

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN ŐRNAGY, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postatakarékpénzfári csekk száma: 25.342
--	--	---	---------------------	--

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Bátorság.

Rövid, hivatalos közleményt olvasunk: „A legfelsőbb honvédtörvényszék hathavi börtönre, lefokozásra és elbocsátásra ítélte egy csendőrt gyávaság miatt, mert megtámadott járőrzetetőjét saját biztonsága iránt való aggodalomtól nem védte meg s járőrzetetőjét ennek következtében ellenszegülők súlyosan megsebesítették.”

Nem szépítjük a dolgot: egy csendőr gyáva volt és ezért — egyszerűsítve a haditörvényszéki ítélet jogászai körmondatait — félévi lőrtön után kitétték a testületből, Mindenképpen: erkölcsileg és — mondjuk — anyagilag is. Ezen nem lehet segíteni, de ha már megesett, legalább tanuljunk valamicskét belőle.

Háborújtárt magán-lélekbúvárok azt állítják, hogy a csatákban is mindenki félt. Csak az egyik beismerte, a másik letagadta. Lehet. De aki letagadta, már ezzel is toronymagasságra került azzal szemben, aki beismerte, mert legalább küzdött ellene, emez azonban nem. És az is bizonyos, hogy aki letagadta a félelmét, az a helyén maradt, aki meg beismerte, az elbujt vagy elszaladt. Mert válságos pillanatokban az életösztön persze, hogy kiutat és menekvést keres, de minél elszántabban tud valaki ellentállani ennek az életösztönnek, minél több és szilárdabb lelki erő és erkölcsi tulajdonság ellensúlyozza a testnek a pusztához való élettani ragaszkodását, annál bátrabb ember, bátrabb katona az illető. Vagy talán ne is beszéljünk bátorságról: mondjuk sokkal egyszerűbben azt, hogy a derék ember bátor, a hitvány pedig gyáva, mert hiszen a bátorság és gyávaság voltaképpen nem egyék, mint a derekasságnak és hitványságnak egyik megnyilvánulási formája.

S ha pedig így van, akkor a bátorság voltaképpen még nem is erény. Erény csak az, ami nem átlagos, hanem kivételes. A bátorságot is tehát csak a kivételes fokán nevezhetjük erénynek, de akkor már nem bátorság a neve, hanem hősiesség. Aki az éjszakai padlásosztogatokat vagy tyúktolvajokat egymaga fülöncsípí, az bátor ember, de aki életének teljesen biztos és tudatos odadobásával tört utat a többinek az orosz, a szerb, az olasz és a francia drótkadályokban, már nem bátor volt, hanem hős. A kettő között pedig nagy a különbség.

Az erős test, az erős lélek és a szilárd, férfias

akarát magában hordja a bátorságot is. A kivételeket az egyéniség csodálatos módon kiegyensúlyozza: oroszlánt farag a cingártól és nyúllá aljasítja a herkulést. Mindenre elszánt, revolveres rablókka ma már elaggott postamesterek, öreg trafikosnők és vékonyka postáskisasszonyok is szembeszállanak. Egy postáskisasszony pisztolyt rántott ki a bélyegesfiókjából és megugrasztott vele nem is egy, hanem két revolveres banditát. A bátorság tehát nincs sem születéshez, sem testi erőhöz, sőt lám, még nadrághoz sem kötve, hanem lelkiertől, lélekjelenlétből és edzett kötelességtudásból, vagyis mind olyan alkatelemekből tevődik össze, amelyeknek az ember mindig ura maradhat és kell is, hogy maradjon. Mindenkin magán múlik, hogy bátor-e vagy gyáva. A világháborúban milliók és milliók lettek máról-holnapra nem is bátrakká, hanem hőökké: a rajztanár, a könyvelő, a kereskedősegéd, a názsamester, mind sokszorosan kitüntetett hőökként jöttek haza a nagy tusakodásból. És akkor, mikor az emberfeletti, a haláltmegvető hősiességek ennyi és ilyen ragyogó példája áll előttünk, nem csodálkozhatik senki, ha nem viseltek semmiféle respektussal a szimpla bátorság iránt, s ha azt az erények közül törölve, egyszerűen a követelmények közé soroljuk, amely, ha így haladunk, maholnap még a postáskisasszonyi kinevezésnek is feltétele lesz.

De mit mondjunk akkor mindezek után a csendőr bátorságáról? A csendőrnek az a hivatása, hogy mindenkit megvédelmezzon. Másokat megvédelmezni csak bátor ember tud, gyáva nem. A csendőrnek tehát nem erénye, hogy bátor, hanem kötelessége, hogy az legyen. Mert ha még hivatásának ez az elemi tartalma is hiányzik belőle, mi marad meg benne akkor abból, ami csendőrré teszi? Hiszen nincsen csendőr, aki bármilyen hosszú szolgálati ideje alatt többször jutna olyan helyzetbe, hogy a bátorságát igazán és komolyan megmutassa, mint egyszer-kétszer; ha még ebben az egy-két esetben is megfut, miféle jogcímen nevezeti magát egész életén keresztül csendőrnek? És milyen jogcímen élvezi egész életén keresztül a társadalomnak azt a kiváltságos tiszteletét, amellyel az ő körülveszi és amelyet a bajtársai többek között nem is egyszerű bátorsággal, hanem számtalan hősiességgel szereztek meg a testület s abban az ő számára is.

Aki karddal, szuronnal, töltött puskával, bilincsessel és két büntetőtörvénnyel felfegyverkezve is megijed néhány garázda legénytől vagy nagyhangú rendbontótól, az bizony jobban teszi, ha minél hamarabb leteszi a csendőrkalapot s maga pedig elszegődik vénasszonynak valami kótlótelepre. Közöttünk nem maradhat, mert ha a haditörvénysékkal nem gyúlik meg a baja, előbb-utóbb agyonverik a legények.

A csendőrségi irodai szolgálatról.

Írta: SELLYEY (SCHRÉDL) VILMOS őrnagy.

A csendőrségnél az irodai szolgálat a vezetés és a közbiztonsági szolgálat céljaira szükséges. A vezetés céljait szolgáló írásbeli munka elég terjedelmes, mert sok, szétszórtan elhelyezett kis egységgel kell intézkedni. E tekintetben nálunk kedvezőtlenebbek a viszonyok, mint honvédségünkénél, mert utóbbinál az írásbeliség lefelé csak a századig terjed, a századparancsnok már legtöbbször szóval parancsol.

Nálunk a közbiztonsági szolgálat is igen sok írásbeli munkát ad az észleletek bejelentésével és a feljelentések szerkesztésével. Éppen azért, mert szolgálatunk sajátos-sága sok írásbeliséget követel, ébernek kell ügyelnünk arra, hogy e téren túl ne lépjük a legszükségesebb mértéket, mert az írásbeli munka növekedése maga után vonja az irodai létszámok szaporítását, ami pedig nem más, mint a közbiztonsági szolgálat gyakorlati részét végző csendőrök számának csökkentése.

A mai viszonyok között fokozott követelményeknek azonban csupán úgy felelhetünk meg, hogy minél több csendőrünk teljesítsen külszolgálatot s a parancsnokokat se gátolja a túlzott irodai szolgálat vezető és ellenőrző feladatuk tökéletes megoldásában.

A csendőrséggel szemben támasztott követelmények változnak a közbiztonság állapota szerint s minthogy az irodai munka a közbiztonsági szolgálat tartozéka, ennek is idomulnia kell a közbiztonsági szolgálat alakulásához.

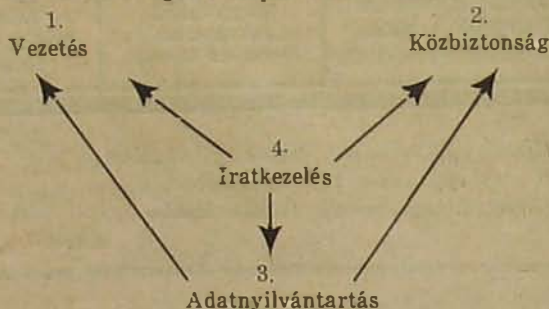
Nézetem szerint tehát időnként meg kell vizsgálni,

hogy az irodai túltengés elkerülése végett mit lehet egyszerűsíteni, könnyíteni, vagy célszerűbbé tenni.

Ez a cél vezet akkor, amikor felsorolom az egyszerűsítés néhány lehetőségét.

Már cikkem elején két csoportra osztottam a csendőrség írásbeli munkálatait. Ehhez még két fontos ágazat járul: az adatnyilvántartás és az iratkezelés.

Az irodai szolgálat csoportosítása tehát:

A vezetés céljait szolgáló írásbeli teendők közé tartoznak: a közbiztonsági szolgálat teljesítését szabályozó intézkedések, személyi, fegyelmi, kiképzési és gazdasági ügyek.

A közbiztonsági csoportba tartoznak: észleletekről jelentések szerkesztése, feljelentések a nyomozások eredményéről, karhatalmi ügyek.

Az adatnyilvántartások részben vezetés, részben a közbiztonság céljait szolgáló segédeszközök. Az őrökön például a minősítvényi jegyek a vezetés, a jegyzékönyvecskék és figyelőlapok a közbiztonsági szolgálat segédeszközei.

A bolygóúz legendája.

Írta: ENGELMANN ANDOR g. hadnagy.

...a megírt Kurutzok is nem sok napok után a hegyekben is az időnek Télhez készülési miatt már nem maradhatván, Erdély felé kezdik uttyokat folytatni, kiket midőn Gróff Pálfi János Regimentje a Hajdu Városiakkal felette igen setét éjtzakákon való menetekkel kezdenek ellenségesképen meg előzni, a Böszörményi zászlók tetején kezdettek látni lángoló tűz módjára fényeskedő nagy világosságot, melyet ez éjtzakáknak irtóztató nagy setétségében nem tudván mire vélni, ahoképest nem kitsiny rémülés kezdé őket megkörnyékezni és a kopjának végén tetző fényességet a megírt Hajdu városiak magok iránt szerencsétlen Omennek vélvén, azonnal vissza fordultak..."

(Babotsay Izsák, Tarcal város nótáriusának 1697-ben írt naplójából.)

Véres szüret volt.

Ámbátor a tokaji hegyek krónikása csak annyit jegyzett fel arról a szomorú ősziidőről, hogy felette kedvetlen borok teremtek azon esztendőben.

Azon esztendőben máglyát raktak a hegyekből men-

külő bujdosók a szőlőkarókból és ha igen-igen fáztak, felgyújtottak hozzá három présházat is.

Azon esztendőnek őszén utolsó harcaikat vívták a vezér nélkül maradt zempléni lázadók: a dargói kanászok, hontalanán tett pataki diákok, vihorlátalji bocskoros nemesek és mind egyéb halhatatlanjai a véres Felföldnek, akik még nem felejtették el apjuk kínhalálát az eperjesi piacon... Ököllel, foggal tépték át magukat az abaúji rengetegeken, a síkságon pedig úgy száguldoztak végig, hogy rengett a föld patkóik alatt és tajtékot túrt lovaik zablája. Napkeletnek tartottak szüntelen, miközben folyókat gázoltak át és falvakat tiportak le, mert nyomukban járt a császárnak vagy tizenkét generálisa. teméntelen sok lompossal, hajdúval és vasinges némettel... És sarkukban volt már a tél, útban voltak már a beszékideji szelek és Lengyelország felől szürke hófellegek... Biztatták is egymást a bujdosásba rohanó hazátlanok:

Csak napkeletnek, testvér... Jut még szállás nékünk Erdélyországban!...

Igy menekült Böszörményi István is ötszáz legényével. Tegnapelőtt vérveres lángok kapdostak az ég alján és tarnaí kondások hozták a hírt:

Háromszáz kurucal tört ki a szalánci erdőkből Böszörményi!...

Ebből tudnivaló volt, hogy háromszáz maradt az ötszáz legényből.

Tegnap vásáros tótok robogtak porfelleget verve és kiáltottak:

Erre tart Böszörményi és még kétszáz kuruc!...

Ma pedig a vécsi révnél egy halász mondta:

Nyergestől üszta meg a Bodrogot a zomotori gázlónál Böszörményi száz katonáján...

Íratkezelés-csoportba sorolom az előbb leírt három ágazat iratainak nyilvántartását és kezelését.

Ezen csoportosítás alapján már most megállapíthatjuk, hogy az 1., 2. és 3. csoport terjedelmét az élet, a viszonyok szabják meg.

Ezekben a csoportokban oly módon könnyíthetünk, hogy

1. az alsóbb parancsnokokat — a lehetőség határáig — minél nagyobb hatáskörrel ruházzuk fel;

2. a parancsnokokat öntevékenységre neveljük;

3. a szárnyparancsnoknak az alárendeltjeivel való minél gyakoribb személyes érintkezést lehetővé tesszük.

Egyszerűsíthetünk azzal, hogy nem követeljük ugyanazon adatok két, vagy több helyen való előjegyzését.

Tág tér nyílik azonban a 4. csoport terjedelmének korlátozására, mert csupán akaratunktól és célszerűségi szempontoktól függ, hogy erre milyen rendszert választunk.

Ezen általános megállapítások után menjünk a részletekbe, még pedig az őrsnél, mint a közbiztonsági szolgálat fontos végrehajtó szervénél.

A szolgálati havifüzet vezetési segédeszköz. Kérdés, nem lehetne-e elhagyni belőle a 6. függőleges rovatot, mert az ide bejegyzett ügydarabszámok a szolgálati lap 3. rovatában is benne vannak. Igaz, hogy az utóbbiak elintézés végett a járőrnek átadott, vagy a járőr által kezdeményezett ügyek, de a szolgálati lapban az őrsparancsnok bekarikázással megjelölhetné a járőr által elintéztett ügydarabok számát a járőr bevonulása alkalmával. Ebből is meg lehetne állapítani, hogy mit végzett a járőr.

Az elintéztett ügydarabok számának a szolgálati lapon való bekarikázása egyben hiányt is pótolna, mert enélkül

a szolgálati lapból nem tűnik ki, hogy mit intézett el a járőr. Ezt a szolgálati havifüzetből kell kikeresni, ami idővesztéssel jár.

A portyázási áttekintés szintén vezetési segédeszköz. Kérdés, nem lenne-e egyszerűbb és áttekinthetőbb ennek adatait 8 hetenként (Szut. 372. p. 3. bek.) felfektetett vázlaton nyilvántartani.

A sokszorosított 1:75.000, vagy 1:37.500 arányú vázlat tartalmazná az örskörlet községeit és tereptárgyait. A községek és tereptárgyak neve alá jönne zárójelben a tereptárgynak a távolsági kimutatás szerinti folyószáma.

A járőr kivezénylése előtt az őrsparancsnok a vázlaton vonallal összeköti a leportyázásra kijelölt tereptárgyakat. A járőr menetirányát az így keletkezett vonalon nyíllal megjelöli és a vonal kezdőpontjára ráírja a járőr elindulásának időpontját, ezután előírja az őrjáratot. A járőr bevonulása után a portyázás keltét csak azon tereptárgy mellé jegyzi fel, amelynél a szolgálat másnapra nyílt át. A járőr őrsre érkezésének napját a vázlaton a portyázást jelző vonal végpontjára írja.

Ha a tereptárgyakat méreten felül ábrázoljuk a vázlatban, akkor a rajtuk átfutó portyázási vonalak és időpontbejegyzések élesen elkülönülnek egymástól úgy, hogy nem okoznak zavart.

A vázlat szerű portyázási áttekintésnek az az előnye, hogy egy pillantással meg lehet állapítani, hogy a tereptárgyakat hányszor portyázták, mert ezt a rajta átfutó vonalak száma szemlélteti.

A vázlatban az őrsparancsnok ellenőrző és portyázó útját — megkülönböztetésül a járőrök útjától — színes írónnal kellene berajzolni, a hozzátartozó időpontokat színes írónnal bejegyezni.

Alkonyatkor a Piska-tónál állt ama bizonyos Böszörményi nevezetű vicehadnagy és összefont karokkal nézte a lángszín fellegeket... Háta mögött, a zombékos parton túl, ahol estébe veszett már a láthatár, titokzatos vizek csillogtak messze és nádasok susogtak a fátámadt szélben... A zombékos parton túl komor csönd feküdt a Piska-tó végtelen ingoványain.

Vékony, karcsú katonáember volt a vicehadnagy. A szája igen keskeny, a homloka igen széles. Fiatal, mondják is, hogy diák lett volna, de elszökött csatázni... Két magyar-barna szemét, két szomorú szemét most végighordozta üldözött kis csapatán és azt kérdezte halkan:

Hányan maradtunk, legények?

Egy bekötözött homlokú katonája felelte:

Kilencvenheten, instál'om... Avagy mondok, kilencvenhatan, mivel Soltész Mihályt elkapá a sodor a gázlónál...

Ott ültek a rongyos dolmányú lázadók a bogáncsos hasú lovakon. Kilencvenhatan. Patáig izzadtak voltak, mert két napja hajszolta őket Pálffy; fülig kormosak voltak, mert rájuk gyűjtatta a szalánci erdőt Nigrelli gróf; és véresek is voltak könyékig, mert sok lomposon hnsították magukat keresztül; de vizesek is voltak azonfelül vagy hónaljig, mivel tatármódra, nyeregben üsztattak át a Bodrogon... Így aztán sokan elmaradtak... De a négy zászlóbból egy se hiányzik. Ambár csak a rúdja van meg jóformán a zászlóknak, mivel úgy vonszolták ki azt is az égő erdőből...

Böszörményi István Zomotor felé intett:

Va!ahol ott gyön ránk Pálffy gróf három regimenttel, meg a hajdúvárosiakkal.

Aztán Körtvélyes felé:

Ott meg Sallári gróf ötezredmagával...

Hallgat egy darabig, aztán egy szögletesállú vén katonához fordult, aki a legromgyosabb zászlót szorongatta a markában:

No, Torsa Máté apám, hogy véli?...

A vén bujdosó rántott egyet a vállán fityegő nagy medvebőrön:

Vélem, hogy megesznek a gerőfok, 'stállom...

Nyilván így lesz, mivel jobbról labbanc, balról német, az orruk előtt a Bodrog, a hátuk mögött az ingovány. Nincs tovább.

De éppen, hogy a Piska-tóra mutatott Böszörményi: Arra még eltakarodhatunk... keresztül a lápon...

Torsa Máté bozontos szemöldöke alól egy villantást küldött az ingovány felé és azt kérdezte vontatottan:

A posoványnak?!

A zavaros felhők alatt egy elkésett árva vadlúd gigázott és zúgott a nádas messze... Az ingoványon már elterpeszkedett a homály... Torsa Máté nekiszegte a nyakát:

Nem tonácsolom!

Csak a fejével intett a nádasok felé, de már pártütés volt a mozdulatában:

Arra nem!... Inkább Sallári csapja el a nyakamat,

de mán megkövetem, én nem mék a posoványnak!

A vicehadnagyban fellobogott a düh:

Mért?

Csak azé instál'om! Mer nem adom lelkem az ördögnek, — rágta a szavakat Torsa Máté és babonás tűz gyuladt fel a szemében, — tuggya aztot minden keresztyén: napszállat után hótt lator lelke jár a lápon... Lüdérc!

Egyszerre mozgás támadt a lovasok között. Meginogtak a sorok és mindenki az ingovány felé kezdte nyujtogatni a nyakát, ahol az opálos ködben valami varázslat lappang...

Böszörményinek gúnyos ránc futott a sápadt arcára:

Oszt hun látott már kee olyan lüdércet, vén tátos?

Hun-é? Hát Szikszónál! — kiáltott az öreg, de hirtelen csak nyelt egy nagyot és elcsöndesült hangon, furcsán, foj-

A különböző időszakokban készült vázlatok összehasonlításával azonnal szembetűnnek, hogy a szolgálat teljesítése az időszak sajátosságainak megfelelően történt. A szolgálatok vázlat segítségével való tervezése mindenestre gyorsabb lehetne, mint a kimutatásszerű portyázási áttekintésből való keresgélés mellett, mert előbbi nemcsak a tereptárgy nevét, hanem annak fekvését és az előzetes portyázások számát szembetűnően mutatja.

A vázlat különösen megkönnyítené a Szut. 250. pont 2. bekezdésében megengedett portyázások megtervezését és előírását.

Ha sikerülne a szolgálati lap II. részét vázlatlalt helyettesíteni, azaz a járőrnek a portyázás útvonalát vázlaton megjelölni, megkímélnénk az őrsparancsokat attól, hogy a tereptárgyak megnevezését minden szolgálatba-vezénylés alkalmával külön leírja.

Nézetem szerint könnyíteni lehetne a járőrök munkáját azzal, hogy a sértett és gyanúsított, valamint a tanuk kikérdezéséhez olyan előre elkészített (nyomtatott vagy sokszorosított) űrlapot használnának, melyeken a kikérdezendő személyi adatainak felvételéhez rajta vannak a kérdések s a járőrnek csupán a feleleteket kell beírni. Pl.: Neve . . . , születési éve . . . , válása . . . stb. Előadja: . . . A járőrök ezeket $\frac{1}{2}$ vagy $\frac{1}{4}$ ív rész nagyságú tömbben vihetnék magukkal. Megengedhetőnek vélném, hogy ezek a vallomást tartalmazó lapok a fogalmazványhoz csatolhatók legyenek, mely esetben nem kellene a feljelentés szövegét teljes egészében kétszer leírni (fogalmazvány, tisztázat), hanem a fogalmazványban eléendő lenne hivatkozni a hozzá mellékelt kikérdezési lap folyószámára. Pl.: Sértett: Kovács János: 1. számú kikérdezési lap szerint. Ez az eljárás elsősorban ott jelent

könnyítést, ahol kézírással készítik a jelentéseket, mert gépírással egyszerre írható a tisztázat és fogalmazvány a jegyzetek alapján. A személyi adatokra vonatkozó kérdéseket tartalmazó űrlapok minden járőr munkáját megkönnyítenék.

A szárnyparancsnokoknak kezdetben egy kis gondot adna a tintaironnal írt kikérdezőlapokkal felszerelt fogalmazványok átvizsgálása, de úgy vélem, hamarosan rá lehetne szoktatni a járőröket arra, hogy jegyzeteiket rendszeren és olvashatóan írják. A nyomozás folyamán készült jegyzeteknek a feljelentés fogalmazványához való csatolása minden esetre a tökéletességig tárgyilagos feljelentések szerkesztésére serkentene.

Az őrs ügyeinek, illetve ügyiratainak nyilvántartására az iktatókönyv és iratjegyzékek szolgálnak. Az iktatásnál minden ügy folyószámot, iktatószámot kap. Ez az ügydarab kezelését megkönnyíti s így szükséges.

Az iktatókönyvbe be kell jegyezni, hogy az ügydarab mely parancsnokságtól, mikor, mely szám alatt érkezett. Olyan adatok ezek, melyek az ügydarabról is megállapíthatók és így az iktatókönyvbe való bevezetésük nem egyéb, mint másolás. Az irat őrsre érkezésének idejét hitelesen a vettemező bélyegző igazolja s ha azt ellenőrizni akarjuk, vagy megállapítani, amúgy is elő kell venni az ügydarabot, hiába van ez az adat beírva az iktatókönyvbe.

Azt, hogy az ügydarab mely szám alatt érkezett az őrsre, nem látszik célszerűnek nyilvántartani, mert az őrs számmutatót úgy sem vezet.

Feltétlenül szükséges azonban nyilvántartani az ügydarab tárgyat, sőt az egész ügymenet-nyilvántartásnak ez az alapja.

Ha az elintézés módjáról meg akarunk győződni, ak-

tottan kezdett mesélni. — Szikszóná!... Ott szorítá mocsárnak egész seregünket Spankau generál, vagy tíz esztendeje... Felibe elhullunk kardok által, másik felit meg rabságba cepelte a német... Mi oszt valami huszan neki-csaptunk a szikszai mocsárnak, de hajnalra csak egymagam sündörögtem ki az istentelen dagoványból. Egy lábíg ott maradt a többi: ki befullada a hinárosba, ki a nádosba pusztult, de nyomorútlul... Mivel egész álló éccaka hajszolt a lüdercélek!... Huj, Boldog Isten, a vót csak a boszorkányszombat!... Első kakasszóra kipattantak a süpedékek mögül a rossz lelkek, oszt karikába fonódva táncoltak a fejünk felett... 'Mi meg mondogattuk a bűbájosság ellen való ígéket, de mindhejába... Kék lángba, meg veres lángba vót rejtőzve a lüderc, oszt szüntelen csak ott bolygászott a...

Éhallgassék kend!...

A vicehadnagy éles hangja hasított bele a zsidbasztó mesébe... A lovasok karikára tágult szemekkel figyeltek az ingovány felé...

Emberék! — felemelkedett a nyeregben Böszörményi és úgy kiáltott, mintha elbódultak rázna fel mákonyos álmokból. — Hé, emberek!... Ördögös beszéd ez! Az meg eszemert, ki elhiszi!... Nem lidérc jár a lápon, hanem igaziból való kis tüzlángocskák... De olyan gyámoitalan kis láng, hogy elhanyatlik azonmód, ha hozzáérnek... Deákkönyvekben vagon megírva... En mondom ezt, mert magam is tanultam a kollégyiomba!...

Kivágta a karját az ingovány felé:

Száradóban van már ez a mocsár... meg minden mocsár, ami még van a felsővizek kiöntésiben. Egynek se lesz nyoma száz esztendőnek multával... Ott rohad most a posványba a sok giz-gaz, káka, nádtörzsök, miegyéb fityfranc, osztán mikor kibuggyan a levegőégre a rothadás. rögvest

meggyullad. Olyan kék lánggal világít, mint a reves fa!... De a bitangoló pilátusát annak a bestye lidércnek, a sarkunkban kasmatol Pálfi, oszt ippeg most tartsak oskolát a kémia-tudománybul?!...

Valaki dörmögött a sorban:

Hajszé' csak gyűjjék a labanc... A halált nem féljük, instállom!...

A halált? — hörgött a vicehadnagy, — eb, aki bánja a halált!... Hej, nem a mi cafrangba szakadt kis életünkről van itt szó! És nem is dinomozni megyünk Erdélyországba! Hónap átal akarok lenni a Tiszán, mind a négy zászlókkal, de pünkösdre újfent ötszáz rongyossal szakajtom tűzbe Zemplént!... de aszondom én neked, szerelmes egy ecsém, nemes Visnyai Gergő, ne prézsmutálj ki a glédából, mert..

Felreccsent a hangja és végigzúgott a mezőn:

... mert Isten az atyám, hogy itt, a Piskató partján rántalak karóba!... És hallja mindenki parancsolatomat: Az ingovány felé vezető csapásra mutatott:

Rá az útra!... De szilajul!

Az erős, fiatal hang úgy fújta szét a misztikus döbbenetet, mint a füstöt. Megmozdult a csapat és nagy dobogással ereszkedtek neki a lapálynak... Csak Torsa Máté maradt mozdulatlan.

Torsa Máté állt a helyén. Kezében a pörzsölt lobogójú kopjával, vállán a földig lógó imedvebőrrel, összecsatlantott állkapcsával, mintha maga lett volna a zendülés szobra.

Ekkor Böszörményi István, a rongyos hazátlanok vicehadnagya sarkot adott a lovának és egy ugrással odadobbant a vén rebellis elé.

Kend pedig — mondta lassú szóval — akar maradhat is... Aggya ide azt az ászlót.

Erősen néztek egymás szemébe és Böszörményi a zászlórúd felé nyújtotta a kezét.

kor is az ügydarabot kell elővenni, mert abból tűnik ki, hogy az őrs mikor, mit tett.

Kapcsolatos számokat sem feltétlenül szükséges az iktatókönyvbe bevezetni, elég, ha azokat csupán az ügydarabokra írjuk rá.

A felsoroltakból röviden levonható következtetés: az őrsökön az iktatás leegyszerűsíthető olyan iratnyilvántartással, mely felesleges adatokat nem tartalmaz. kevesebb munkával vezethető s mégis teljesen megfelel a célnak.

Mielőtt azonban ezt az egyszerűbbnek látszó iktatást megterveznénk, foglalkozunk az iratcsomózással, mert az ezzel kapcsolatosan vezetett iratjegyzékek tulajdonképpen az iktatás egyik módját képviselik.

Az iratcsomózás célszerű és hasznos. Az ügydaraboknak tárgy szerint való csoportosítása megkönnyíti az őrs működésének áttekintését és ellenőrzését, sőt bizonyos vonatkozásokban adatnyilvántartásokat helyettesít.

Az iratcsomóhoz tartozó iratjegyzékek vezetése azonban nehézkes, a keresést és áttekintést, általában az iratok kezelését megnehezíti. Elég itt utalnom a lapunknak 1931. évi 692., 728. és 776. oldalain megjelent magyarázatokra. Amihez ennyi magyarázat kell, az nem egyszerű és nem való az őrs céljaira.

Kérdés azonban, hogy elválasztható-e az iratcsomózástól az iratjegyzékek vezetése? Véleményem szerint igen, ha sikerül az iratjegyzékek elhagyásával a célnak megfelelő iktatási rendszert megtalálni.

Elgondolásom szerint az iktatókönyv minden felesleges adat elhagyásával a következő rovatokat tartalmazná:

1. szám;
2. tárgy;

Tegnapelőtt, a szalánci pokolban, egy égő cserfaággal a kezében marakodott Torsa Máté. Háromszor is elrángatták tőle a rongyos zászlót, de Torsa Máté mind a háromszor visszarángigálta, miközben a paraszas végű füttykössel szakadatlanul csépelte a fölséges császár híveit.

Ide azt az ászlót, ha mondom, — szolt mégegyszer a vicehadnagy, — oszt, ha fél kend, csak maraggyék!

Fél a kórság! — horkant fel az öreg, aztán hozzátette csendesen: instálom...

Megmarkolta a kopjanyelet és elindult a többiek után, a zombékoson át. Neki az ingoványnak.

Sötét volt már akkor, de még sötétebbnek ígérkezett az éjszaka.

Se csillag, se holdvilág. Mintha kilencvenhat kísértet settenkedett volna át a lápon, úgy vonult Böszörményi a legényeivel a nádtörök útján: nesztelen némán, beleomolva az éjbe.

Párosával haladhattak csak a csapáson. Elöl Babos Demeter kocogott egymagában, mivel idevalósi volt Keresztúrbá és emlékezett még gyermekkorából a Piskató labirintusaira... Utána Böszörményi és mellette öreg Torsa Máté a zászlóval. Azután jöttek a tarcaliak, középen a három másik lobogó és legvégén a böcsi csatába halt Huszár Mihály uram pataki kompániájából megmaradt katonák.

Mint a testetlen árnyékok osontak az olomszínű éjszakában. Repedezett táblájú, beszáradt laposok és szotyogós vizenyők váltották egymást... Első kakasszó táján egy szélben zúgó nádtenger mellett húztak el éppen, mikor kapkodni kezdte a fejét a Babos Demeter lova és megtorpant...

Ott gyűnnek a lüdercek!

A zúgó nádas felett apró fénypontok mozogtak...

Lilába játszó kék tüzeckék reszkettek a feneketlen

3. hol van az ügydarab;

4. megjegyzés.

Az iktatás a tervezett rendszer szerint betűrendben — tárgymutatószerűen — történik. Az ügydarabokat jellegzetes szavuk kezdőbetűi szerint az „A”, „B”, „C”, stb. oldalon vezetjük be.

A számolás kétféle lehet: 1-től kezdve felfelé, tekintet nélkül arra, hogy az ügydarabot mily betű alá iktatjuk, vagy pedig minden betű alatt 1-től kezdve, mely esetben A/1., A/2.... B/1., B/2.... stb. számai lennének az őrsnek.

A tárgymutatószerű iktatás első módja mellett külön számjelzőre lenne szükség, melyből megállapítható, hogy az egyes betűk alatti iktatásnál sorrendben milyen szám következik, mert másképp ennek felkutatása sok keresést igényelne. Ezenkívül az ügydarabok megkeresésének megkönnyítése végett a számjelzőben nyilván kellene tartani azt is, hogy az ügydarabokat mily betű alá iktattuk és mely iratcsomóba helyeztük.

Nehogy új előjegyzés keletkezzék, maradjunk a betűnkint, folyószámokkal való iktatás mellett. Ez nem okozhat semmi nehézséget, mert az őrsök az iratjegyzékek vezetésénél a törtszámokat már úgyis megszokták s a különbség csak az, hogy most a számlálóban nem szám, hanem betű kerül. Ezzel az iktatási móddal egy tárgymutatóval egyesített iktatás keletkeznék, mely betűrendben tartalmazná az őrs összes ügyeit, tehát az eddig iratjegyzékekbe foglaltakat is.

Ha azonban eltöröljük az iratjegyzékeket, az iktatókönyv számai annyira felszaporodnak, hogy minden őrsnek tárgymutatót kellene vezetnie. A fent javasolt, egyben a tárgymutatót is magában foglaló iktatási rendszer

sötétségben... Libegtek... megálltak... aztán imbolgott tovább, mint valami levegőbe röppent szappanbuborék...

Torlódás támadt a csapáson, curukkolni kezdtek a lovak és Visnyai Gergő keresztet vetett, holott luteránus volt...

Uccu te!... — rikkantott Böszörményi és az egyik bókászó láng felé csapott a süvegével, — ne féljen ettől senki, aki pedig fél, az ne mutassa!... Hajrá csak tovább, fiam, Deme, t'om, te nem félsz a lidércmadártól!...

Babos Deme megint nekiiramodott az élen, mert olyan legény volt, hogy az ördögfiakat is megtiporta, ha nagyon elbúsulta magát... De azért égnek borzolódtott a hajzata, mikor hátrapisilantott... A zászlók csúcsánál röpködtek a boszorkányos lángok. Ott keringtek, forogtak, táncoltak a lidéretüzek mind a négy kopja hegyénél, mint éjjeli lepkék a mécsvilág körül...

De azért törtettek tovább a csapáson.

Ne féjjetek rongyosok — dörgött szüntelen Böszörményi hangja az olvadó sötétségben. — Csak ne féjjetek, édes fiaim!... Azért repked a láng a kopjahegyen, mivel viszi a levegő sodrása... Ne féjjetek hazátlanok, még ma a Tiszánál leszünk... Ne féjjetek, mer a hinárosba hajigállak!... Hajrá csak, híresek!... Píros pünkösöd napján megrikatjátok a császárt, Sollári uramat meg lófarkon vonszoljuk meg... Csak most ne féjjetek, száz meg egy csatát járt komáim!... Csak keletnek, fiam, Deme... De aki fél, az se mutassa, mert rögvest széthasztom a fejeteket, szerelmes magzatim...

A kopjahegyeken, elhanyatlott és újra fellobbant a bolyongó tűz...

Jól haladtak. Csurgott a víz az emberekről... Mire

külön tárgymutató vezetését feleslegessé teszi, ami egymagában is alapos megfontolást érdemlő előny. Az iktatókönyv tárgyrovatának kitöltésénél a vezér-szó megválasztására, — mely eldönti, hogy az ügydarab milyen betű alá kerül, — éppúgy súlyt kell helyezni, mint az iktatásnál. Ha ugyanazt az ügyet több betű alá is bevezetjük, akkor megtartja ugyanazt a számot, mely alatt egyszer már beiktattuk. Pl: Az örs elfogta Béres Ferencet és Sipos Antalt, akik egy bűncselekményt együttesen követtek el. Ezt az örs beiktatja B. alatt, ahol mondjuk 18. szám következik. Tehát az ügy száma B/18. lesz; de be kell iktatni S. betű alatt is (Sipos), ahol szintén B/18. számot kap, mert ugyanaz az ügy.

Mint hogy az örsök számmutatót nem vezetnek s az ügydarabok csupán az abc betűin belül lennének időrendben iktatva, a nekik adott parancsban nem elegendő egy előző ügydarab keltére és számára hivatkozni, hanem a tárgyat is mindig meg kell jelölni. A csendőrpapancsnokságok eddig is mindig hivatkoztak a tárgyra, sőt a legtöbb esetben megteszik ezt a bíróságok és hatóságok is. Ettől eltérő szörványos eseteket pedig akár központi szabályozással, akár megkereséssel rövidesen ki lehet küszöbölni.

Az elintézett ügydarabokat a megfelelő iratcsomóba helyezzük és az iratcsomó számát az iktatókönyv 3. rovatába bejegyezzük. Pl: 1. ics. Elintézett ügyeknél már nem okozhat gondot, hogy mely iratcsomóba helyezzük azokat.

Az örsön lévő kiderítetlen esetek, oktató és figyelmeztető parancsok, függő, kéznél tartott, stb. ügydaraboknál a 3. függőleges rovatba nem az ics. számot, hanem azt jegyezzük be, hogy „függ”, „kéznél” stb. Ha azonban az

ügydarab irattárba kerül, a 3. rovatból az eddigi bejegyzést töröljük és beírjuk az ics. számot.

Ha az ügydarabot valahová elküldtük, pl. a szárnyparancsnoksághoz, vagy a főszolgabíróhoz (Szut. 466. pont), ezt beírjuk a megjegyzés-rovatba (írónnal). A megjegyzés rovatba kell bejegyezni továbbá a megsemmisítést és hatálytalansítást is (tintával).

Ennek az iktatási rendszernek bevezetése az örs ügyiratkezelését véleményem szerint lényegesen leegyszerűsíti, az áttekintést és iratkezelést megkönnyíti, tetemes idő- és munkamegtakarítással járna anélkül, hogy az ügyiratkezelésben zavarok keletkeznének.

Az egyszerűsítés a szemlélő előljárók munkáját sem nehezíti meg, sőt az alatt az idő alatt, amit eddig az iktatókönyv és iratjegyzékek átvizsgálásával kellett eltölteniök, lényegileg foglalkozhatnak az ügyekkel.

Kérdéses az is, hogy feltétlenül az örsnek kell-e megszerkesztenie a zsoldjegyzéket, holott az illetékekre vonatkozó adatokat hitelesen az osztálygazdasági hivatalok tartják nyilván. Nézetem szerint, ha a gazdasági hivatalok egyéni illetéklapokat vezetnének, melybe havonként bejegyeznék, hogy mi jár az egyes csendőröknek, az örsön a szolgálat hátránya nélkül, sőt a közbiztonsági szolgálat előnyére könnyítenék s a gazdasági hivatalokat sem terhelnék meg lényeges munkatöbblettel. Az egyéni illetéklapok kitöltése a gazdasági hivataloknál nem venne több időt igénybe, mint amennyit azok most az örsök zsoldjegyzékeinek ellenőrzésére fordítanak. Az egyéni illetéklapot a csendőr illetékeivel együtt minden hó 1-én kézhez kapná, abból megállapíthatná, hogy minden neki járó illetéket kifizették-e és az illetéklapon aláírásával igazolná

a második nádashoz értek, már halovány narancsszín csík karimázta a láthatárt. Hajnalodott.

Megzökken a csapat, mivel Babos Demeter hirtelen megállt... Ott kémlelt egy darabig az élen, aztán rugtatott vissza:

Vélem, elejbéink került a labanc!...

A ménkü, aki belevág... Hunnan került vón'.

Zomotor felül, — intett fáradtan Babos Demeter, — ha gyalogláb gyűttek... Lú nélkül át lehet vergődni arul is...

Torsa Máté előregörbült a nyeregben és belevágta vércseszemét az éjszakába:

Való igaz... nyakunkon Pálfi...

De látni is lehetett már, hogy a nádasokon túl, valami sötét tömeg mozog a lapályon. De sokan lehettek, mert nagy nyüzgéssel voltak. A pirkadat csíkjába élesen rajzolódott ki a sok benyomott tetejű hegyes kucsma...

A hajduvárosiak ezek, vicehadnagy uram, — mondta halálos nyugalommal Torsa Máté, miközben leakasztotta a kápáról a négyujjnyi széles fringitát, — gyaloghajduk, de itt az egész regiment... Hej, vót esze a darulábú Pálfinak, hogy ne a brandenburgiakat küldje... Szörnyen érte a hajdu a vagdalkozást, oszt lesz itt olyan tánc...

Az utolsó tánc, — dűnyögte halkán Böszörményi és aztán nagy szóval kiáltott: — Itt a labanc, legények!... Megtapossuk a sűrűjít, oszt aki eleven marad, az vág-tasson tovább, mert tengersok a hajdu... No hozzá csak, de mindig utánam!...

Kiugrott a lóval és nyomában dühös csörömpöléssel lódult meg mind a kilencvenhat rebellis. A tarcaliak a fokukat csattogtatták, mint a farkasok, míg Patak elkese-redett fiaí rákezdték a jólismert üvöltést:

No hozzá!... Csak hozzá!...

Száz lépést se rohantak, mikor Torsa Máté elkapja Böszörményi sárgájának a zabla szárát és rikolt:

Elfele mennek!

Kavarodás, ágaskodnak a lovak, Böszörményi ordít: Tán megkolontosodott kee!?

Ha mondom — kiált öreg Torsa Máté és rémisztő nevetéssel csapja jobbszemre a vedlett csalmáját, mint aki nem bír kedvivel, — nem ránk gyón a hajdu, 'stállom!... Íppeg, hogy mitülünk szalad! Ahun messzi iszkolnak mán, de elfele!...

A lapály üres volt... Egy távoli nádas felől még csörtetés hallatszott... Valahol ott fut Zomotor felé a hajduregiment utolsó kompánijája...

Leugráltak a lóról és még Böszörményi is elbámult. De Torsa Máté, negyvenkét év óta császárt szomorító vén rebellis, tüstént magyarázattal szolgált:

Héj! esmerem én a hajdut, instállom... Jeles verekedő népség az, de felette babonás... Oszt most se tudván mire vélni a kopjánk hegyin fényeskedő nagy világságot, megszáll mindnyájukat a rémülés... Nyilván azt hívé, hőtt lator lelke jár a lápon... Lüdre... Esmerem őket, mind ilyen eszelőkös...

Legyintett egyet megvetően Torsa Máté és kidullesztette a mellét:

Mivelhogy semmit nem ért a hajdu az kémia-tudományhó!...

Böszörményi István diákból lett vicehadnagy úr ránézett a vén kuruc-huszárra és elmosolyodott. Aztán a messze pirosló hajnalba tekintett:

Nyeregbe legények!... Még ma átal leszünk a Tiszán!...

Öreg Torsa Máté kengyelvns mellé vágta a lidéres kopját és megindult újra...

Napkelet felé,

illetékeinek hiánytalan átvételét. Ezután az őrsparancsnok visszaküldené az illetéklapokat a gazdasági hivatalnak.

Természetes, hogy csupán kipróbálás dönthetné el, hogy ezek az elméleti elgondolások a gyakorlatban miként felelőnek meg.

A leírtakkal nem merítettem ki mindent. Ha alaposan körületekintünk, bizonyára találni fogunk még több egyszerűsíteni valót is.

Csendőrerények.

Irtam CSEPI BÉLA százados.

Egy szabad órámban kiírtam az utasításokból mindazokat a tulajdonságokat és képességeket, amelyeket a csendőrségi szolgálat a csendőrtől megkövetel. Ha az utasítás szövege között elszórtan előforduló ilyen tulajdonságokat és képességeket összegyűjtjük, csinos kis sorozat keletkezik. Azt hiszem, nincsen csendőr, aki érdeklődés nélkül olvasná ezt a felsorolást, mert bizony talán keltőnek sem jutott még eszébe, hogy: lássuk csak, mi mindent követel a szolgálat tőlem; talán jó volna ezeket a követelményeket összegyűjteni, hogy rendre haladva, megvizsgáljam, meg vannak-e bennem mindezek a tulajdonságok és képességek, melyikkel milyen lábon állok, melyiket kell fejlesztenem, melyekre kell még ezután szert tennem.

En összegyűjtöttem és fel is sorolom ezeket. Megkímélem tehát a jóra igyekvő csendőrt a hosszadalmas keresgéléstől. Már itt az elején megmondom, hogy csupán azokat a tulajdonságokat és képességeket írtam össze, amelyek kizárólag a szorosan vett csendőrségi szolgálatban elengedhetetlenek és nem írtam be a sorrendbe azokat, amelyek például a katonai vagy a jó hazafi stb. tulajdonságai és képességei közé számíthatnának. Persze, ezek elhagyása nem azt jelenti, hogy ezeknek a csendőrnök is nem kell maradék nélkül rendelkeznie, hanem csupán azért tettem, mert ha mindent egy kalap alatt akarnánk letárgyalni, könnyen úgy járhatunk, hogy nem lájuk meg a fákót az erdőben.

Lássuk hát ezután azokat a tulajdonságokat és képességeket, amelyek csak a szűkre határolt csendőrségi hivatáshoz: a nyomozáshoz elengedhetetlenek.

Egymás alá írom ezeket, mert így nem vesznek el a sorok között s aki akarja, meg is számolhatja azokat. Ezek pedig a következők:

- Érteklődés (Szut. 97., 574. p.).
- Önképzés (Szut. 17. §., 575. p.).
- Sokoldalúság (Szut. 409. p.).
- Kötelességérzet (Szut. 71., 574. p.).
- Párvázolás (Szut. 409. p.).
- Kitartás (Szut. 409., 413. 570. p.).
- Vasakarat (Nyomozás elmélete).
- Önfeldáldozás (Szut. 409. p.).
- A hivatal ismerete (Szut. 570. p.).
- A kötetlen ismerete (Szut. 566, 570. p.).
- A Btk. ismerete (Szut. 416., 570. p.).
- A nyomozás elméletének ismerete (Szut. 109., 565 570. p.).
- A tapasztalatok ismerete (Szut. 95., 409., 570. p.).
- Alaposság (Szut. 409., 418. p.).
- Rendszerezés (Szut. 411. p.).
- Szakértelem (Szut. 565. p.).
- Pártatlanság (Szut. 72., 415. p.).
- Egy másik csoportba pedig a következőket írtam ki:
- Jó szellemi képesség (Szut. 409. p.).
- Élénk észjárás (Szut. 409., 566. p.).
- Elmélkedett erkölcsi felfogás (Szut. 570. p.).
- Leleményesség (Szut. 409., 411. p.).

Különböző képességek (Szut. 409., 574. p.).

Gyors felfogás (Szut. 411. p.).

Gyors elhatározás (Szut. 411. p.).

Emberismeret (Szut. 412. p.).

Türelem és nyugalm (nyom. elm.).

Figyelem összpontosítása (nyom. elm.).

A lehetőségek felismerése (nyom. elm., Szut. 412. p.)

A lehetetlenségek,

a valószínű és

a valószínűtlen felismerése

nyom. elm., Szut. 412. p.).

Tudom, meghöröszök sok csendőr háta, mikor ezt a felsorolást elolvassa és amikor arra gondol, hogy jó csendőrré akkor válhatik, ha mindezek a képességek és tulajdonságok megszerzik benne. Pedig ez még nem is minden. Így a sok jó, nemes és kiváló tulajdonság és képesség csak akkor ér valamit, ha mindezekeken felül a legfőbb képesség is megvan a csendőrnöknek: ezeknek a gyakorlati életben való felhasználási tudása.

No, de ahogy az első bekezdésben sok csendőrt megpróbáltam, most tovább elmélkedve, meg is bátorítottam. Ne szörnyitkődjék el senki s ne gondolja, hogy ez a sok követelmény egy ember számára lehetetlen, mert ezek a tulajdonságok és képességek, ha csak kezdetlegesen is, de minden emberben megvannak, tehát nem lesz más tenuivaló, mint ezeket önmagunkban felfedezni és azután fejleszteni.

Bátorításul megmondom még azt is, hogy nincs, nem is volt és nem is lesz olyan csendőr a világon, akiben e felsorolt tulajdonságok és képességek mind megválnának. Így nem érheti el senki. Ez csak eszmény, olyan, mint például a bűn nélkül való élet: az ember a maga gyarlóságával nem érheti el, mert ez már tökéletesség volna. Amiként tehát tökéletes ember nincs a világon, azonképpen nincsen tökéletes csendőr sem.

De nincs is szükség tökéletes csendőrré. Hála Istennek, vagyunk elegendően hozzá, hogy megosszthassuk magunk között a munkát, amit a tökéletes csendőrnök el kellene tudni végezni. A csendőrség nem egy emberből áll, akiknek egyedül nyomná a vállát minden feladat és követelmény. Teliesen elég tehát, ha a csendőr arra törekszik, hogy minél több tulajdonságot és képességet igyekezzen magában felkutatni, kifejleszteni, megszerezni. Amint nem tud az egyik, azt tudja a másik, de minél többben tudnak, minél többet, annál jobb, tökéletesebb, hibátlanabb lesz a csendőr-közösség — mondjuk: az őrs — munkája.

Miért írtam az utasításokból kiszedett tulajdonságokat és képességeket két csoportba? Meg van az oka. Ha összehasonlítást tesz valaki az egyik és a másik csoport között, észre fogja venni a különbséget a kettő között.

Az első csoportba szedtem a tulajdonságokat. A másodikba a képességeket.

Első pillantásra nehéz különbséget tenni a tulajdonság és a képesség között. A két fogalom olyan közel áll egymáshoz, hogy nem szoktuk a különbséget meglatni. Sőt azt is mondhatjuk valaki, hogy a tulajdonság éppen úgy lehet képesség, mint a képesség tulajdonság. Pedig nem úgy van.

A „tulajdonságok” csoportjába tartoznak mindazok a követelmények, amelyek megszerzése az ember, a csendőr önkéntes elhatározásától, akaratától függ. Azért követelmények, mert ezeket minden csendőrtől meg lehet követelni. Nem kell hozzá egyéb, mint egy ember, aki akar.

A második csoport a képességeket foglalja magába. A képességgel már nem úgy állunk, mint a tulajdonsággal. A képesség az emberrel való születik — vagy nem születik. Olyan tartozéka, mint a vére. Minden ember vére más és más. A tudomány ugyan négy csoportba osztja az ember véréit, de ez nem azt jelenti, hogy az egyes vércsoportokba tartozó emberek vére ugyanaz, hanem, hogy csak annyira

hasonlatos egymáshoz, hogy egy csoportba sorolható. A vért nem változtathatja mássá senki, de a táplálkozás, az életmód, foglalkozás, testi és lelki elváltozások a vért is gazdagítják, szegényítik, színesítik és összetévesztik mennyiségileg is megváltoztathatják. Ugyanígy állunk a képességekkel is. A képesség is vele születik az emberrel (azt mondják: „a vérében van”) a legtöbb képességnek legalább a esirája megvan minden emberben, csak az a kérdés, hogy felfedezi-e az illető azokat, ráeszmél-e a képességeire vagy lezárva tartja azok legtöbbjét egész életén át. Rendszerint úgy van, hogy ha az életkörülményei nem kényszerítik rá az embert ezeknek a képességszírának a növelésére, ápolására, hogy velük védekezhessék, vagy alkothasson, akkor elfojtódnak, mint a csira, amely olyan mélyen van a földben, hogy nem képes életre vergődni.

Na, de ne menjünk nagyon messzire a tárgyunktól.

Rögzítsük pár szóban, amit eddig megállapítottunk: a tulajdonság megszerezhető követelmény, a képesség velünk született valami, amely, ha megvan, kifejlészthető. Így válhat aztán a képesség is követelménnyé.

Ha pedig úgy a tulajdonság, mint a képesség követelmény, akkor rendelkezniük is kell velük. A kérdés most már csak az, hogy mi módon, milyen eszközökkel szerezhethetjük meg, tarthatjuk fenn és fejleszthetjük ki ezeket.

Mindenekelőtt az egyes tulajdonságokkal és képességekkel kell megismerkednünk oly módon, hogy megértsük a lényegüket, céljukat és azokat a módszereket, amelyekkel csendőrségi hivatásunk betöltésénél alkalmazhatjuk azokat.

E hármas szempont figyelembevételével mellett megismerlem megismertetni csendőrbajtársaimmal a felsorolt tulajdonságokat és képességeket, hogy aztán minden csendőr önmaga megállapíthassa: rendelkezik-e velük, vagy sem. s ha nem, miért nem? Egyszerre, persze, csak egy-egy tulajdonsággal, vagy képességgel fogok foglalkozni. mert az egész egyszerre foglalkozni sok lenne.

Érdeklődés.

Érdekemben állónak tartom, hogy megismerkedjek mindazokkal a jelenségekkel és körülményekkel, amelyekkel minden nap számtalannal találkozom, de nem ismerem őket. Nem megyek el mellettük anélkül, hogy okát, célját, hasznát, kárát meg ne tudjam, arra gondolva, hogy a csendőr sohasem tudhatja, mikor mit használhat fel ezekből, bár meg van róla győződve, hogy ezt neki nem kell tudnia, ez nem tartozik az ő hivatásának a körébe. Itt tulajdonképpen vissza kellene térni a gyermekkorunk abba az időszakába, amikor únos-úntalan kérdez a szüleitől: ez mi, ezzel mit csinálnak, ez miért van így, stb. Legyünk mi is gyermek mindazzal szemben, amit nem ismerünk, amihez nem értünk. Tegyük meg ezt abban a biztos hitben, hogy ha ma nem is, de holnap vagy később hasznát vehetjük. Nem lehet körülöttünk olyan jelenség vagy körülmény, amely bűncselekménnyel kapcsolatban valamikor elő ne fordulhatna.

Nem is nehéz munka. Nem kell hozzá könyveket vásárolni és betanulni — nem kell órákat tölteni vele, sőt mondhatnám nem is munka. Miből áll mégis? Kérdőszókból. Megkérdezem a kéményseprőt, hogy mekkora területen dolgozik, mi a kötelessége. A kötelességén felül milyen szakmabeli munkával foglalkozik? Nehéz-e a foglalkozása és mi a nehéz benne. Melyik évszakban mi a főmunka? Milyenek a kémények állapota a területén? Hol a legrosszabbak és miért? Ugyanígy érdeklődöm a kéményseprési jog tulajdonosától, a segédektől, sőt a lakoságtól is a kéményseprők vagy a munkájuk felől.

A vasutast is megkérdezem az ő hivatása felől, a

postást is, a községi írnokot, a tanítót, az erdészt, az útkaparót, szóval mindenkit, akivel csak összekerülök, akár szolgálatban, akár szolgálaton kívül (mind-mind végigkérdezgetek. Persze, nem kikérdezés vagy kihallgatás módjára, hanem a legfesztelebb érintkezési modorban, úgy, mint azt a vonatban hallhatjuk sokszor, amikor az egymás mellé kerülő vadidegen utasok lassan-lassan beszédbe elegyednek és néhány órai út után már jól ismerik egymást, egymás gondját, baját, örömét stb.

De vigyáznunk is kell az érdeklődésnél. Bele ne essék a csendőr abba a hibába, hogy vizsontszolgálat fejében ártatlanul, de meggondolatlanul ő is el kezdjen beszélni a saját életéről, a csendőri hivatásról, a testületben előfordult eseményekről, vagy a csendőri szolgálatról. Ez már nagy hiba volna s mert így több kárunk lenne az egész érdeklődésből, mint hasznunk. Nekünk jó mindent tudnunk, de már a mi szolgálatunkhoz senkinek semmi köze.

A csendőr tehát érdeklődjék mindenkitől, mindenről, de ne engedje a dolgot odáig, hogy a barátságos közlekedés jogcímén őt is el kezdjék kérdezgetni. Ez elől szépen, óvatosan térjen ki. S ha valakiről észreveszi, hogy szeretne ő is megtudni valamit, udvariasan távozzon el, vagy akadjon valami sürgős dolga. Vasúton színleljen álmoságot, vagy más ügyes ürüggyel szüntesse be a beszélgetést.

Persze, az érdeklődést nem pusztán kérdőszókdés útján kell elképzelni. En akkor is érdeklődöm, ha igyekszem megmagyarázni magamnak pl., hogy mi különbség van a posztó és a szövet között, csak úgy tapintásra, szemre. Vagy a tintairón, meg a közönséges grafitirón között. Ha megfigyelem a csillagok járását, a különböző nagyságú órák különböző ütemét, ha különböző folyadékokat vagy porokat keverek s figyelem a keverék színét, a keveredés arányát s új tulajdonságait. És ezernyi más dolgot és jelenséget nemcsak tudomásul veszek, hanem igyekszem azoknak okát-módját is megtudni.

Ez az érdeklődés, ami aztán lassan odavezet, hogy nyomozásaim során mindinkább észreveszem: mennyi mindenfélét tudok. — pedig nem is tanultam.

Sokoldalúság.

A szórakozó társadalmi életben nem szeretik az egyszerű, a szimpla embert. Untató is és bosszantó az az ember, aki folytonosan csak a foglalkozásáról tud beszélni. De az is unalmas ám, aki csak beszélni tud, de másként szórakoztatni nem. Ellenben még faluhelyen is nagyon szeretik a társas érintkezésben azt, aki a beszélgetésben is változatos. Tud tréfálkozni, adomákat mondani, szavalni, utánozni. A beszédén felül jól énekel, füttyöl, játszik valamilyen hangszeren is, ért sok társasjátékhoz, színészkedik, bűvészkedik. Erre az emberre azt mondják, hogy a társas élet szórakozásaiban sokoldalú. Értékesnek tartják, megbecsülik. Pedig csak szórakozásról, jobban mondva szórakoztatásról van szó.

Mennyivel értékesebb, hasznosabb, jobban megbecsülni való az az ember, aki sokoldalúságával mást nem-

Minden háborúban nagy szerepet játszott a zsákmány. azonban a harmincéves háború a szinte képzeletet felülmúló *prédálásokban* is az első között volt. Nagy győzelem után, különösen városok elfoglalásánál, óriási volt a zsákmány. Császári lovasok arany és ezüst ékszerekkel teleaggatták lovaikat. A katonák feleségei a kifosztott templomok drágia niseruháiból készítettek maguknak öltözkéket. Sokszor lehetett látni részeg, toprongyos, elzúllott zsoldosokat, amint arany oltárkélyhekből ittak.

csak szórakoztat, de hasznára is van. Aki tanáccsal szolgál, megvédelmez, bajból kiment, segíteni tud stb. A falusi emberek között is milyen nagy különbség van az olyan ember, aki a földművelés robotos egyformaságán kívül ért valamit az első segélynyújtáshoz, az állatok gyógyításához, a sajtkészítéshez, a disznóöléshez, hatósági iratok megértéséhez, aki levelet vagy kérvényt tud fogalmazni, meg tudja mondani, hogy ügyes-bajos dologban hová kell fordulni, valamely idegen nyelven is tud stb. — s az olyan ember között, aki csak a föld műveléséhez ért. Könnyen megérthetjük, hogy az ilyen sokoldalú ember milyen érték a faluban. A segítesen, a bajból való kimentésen kívül gazdagítja a falu gazdaságát úgy anyagi, mint tanításával szellemi és erkölcsi téren is.

Ha már most felérjük ésszel, hogy az államvédelem egyik legfontosabb pillérét: a közrend és béke fenntartását a csendőrség hivatott fenntartani, akkor sok beszéd nélkül is rájövünk arra, hogy a csendőrség csak úgy töltheti be hivatását teljesen, ha minden csendőr nemcsak tagja a testületnek, hanem sokoldalúsága révén értékes tagja is.

Ha a bűn az életből fakad, akkor a bűn üldözésének sikere is az élet minél több oldalának megismerésétől függ. Meg kell tehát ismernünk az embereket (lélektan), a cselekvéseiket hajtó erőket (megszokás, haszon, élvezet), ismerni kell eszközeiket, azok használati módjait. De ezeken felül rendelkezünk kell azokkal az ismeretekkel és tudással is, amellyel a bűn üldözését, a kiderítést sikeresen elvégezhetjük. Nehéz volna felsorolni, hogy mi mindent hasznos jóelőre elsajátítani, de egypárnak a felemlítésével, azt hiszem, helyes irányba tudom terelni a gondolatot.

Jó, ha a csendőr tud kerékpározni, úszni, fényképezni, rajzolni. Tud motorkerékpárt, autót vezetni. Ért a gépiráshoz, gyorsíráshoz, idegen nyelven beszél. Ért az elektromossághoz, telefon, távíró kezeeléséhez. Ismeri a mérgeket, a robbanóanyagokat. Ért a tűzoltáshoz, segélynyújtáshoz. Fel lehetne itt még sorolni rengeteg más, sokoldalúságot jelentő ismeretet, tudást, de nem töltöm vele az időt. Egy bizonyos: van még sok ilyen, amelynek igen nagy hasznát veszi a csendőr és vele a testület is. Jól észbe kell azonban vésnünk, hogy nem jelent sokoldalúságot az, ha valaki az imént felsorolt ismeretekhez csak éppen konyít valamit. Teljesnek kell lennie az ismeretnek úgy, hogy azt bármely vátozatában is fel tudja használni. Nem tartozik a sokoldalúsághoz pl. az a gyorsírás, amellyel valaki lassabban ír, mint a rendes írással, vagy az az elektromosságismeret, amellyel legfeljebb egy házcselegőt össze tud az ember kapcsolni. Önként értődik ebből, hogy csak állandó foglalkozás és tanulás, ismeretszerzés folytán tarthatja fenn kiki ebbeli hasznos tudását. Törekedjék tehát minden csendőr a saját és a testület érdekében sokoldalúságra, képességekre, ügyességekre, ismeretek szerzésére, de legyen hozzá kitartása is, hogy azokat lehetőleg a tökéletességig vigye.

Közelebbiről majd folytatom.

A 30 éves háború alatt általában szokás volt, hogy a téliszállások előkészítése alkalmával a szálláscsinálók bizonyos összegeikért egyes lakásokat a deszállásalástól mentesítették. Ezen visszaszámítást sok csaló, aki nem is volt katona, hasznosította magának, amennyiben tisztnek öltözve megjelent a falvakban, magát szálláscsinálónak adta ki és a beszállásalástól való mentesítés fejében a megszeppent lakosoktól jó csomó pénzt felszedve, odábbállott.

Csak magyarul!

írta: NAGY LAJOS I. törzsszörmester (Szombathely).

Vitéz Rózsás József százados úr „Magyarosan-katonásan” című rovatát nagy örömmel látom mindig lapunk hasábjain s kezdettől fogva figyelemmel kísérem az érdekesebbnek érdekesebb és nagyon találó, nyelvünk törvényeibe élesen belevilágító közleményeket. Aki azonban csak „átfutja” ezeket a cikkeket, az nem tanul belőlük sokat. Tanulmányozni kell, mondhatnám: meg kell tanulni azokat s a bennük kapott útmutatásokat a magunk írásában is fel kell használnunk. Ez természetesen időt, fáradságot kíván s így nem is csodálkozom, ha azok a bajtársak, akik az időt és fáradságot csak a legszorosabban vett szolgálatnak adják meg, beszédük és írásuk magyarságával nem sokat törődnek. Mert vannak közöttünk ilyenek is. Ezek azután a magyartalanságai, idegen szavakat hajszoló tudálékosságukkal sokszor pórul járnak, de megérdemlik! Elrettentő példának emondok egy-két ilyen esetet.

A községi jegyzővel beszélgetett egyszer az egyik bajtársam. Beszéltek szárazságról, drágaságról s mindenféléről, ami az ilyen beszélgetéseken sorra szokott kerülni. Végül megkérdezte a jegyző a csendőrt, nem gravitál-e (nem törekszik, szószerint: nem nehézkedik-e) az őrsparancsnokképző iskolába? A csendőrnek fogalma sem volt arról, mit tesz az: gravitálni, ahelyett azonban, hogy ezt a jegyzőnek őszintén megmondotta volna vagy pedig a feleletadást ügyesen kikerülte volna, kivágta a rezet: „Én bizony nem vagyok kaviár, öreg vagyok én már ahhoz.” Hetekig ezen nevetett a falu s bizony sokat kell annak az őrsnek dolgoznia, amíg ezt a baklövést el tudja feledtetni. Ha ugyan el tudja, mert az ilyen csemeget húsz év múlva is felemlégetik a patikában kaszinózó urak. Igazuk van! Én is csak azért nem mulatok rajta, mert — csendőr vagyok s mert a baklövés nem használ sem nekem, sem az egész testületnek. Idegen szavakkal tudáskodók: okuljatok a példán. Ki tudja, rajtatok is ki s miért mulat a hátatok mögött...

Új kántor érkezett a másik faluba. Fiatal ember volt s mint leventeoktató, gyakran érintkezett a csendőrökkel. Az egyik járőrt behívta egyszer a lakásába s aztán a feleségével együtt az új házasság büszkeségével mutogatta a szobákat, új bútorokat. A járőrvezető úgy gondolta, hogy valami nagyon szépet és úriassat kell most mondania, hát kibökte: „Gyönyörű minden, de különösen szépek a kántor úr primitív (kezdteges) bútorai.” Antikot vagy mit akart mondani s arról már nem tehet, hogy a primitív szó jobban beleragadt a fülébe. Tehet ellenben arról, hogy mindenáron idegen szóval akart parádézni, holott bőven elegendő lett volna annyit mondania: „Gyönyörű itt minden. Kántor úr!” Ezt magyarul mondta volna s a kántor is jobban örült volna ennek a néhány őszinte magyar szónak.

Más! Oktatás az őrsön: ... előfordulhat még baleset, ha valaki vizes kézzel vagy vizes talajon állva, a villanykapcsoló akcentusához ér, amely nincs kellően szigetelve... Ekkor feláll az egyik csendőr s jelenti, hogy nem akcentus az, hanem kontaktus, de azt sem szükséges itt említeni, a villanykapcsoló egységében elég lett volna.

Máskor az előjáró parancsot adott az őröknek, hogy hozza be az egyik iratfedő lapot. A csendőr behozta s jelentette, hogy behozta a fiskust. A szárnyparancsnok úr magyarul mondta meg, amit akart — pedig meg tudta volna mondani idegen szóval is — a csendőr azonban okosabb akart lenni, *fascikulust* akart mondani s csinált be-

lőle — fiskust. A szárnyparancsnok úr természetesen menten megmagyarázta neki a kettő közötti különbséget, ez is megérdemelte, amit kapott s amit a gúnyolódó bajtársai még azonfelül ráakasztottak.

Erdemes volna az ilyen eseteket összegyűjteni és okulásul időnkint közölni. Az egyszerű, természetes beszédű csendőrt sohasem nevetik ki, egy helytelenül használt idegen szóval azonban nevetségessé lehet tenni, agyon lehet csapni az egész örs komolyságát. Szerencsétlen alakja csendőréletünknek a kölnivizes, finomkodó, idegen szavakat majmoló félművelt csendőr. Ezek a kisasszonyba oltott vítékek az illataikkal, táncleépéseikkel és idegenes nyafogásukkal közderütséget keltenek. Az egyszerű ember idegenkedik tőlük, mert nem érzi meg bennük a maga egyenes, férfias magyar fajtáját, a művelt ember pedig fejcsóválva és nevetve nézi a szuronyos puska és tollas kalap alatt tipogó „úri” csendőrt, aki azt hiszi, hogy a műveltséget az idegen szavak használata jelenti. Ezek a csendőrök nem tudják, hogy műveltségre tanulással, megint tanulással, újra csak tanulással és mindig, szüntelenül csak évtizedes tanulással lehet szert tenni.

A tanult ember aztán nem a szomszédból kapja el a fülével az idegen szavakat, hanem ha már nem kerülheti el azok használatát — mert ilyen is van egynéhány —, a kellő helyen alkalmazza azokat. A félművelt ember beszéde hemzseg az ilyen szavaktól: pardon, spontán, akceptál, kiszti-hand stb., stb. anélkül, hogy ezeknek a szavaknak az eredetét, tulajdonképpeni értelmét ismerné. Természetes aztán, hogy ebbe a zűrzavarba belebotlik a nyelve s a szajkómód betanult allegória helyett filagóriát mond, hogy ezt a legközismertebb példát hozzam fel én is jellemzésül. Amerre csak jártam, mindenütt akadt egy-egy ilyen „okos” csendőr, sokat kell miattuk a többieknek szégyenkezniök.

Kerüljük tehát az idegen szót, vagy ha nagyon ritkán mégsem kerülhetjük el, tanuljuk meg alaposan az értelmét és az alkalmazás helyét, mielőtt kimondjuk. Ebben is a Szut-et kövessük. Ebben a vastag könyvben én csak öt idegen szót találtam (aktív, passzív, preventív, razzia, protekció) s ebből az ötből is három csak fogalommagyarázatul szolgál. Hetekig egyfolytában lehet ebből a könyvből olvasni, tanulni, oktatni anélkül, hogy a magyar fület bántó idegen kifejezéseket használni kénytelenek lennénk. Ne majmoljuk azokat, akik idegen szóáradattal törnek s alázák meg a nyelvünket, legyünk abban is magyar csendőrök, hogy megmaradunk a magunk magyar nyelve mellett.

Sokkal nagyobb jelentősége van ennek, mintsem azt sok bajtársam gondolná. Az is baj, hogy kinevetnek bennünket a tudáosságunk miatt, de még nagyobb baj az, hogy ellenségeink ezt a gyöngénket is felhasználják ellenünk. A világháború első évében olvastam egy cseh politikus röpiratában: „Minden nemzetet az anyanyelve jellemez. Ez adja meg fajtságának a jellegét, ez szabja meg hovatartozását.”

A gyalogszázad a XVII. század első felében következőleg *menetelt*: A muskétások és a lándzsások *aszerint* váltakoztak, amint az arcvonal-felállításban következtek. Elöl *menetelt* a százados vezetése alatt a jobbszárny muskétás szakasz első fele, utána egy altiszttel a másik fele. Azután két részben a lándzsás szakasz, melynek első felét egy altiszt, második felét egy zászlós vezette. Ezt követte a balszárny muskétás szakasz első fele a hadnagy, második fele pedig egy altiszt vezetésével. A menetrendekben (2 ember egymás mellett) történt, a tagok (2 ember egymás mellett) és a két sor között 2—3 lépés táv., illetőleg távközzel. Ezekre a távolságokra azért volt szükség, hogy a katonák egymást a fegyverek használatában ne akadályozzák. Igen hosszúra nyúltak így a menetelő oszlopok; egy ezred hossza 2—3 kilométert tett ki.

zóságát a nemzetek és fajok családjában. A magyarokat sem mint fajt, sem mint nemzetet a nemzetek és fajok nagy családjába besorolni nem lehet. A magyarnak nincs önálló magyar nyelve. Nyelvüket, kultúrájukat az igájuk alatt nyögő szláv testvéreinktől bitorolják.”

Ökölbe szorul az ember keze, hogy ilyen arcátlan huzugsággal is dolgoztak s dolgoznak ellenünk. Tudjuk jól, hogy a mi magyar nyelvünk sokszorosan eredetibb, önállóbb és színesebb, mint a csehek korcs-szláv nyelve, mégis be kell annyit ismernünk, hogy ezt a fegyvert az idegen-majmolásunkkal részben mi magunk adtuk ellenségeink kezébe.

Nem törődünk eléggé a nyelvünkkel, annyira nem törődünk, hogy a trianoni határ mentén a magyar vasutas „nazdar”-ral köszönti cseh kollégáját, — hogy az majd bőréből ugrik ki örömeiben — s bizony a cseh még tévedésből sem mondaná soha „jónapot!” Ez már nem udvariasság, nem lovagiasság, hanem szolgalelkűség és az önérték legteljesebb hiánya. Még ennél is több: tunya gyávaaság! Az helyes, ha mennél több idegen nyelvet tudunk, de ott és abban, ahol és amiben a mi magyar nyelvünknek jár az elsőség, ahol ennek a nyelvnek a becsületét kell védenünk, ott ne beszéljünk másként, csak magyarul.

Mert magyarok vagyunk! Van ezeréves olyan történelmünk, amilyen csehnek, szerbnek, oláhnak és a többi „hódítónak” együttesen sincsen. Voltak Európát megmentő nagy királyaink, voltak a vannak olyan tudósaink, művészeink, íróink, akiknek a neve a világot bejárja, van mindenünk, ami a dicsőséget, bátorságot, kultúrát jelenti számunkra s a nyelvünk is olyan szép, amilyennel nem sok nemzet dicsekedhetik. Senki se ejtsen hát ki egyetlen idegen szót se a száján, amíg meg nem tanul — magyarul.

Háztűznéző.

Írta: KÜRTI GERGELY tiszthelyettes (Budapest).

Lapunk 1932. évi 9. számában Braun János tiszthelyettes részletesen leírta a tállyai, sátaí és rákóczi-falvai kasszafúró cigányokkal való nyomozását. Cikkében megemlíti azt is, hogy a gyanúsított cigányok a fűzesgyarmati községi fogdából milyen csalafintasággal, furfanggal szöktek meg.

A megszökött cigányokat a debreceni nyomozóosztály egyenruhás és polgáriruhás nyomozói által nyomoztatta, illetőleg a kézrekerítésükre minden lehetőt megtett. Szükségessé vált ez már azért is, mert a megszökött cigányok közül csupán Jakab Máté és Nagy János került meg. Utóbbi is csak 30—35 rendbeli betöréses lopás után sikerült kézrekeríteni, amit Szabolcs és Szatmár megye területén követett el. Nevezett ugyanis a megszökés idején a banda többi tagjaitól különvált, újabb bandát alakított s ezúttal nem kasszafúrókat, hanem közönséges betöréses lopásokat követett el. Nem húzódozott a középületektől, sőt a katonai elhelyezésektől sem, amit bizonyít, hogy még az egyik határmenti határőr szakasparancsnoksághoz is betört, honnan a parancsnok kardjával és pisztolyával távozott.

A banda többi tagjainak tartózkodási helyét Nagy János és Jakab Máté sem árulta el s így azt sem tudtuk, hogy az ország melyik részén kutasaunk utánuk. Feltevésünk az volt, hogy nem valami nagy távolságban ütték le tőlünk sátorkaróikat, mert Bihar megye határszéli községeiben, ú. m.: Nagykerekin, Bedőn, Ár-

tádon és Biharkeresztesen elkövetett betörések és kasszafurások arra engedtek következtetni, hogy azokat a mi régen keresett madaraink követik el. Első feladat volt tehát a cigányok tartózkodási helyének kipuhatolása.

Erre az alosztályparancsnok úr Kiss Miklós tiszt-helyettes szemelte ki, mivel a cigányügyek állandó nyomozásával ő volt megbízva, engem pedig cigánybőrű és füstös kinézésű tulajdonságaimnál fogva segítségül osztott be mellé. Álrühában indultunk a cigányok letelepedési helyének kikutatására. A szerephez készülnünk kellett s így az elindulás előtt pár napig nem borotválkoztunk és nem mosakodtunk.

Már a nyomozás elején megállapítottam, hogy nem jó cigánynak lenni. Szokatlan volt a nagy szakáll s erősen viszketett alatta az arcom. A fehérenemű tisztáitansága, is keletlenül volt, egyszerre senogy sem éreztem jól magam. A nyomozás karácsony hetében történt, így az idő is elég hideg lévén, még akaratlanul is cigánymódra meg kellett görbülnöm a vékony kabátban és a rongyos, lyukas nadrágban. A felemás csizmában is majd lefagyott a lábam, mert cigányozó illő kapcam nem volt s így csak csupasz lábira húztam fel a csizmát. Egyébként áöltözetem kitűnő voltát bizonyítja, hogy Szekesienérváron, a vonatból való kiszállásom alkalmával messziről kiabáltak hozzám a cigányok: „Szoknaresz dadé?”

A nyomozás közben tudomásunkra jutott, hogy a kasszafurás egyik tettesének, Jakab Imrenek az anyja, névszerint Kezműves Kozál, ki még a danosi rádiógyilkosok közül való, Tápiósztylön lakik. Felmerült a gyanu, hogy Jakab Imre időközönként megátogatja anyját, vagy ha nem is — ismerve a cigány hirszoigaltatás madárszárnyon járó gyorsaságát — anyjának és testvéreinek a hollétéről tudniok kell, amit alkalmas ürüggyel ki lehetne belőlük szedni.

Félnapig tanakodtunk, hogy vajjon milyen ürüggyel lehetne őket megközelíteni és legalább pár napig náluk vendégeskedni úgy, hogy a bizalmukat kiérdemeljük és emellett az álarcunk is megmaradjon. Tisztában voltunk ugyanis azzal, hogyha a cigányok szimatot kapnak, vagy a szerepünket ügyetlenül játszuk, akkor előbb jelentkezünk Szent Péternél, mint az alosztályparancsnok úrnál.

A hosszú tanakodás közben Kiss Miklós tiszthelyettes bajtársam talált egy alkalmas ürügyet. Ertesültünk ugyanis arról, hogy Jakab Imrének egy bátyja, Jakab Jóska, a váci fegyházban tölti büntetését; Kiss Miklós th. ebből kombinált nagyszerű ürügyet. Itt az én szerepem csak a hallgatásban lett megállapítva.

Az ürügy megválasztása után elindultunk Tápiósztylre. Megérkezésünk alkalmával jelentkeztünk az ottani őrsparancsnokságnál, nehogy egy váratlan razzia alkalmával kényelmetlen elbánásban részesüljünk. Egyben kértük az őrsparancsnokot, hogy ottlétünk alatt megjelenésükkel ne háborgassák a cigányokat, nehogy ezáltal is zavarva legyen a vendégszereplésünk. Hogy pedig személybiztonságunk is némileg biztosítva legyen, Mándy János th. — ugyancsak a debreceni nyomozóalosztály állományából — a közeli tanyacsoportnál tartózkodott, hogy adott esetben segítségünkre siethessen. A kellő óvintézkedések megtétele után, a késő esteli órákban elindultunk.

A falutól távol, egy kanálisszerű árok mellett magányosan állott egy alig 2 m magas, sárból készített tákolmány, a „Rézműves kúria.” A teteje nem szalmával,

vagy náddal volt fedve, mint a falusi házak teteje szokott, hanem szalmával kevert friss lótrágyával. Cigányvélemény szerint ezt nem járja át a szél s emellett a mennyezet is bátran mellőzhető, mert a trágya a folytonos gőzölgés által amúgy is elég meleget tart. A „kastély” megpillantása alkalmával egymásra néztünk és szinte egyszerre kérdeztük: hol van itt a kémény? — Erről is meggyőződünk később.

Hogy a ház érdemes gazdája, vagy a család valamelyik tagja honn tartózkodik, ezt kívülről is könnyen megállapíthattuk, mert az „épület” egyetlen 30x30 cm nagyságú átláthatatlan ablaküvegén világosság szűrődött ki.

Az ajtóhoz érve, Kiss Miklós tiszthelyettes kopogtatás által bebocsátást kért, mire hárman-négyen is válaszoltak. „Ki ázs, mit ákár?” — „Jóbarát”, feleltük mi. Erre az ajtóhasadákon át történt kémlelés után, a belülről alkalmazott torlaszok elszedése által szabaddá tették az ajtót.

Bizalmatlan, kételkedő arcok meredtek ránk az ajtón kitűdülő bűzös, fojtó füstön keresztül. Látszott rajtuk, hogy nem valami kedves vendégek vagyunk a háznál. Járőrvezetőm érkezettnek látta az időt s miután a füsttől megköszörülte torkát, elkezdte a mondkáját:

— Jó estét anyám! Üdvözl benneteket a Jóska. Tisztelt mindötöket, jó egészséget és boldog ünnepet kíván. Azt üzeni, hogy küldjetek neki csomagot az ünnepre. Ő mondta, hogy keressük fel a családját, adjuk át a tiszteletét és ha fáradtak leszünk, itt még meg is aludhatunk.

— Hát hol jártatok ti a Jóskánál? — kérdezte a vénasszony, Jakab Imre anyja.

— Hát bizony anyám, mi is be voltunk zárva, de mégis az Isten megszabadított bennünket, mert tegnapelőtt sikerült megszökni. Együtt dolgoztunk mindig Jóskával, ő tudta csak egyedül, hogy szökni akarunk, az Isten áldja meg, mert soha nem árult el bennünket. Ő is megszökött volna, de őt még nem engedték ki a kapun, belülről meg nem lehet könnyen kiszökni. Bizony anyám, mi már kétízben voltunk bezárva — folytatta Kiss Miklós tiszthelyettes — és mind a kétszer a cimboránk árult el. Most már nem is merünk hinni senkinek. Ide is csak azért mertünk betérni, mert Jóska nagyon biztatott bennünket, hogy itt nem lesz semmi bajunk, nem árul el bennünket senki.

— Így ván ázs fiám, nem igen lehet mán hinni senkinek. A Júska nem beteg? Hogy nizz ki seginy?

— Nincs annak semmi baja anyám, olyan kövér, mint a disznó, csak szeretne már onnan ő is megszabadulni, de addig, amíg ki nem hozzák dologra, addig nehézőn onnan megszökni. Szegény, pedig de szeretné már látni a családját!

— Ugyi ingem is tisztelt? — szólalt meg egy kócoshajú, a mocsoktól alig látszó szurtos szűz, a kucokból.

— Hogyne, téged is tisztelt — igyekeztem megszólalni és is. — Ugye, te vagy a Giza?

— Én bizony, — felelt kacér mosolygással.

Ilyen kérdések és feleletek között helyvel kínultak

Nemcsak a sebesülés és hősi halál elleni védekezésre, hanem a szerencsojáték kedvező irányítására is tudtak hathatós buzszerket a harmincéves háborúban. Így az akasztófán függő tolvajnak istenkáromlás és erkölcstelen beszéd közben levágott ujjá a nyakban hordva, biztos nyereséget jelentett a kártyánál és a kockánál.

meg bennünket, ami egy földre borított rossz verdből és egy kis korhadt fatuskóból állott. Örömmel fogadtuk, pedig a füst iszonyúan marta szemeinket s a torkunkat sem győztük köszörülni. A „szoba” közepén ugyanis szabad tűznél egy 7—8 literes bogrács-szerű edényben pörköltöz hasonló étel rotyogott és mert kémény nem volt, a füst ellepte a szoba egész üregét. A pörköltnek s a valami inycsiklandó illata párolgott, sőt a szag inkább undorító volt, amennyiben a színtelen lében úszkáló húsdarabok döglött liba, kacs, tyúk és sertés maradványai voltak. A bogrács sem vallott arra, hogy szorgalmas gazdasszony van a háznál, mert az edény oldaláról késsel lehetett volna kaparni a zsiradéktól átívódott, kenőcsszerű mocskot. A tetőről felfüstölt és tőljire elraktározott döghusok lógtak és még a cigányok sajtásdusz szagát is hozzáképzelve a leirtakhoz, bajtársaim bizonyára nem csodálkoznak rajta, ha nem csurgott a nyálunk a „pörkölt” után.

Kevés társalgás után készen volt a „vegyes pörkölt”, mint ahogy azt később neveztük. A vénasszony kedvesen invitált bennünket a vacsorához. Kiss Miklós tiszthelyettes egy ügyes hazugsággal kimentette magát s így abba a helyzetbe kerültem, hogy én már nem menekülhettem a vacsora elől. Pedig erre már én is előre kieszelttem egy megfelelőnek látszó hazugságot. Kiss tiszthelyettes elhitette a cigányokkal, hogy a fegyházi koszt elrontotta a gyomrát és nem szabad húst ennie. Én majd a bőrömből ugrottam ki mérgemben, hogy megelőzött a kifogással, a „háziasszony” meg csak erőltette továbbra is, hogy ha már húst nem szabad neki enni, egye csak a krumplit közüle. Volt bennem annyi kajánság, hogy a krumplival én is erőteljesen kinálgatni kezdtem, de — mondván — hogy mivel a krumpli is a hús között főtt, attól is igyekezett menekülni, mert szerinte a gyomrának az is ártalmas lehetne. Ennélfogva egyedül ültem vacsorához a cigányokkal, amit látszólag jóévtággal, de a valóságban annál nagyobb undorral kanalaztam velük a közös edényből.

Vacsora után bor következett, amiből arra kezdtünk, hogy mégis csak kedves vendégek vagyunk a háznál, annál is inkább, mert a külörböző növény- és fagyókerekből leszűrt borszerű valamit a cigányasszony gyomorfájás ellen használta és ennek dacára sem sajnálta tőlünk. Ez elől már azonban — őszinte kárörömömre — a „gyomorfájós” Kiss tiszthelyettes sem menekülhetett, mert mint orvosságot, gyomorfájása ellen a vénasszony kitűnőnek tartotta.

A vacsora és a borozás után a tűz körül körben leültünk a földre és ismét családi dolgokról folyt a szó. Én közvetlenül a cigánylány mellett kaptam helyet, kinek persze minden tölem feltehető hevesseggel azonnal udvarolni kezdtem. Ennek az udvarlásnak, amikor a rossz világítás mellett a száján láttam a cigánycsemege (bagó) morzsáját őrszelegni, egyenesen betegje lettem ugyan, de hát az eredményért mire nem képes a csendőr?

Csakhamar összelegeledtünk Gizával, de neki Kiss Miklós tiszthelyettes — szerencsémre — jobban retszett, mert amint mondotta „a sükék ázs a kedvencei.”

Kiss Miklós tiszthelyettes közben az asszonnyal beszélgetett a „megélhetési” viszonyokról. Én már csak arra lettem figyelmes, amikor a vén cigányné az Imre fia nevét emlegette. Magyarázta, hogy van neki egy fia, az Imre. Csak most nincs itthon, Nagyváradon

lakik. Milyen kár, ez éppen hozzátok való társ volna. Figyelmeztetésül ujjával oldalba bökte Kiss Miklóst és közelebb hajolva sugta neki:

— Itt nem messzi csináltak egy kis bájt, ezir kellett elmenni neki. Még most is keresik gyákrán a csendőrek, a kurház hogy pusztítsa el őket.

Örömben, hogy Kiss tiszthelyettes ilyen hamar és ilyen eredményesen kiugratta a nyulat a bokorból, az udvarlásnak újra erőteljes lendületet adtam, amire az öregasszony is figyelmes lett és Kiss tiszthelyettes diszkrétan oldalabökte huncutul felénk vágott a szemével. Láttam a Kiss tiszthelyettes arcán, mennyire küzködik magával, hogy hahotába ne törjön ki nagy ügybuzgalmam láttára.

— Most írt levelet segíny — folytatta a cigányasszony — szeretne házsá jünni, Amilyen bolond, mig házsá is jün, in pedig filek, hogy a zsingálók (csendörök) elfogják.

— Szoktak itt járni csendörök? — kérdezte Kiss tiszthelyettes ügyesen színelő ijedt arccal.

— Soktak ázsok elig gyákrán a somoruság elje meg iket. Ázsir ne filjetek, nem jünnek ázsok be, csak megrugják ázs ájtut. Ást hisik a nárhák, hogy siket vágyok, csák a Gizával besilnek. Mikor kirdezsik, hogy ván-e nállatok idegen cigány, in ugy soktám csinálni, hogy odahájuk a Gizához és kirdem tülle, hogy mit mond esz a zsándár?

— Tudol te írni? — fordult ismét Kiss tiszthelyetteshez a cigányasszony.

— Hogyne tudnék, feleli, hiszen a fegyházban mindenkit megtanítanak. Jóska is tud írni, mindig maga szokta írni haza a levelet (ezt már megelőző megállapítás után mondta a társam).

— Most is írt segíny. Ázsit irta, ámit izsent tüllek, hogy kidjek neki egy kis csomagot.

Itt jutottunk tudomására annak, hogy milyen ügyes ürüggyel állítottunk be a dádékhoz. Hogy a véletlen mennyire a kezünkre, illetve javunkra játszott, szinte hihetetlen. Most már tisztán láttuk, minek köszönhetjük Fáraó nemzetiségének a ritka bizalmát.

— Há mán itt vágytuk, ákkor írjátok mán ázs Imrének is. Tudod a fáluba nem seretek íráttni senkivel, nem ákárom, hogy megtugyák hun lákik a fíjám. — Mindjárt papírt kotorászott elő az öregasszony és már diktálta is:

„Kedves gyermekem!

A leveled megkaptuk. Mink is egisigesek vágyunk. Juska bátyád most írt levelet, ü is egisiges. Tistelünk, csókolunk, jó egisiget kívánunk.

Ázsit irod fíjám, hogy házsá ákárs jünni. Ne gyere házsá gyermekek, mert erre nagy hidegek vännák és mig megtanás fázsni.

Csókul anyád és a gyerekik.”

— Tudja ázs már nefij, hogy mire megy a hideg. — Jegyezte meg huncutkásan a vénasszony.

Tisztában vagyok vele, hogy nagyon sok bajtársam nem azt írta volna Imrének, hogy ne jöjjön haza, hanem ellenkezőleg, hazahívta volna. Ez azonban nem lett volna helyes, mert nekünk nemcsak Imrére, hanem Algács Palira, Sárközi Sándorra, Sztojka Lajosra, Kolompár Jósikára és a többi társaira is szükségünk volt, akikkel Imre együtt van. Ezenkívül abban sem voltunk biztosak, vajjon a cigányasszony nem mutatja-e meg másnak is az általunk írt levelet? Utóbbi esetben örökre oda lett volna előttük a becsület, mint ahogy elvesztette azt egyik B. egyénünk is előttük azzal, hogy fentnevezettek fényképeit megmutatta nekik,

hogy ő ezekkel szeretne társulni. Bizony sem sok hía, hogy meg nem ízlelte a saját bőrén a cigányok vendégszeretetét. Nekünk az volt a célunk, hogy tiszta portát és szabad utat hagyjunk magunk mögött, hogy adott esetben bármikor visszatérhessünk.

Másnap aztán Jóska részére is készült a csomag. Hogy minél jobb falatok kerüljenek a csomagba, Gizával elmentünk kéregetni. Megjegyzem, hogy mindketten örömmel mentünk, mert már kezdtük magunkat rosszul érezni a mindenféle bűzben s a kapott alamizsnából sem sok került a Giza kezébe, mert jó éhesek lévén, hatalmas étvággal elfogyasztottuk. Kiss Miklóson se látszott, hogy gyomorbaajos, mert a száraz kenyeret is jóízűen harapta.

Egyik úriháznál kapott Giza 20 fillért s azon vásárolt „figét”. Tőle telhető nyájassággal, kedvességgel kínált bennünket vele. Kevés unszolás után vettünk is egyet-egyet. Majd ismét kínált, de már akkor nem akartunk venni, mire költői mondással is fűszerezte a kínálgatást: „Vegyetek már, párusával sip ázs ílet.”

Ilyen és hasonló eseteken, jeleneteken mentünk keresztül, amíg a cigányok vendégei voltunk. Mivel azonban a kívánt célunkat, az Imre és társai tartózkodási helyét a remélt időnél korábban megtudtuk, igyekeztünk a vendégeskedéstől megszabadulni azzal, hogy az ünnepre valahonnan pénzt kell szereznünk s ha ez sikerül, akkor még az ünnepen visszatérünk. Gizának és a kisebbik lánynak, Ilonkának is szép ruhát, szalagot és gyöngyöt ígértünk, ha a „bót” sikerül. A cigányasszony azonban azt a tanácsot adta, hogy „napal sokat aludjunk és éjjel sokat menjünk.” Így mi is csak a késő éjjeli órában indultunk el. Egyrészt azért, mert ezt a tanácsot kaptuk, másrészt pedig azért, hogy cigányok ne tudják megfigyelni az utunkat.

Elindulásunk előtt sok jótanácsot láttam el bennünket az öregasszony. Többek között lelkünkre kötötte, hogy ne társuljunk senkivel, majd ha az ő Imre fia hazajön, meglátjuk, milyen derék ember, az lesz jó nekünk társnak. Addig pedig, ha sikerül valamit szerezeni, menjünk csak hozzá, Giza elintézi, hogy a szerzett tárgyakból nem talál meg a csendőrség semmit. Külön felhívta a figyelmünket arra, hogy ha valahol „pukkantót” találunk, azt ott ne hagyjuk, hanem hozzuk magunkkal, mert arra mindig szükség lehet, ha még több is van belőle. Még Gizának is jobban fájt a foga a „pukkantó”-ra (pisztoly), mint a piros ruhára és szalagra.

Közben elbeszélték azt is, hogy cigányok között is akad olyan, aki elárulja a másikat, de annak rendesen az a sorsa, hogy elteszik láb alól.

— Ingem há fgyonútnek, vágy há felákástanak, akkor se vesnek ki belülém semmit — szólalt közbe a putri legfiatalabb lakója, az alig 12—13 éves Ilonka.

— Ingem is piskálhatnak tizses vással is, ákkur se mondok semmit, — igyekezett hízlegelni Giza is.

Elérkezett az este, tehát készülődniünk kellett. Útravalóul kaptunk egy-egy darab kenyeret és mellé hatalmas sertéshúst, de még pogácsát is, amit az öregasszony akkor délután a tiszteletünkre sütött. Még az a szerencsénk, hogy a bagóra éppen az utolsó percben, búcsúzás közben került a sor. Kiss Miklós a rossz gyomrára hivatkozva, ettől is megmenekült, így egy adaggal nekem több jutott. Szerencsénk, hogy erre előbb nem került sor, mert alig hagytuk el a Rézműves kúriát egy kilométernyire, kék és sárgavörös arcjátékok között hiánytalanul viszontláttam még a vegyes pörköltet is. Ennek következménye pedig az lett, hogy

két hétig akármilyen kedvenc ételem került is az asztalra, azt többé-kevésbé érintetlenül szállította vissza a szakácsnő.

Revonulás közben egyik bajtársammal, Ács Lajos törzsfőmesterrel Püspökladánytól Debrecenig egy kocsiszakaszban utaztam anélkül, hogy rámismert volna. A kiszállás alkalmával nem állhattam meg, hogy legalább szüleim felől ne érdeklődjem tőle s a köpenyét megráztottam, de bizony kicsi hía, hogy egy hirtelen kézmozdulattal rendre nem utasított, amit megszólalással akadályoztam meg.

A laktanyába való megérkezésünk után mi magunk fürdőbe ültünk, ruháink pedig fertőtlenítőbe kerültek, mert mi tagadás, mindketten sokadmagunkkal tértünk vissza a vendégeskedésből.

A keresett és gyanúsított cigányok fényképeit, ujjlenyomatait és személyleírásait, a cigányok által elkövetett bűncselekmények ismertetése mellett a nagyváradi rendőrségnek hivatalos úton megküldtük. Az ottani rendőrségnek sikerült is a banda összes tagjait a Biharkeresztes, Ártánd, Bedő és Nagykerékiből származó bűnjelekkel együtt elfogni. Mire azonban a biharkeresztesi határállomáson az átadásukra került volna sor, egy asszony kivételével valamennyi megszökött.

Igy aztán, bár a nyomozásunk teljes eredménnyel járt, a fáradozásunk mégis kárbavesztett s annak csak fanyar emléke maradt. Ez valószínű meg is marad örökre, mert amikor egy kávéház előtt elhaladva, vagy rádión keresztül azt a dalt hallok hegedülni:

„Lesz még cigánylakodalom,

Valamennyi cigány mind sógorom...”

önkéntelenül is vissza kell emlékeznem a leírt nyomozásra.

Mint érdekes körülményt megemlítem, hogy Rézműves Rozált, aki Tápiószőlőn nevelkedett fel, nemcsak az őrs tagjai, de a község lakossága is, mint föld-süketet ismerték, pedig nagyszerűen hallott, hiszen egész ottartózkodásunk alatt nemcsak, hogy suttogva beszéltünk vele, de azt is elbeszélte, hogyan tettei a süketséget az emberek előtt.

Kiss Miklós tiszthelyettes a közelmúltban ismét tiszteletét tette a tisztes családnál és nem is eredménytelenül. A megszökött cigányok ugyanis nem mentek vissza Nagyváradra, hanem más ismeretlen helyen telepedtek le. Bár nálunk azóta bűncselekményeket nem követtek el, de Kiss Miklós tiszthelyettes nem tud belenyugodni, hogy az elmúltakért az igazságszolgáltatás kezére ne juttassa őket. Így állandóan puhatol utánuk.

Ilyen puhatolás közben tért be ismét a Rézműves kúriára, ahol a legnagyobb örömmel fogadták. Tőle hallottam, hogy a vénasszony nagyon érdeklődött utánam. Sajnálkozásának adott kifejezést, hogy Giza már nem győzött reám várni s így férjhez ment. Együttal igyekezett Kiss Miklóson keresztül meggyújtani, hogy ne búsuljak, mert már Ilonka is odaért, hogy férjhez-mehet és ő még sokkal szemrevalóbb és ügyesebb lány is, mint Giza.

Kiss tiszthelyettes ezúttal is eredménnyel járt tehát Tápiószőlőn, mégpedig kettős eredménnyel: nemcsak a keresett Jakab Imre és társai tartózkodási helyét sikerült újra pontosan megállapítania, hanem azt is, hogy én voltaképpen — háztűznézőben jártam Tápiószőlőn.

Emberre átragadó állat- betegségekről.

írta: Dr. RÓNAI SÁNDOR állatorvos.

Az ember egészségét fenyegető számos betegség közt nem kis szerepe van azoknak a megbetegedéseknek, amelyeket az ember állatoktól szerez. A betegség áttérjedése állatról emberre történhet külsőleg (pl. nyílt sérülésen át). Rövid közleményemben inkább azokra a ragadó állatbetegségekre térek ki részletesebben, melyeket az ember az állatokkal való közvetlen érintkezés útján szerez meg, mint olyanokra, amelyek a csendőregényeknek, akik lovakkal foglalkoznak, leginkább veszélyeztetnek. Különösen szem előtt kívánom tartani a világos és laikusok számára is érthető leírását a betegségeknél, mert közleményem elsősorban az örsökhöz lévő csendőregények számára íródott, hogy némi támaszt nyújtsak számukra ezen veszedelmes betegségek felismerésében, hogy ezáltal figyelmüket felhívjam a betegségek következményeire, melyek egyaránt súlyosak lehetnek akkor, ha a kellő óvintézkedést elmulasztják, vagy akár a megbetegedést későn jelentik be.

Gyakoriság szempontjából e betegségek közt első helyen említem a tetanust (dermedés), mely bár inkább földdel szennyezett sérülések után szokott fellépni, azonban tetanusban beteg ló genyváladéka vagy egyéb szövettörmeléke is előidézhetheti a betegséget, ha az nyílt sebbe kerül.

1. *Tebanus (dermedés).*

Okozója egy gombostűhöz hasonló bacillus, mely a ló beleiben állandóan nagy számban megtalálható, innen kerül azután a bélsárral az utak porába és a kerti vagy mezei földekbe. Ez a bacillus azonban csak akkor válik veszedelmessé, ha nyílt, ronsolt sebbe jut. Az ember is leginkább, miként az állatok, oly módon fertőzi magát tetanus-szal, hogy kisebb-nagyobb sérülései földdel, trágyával érintkeznek. Ugyancsak létrejön a fertőzés akkor, ha a tetanusban beteg állat váladéka, pl. geny vagy egyéb szövettörmeléke, nyílt sebbe kerül. Azért kell óvakodni tetanusos beteg állattól olyan embernek, akinek a testén (kezén) nyílt sebek vannak és különösen óvakodni kell ilyeneknek attól, hogy az ilyen sérült kézzel a beteg genyes vagy ronsolt sebéhez nyúljanak.

Nézzük most már, miben is nyilvánul ez a betegség a lónál? A fertőzés után legkorábban 24 óra, többnyire azonban 8—10 nap múlva mutatkoznak az első tünetek, mégpedig: a ló nehézkesen, feszesen mozog, lábai kevésbé hajlanak be mozgás alkalmával, a fordulás velük nehézkes, lassán rágnak és nehezen nyelnek. Ezt követően leggyakrabban az orrnyílás nagyfokú kitágulása, a merev, előrenyújtott nyaktartás, a nyakizmok kemények, a szájrés csak kényszerrel vagy egyáltalában nem nyitható ki, a száj tele van nyálal, a felsőajkak felhúzódnak, úgy hogy a ló felső metszőfogai látszanak. A szemkifejezés ijedséget árul el, a ló a legkisebb zajra összerezzen, azonban mindvégig öntudatnál van. A betegség leggyakrabban elhullással végződik, de gyógyulás is előfordul. Általábanosságban remélhetjük a beteg felgyógyulását, ha a keletkezés óta két hét eltelt s idősebb lónál. A betegség sokkal gyakoribb a délebbeni fekvő részekben. Ha tehát ilyen tüneteket észlelünk valamely lovon, az első teendőnk az, hogy az állatot sötétítsük be — mert a világosság is zavarja a beteg — s minél nagyobb nyugalom, csendet biztosítsunk a betegnek. Kíváncsok, ha alkalmas helyünk van, a beteg elkülönítése oly helyre, ahol az csend-

ben lehet, ha azonban ez helyszűke miatt nem volna kérésztőlvihető, úgy lehetőleg minél kevesebbet — zabolás, itatás, ápolás — tartózkodjunk az istállóban. Nem mulasztható el a továbbiakban a mielőbbi orvosi segítség igénybevétele. A felépült beteget pedig lehetőség szerint jól tápláljuk, naponként félórát jártatjuk s csak két-három hét múltán engedjük munkára.

Az ember megbetegedésének tüneteit illetően utalok Kemény dr. közleményére. (Csendőrségi Lapok, XXII. évf. 8. szám, 246. old.)

2. *Takonykór.*

Ezt, az egypatás állatok ragadós és igen veszedelmes betegségét egy pálcika-alakú bacillus, a *Bacillus mallei*, idézi elő. Szerencsére ez a bacillus nagyon érzékeny a külső behatások iránt, így pl. a napfény hamar megöli.

Ez a betegség oly módon terjed egyik lóról a másikra, hogy a már beteg ló kiköhögött hörgőváladéka az ivóvizbe, takarmányra vagy jászolba kerül s oly módon az egészséges állat emésztőcsövétbe jut. Épp ezért nagyon veszedelmesek azok az istállók, ahová vándorcigányok, kőszőrösök, cirkuszosok stb. kötik be lovaikat, úgyszintén azok az útmenti itatóberendezések (vályuk), ahol ezek az emberek lovaikat itatni szokták. Mindig óvakodjunk tehát az ilyen helyektől, inkább kössük lovainkat tehénistállóba, mely azért biztosabb, mert ott nincs lovakra átragadó betegség. Ilyen szempontból eléggé megbízhatók még az egyes uradalmak istállói is. Azonban bárhol kötjük is be lovainkat, bárhol itatunk, mindig tartsuk szem előtt a feltétlen tisztaságot: jászlak kitisztítását, itatóedények alapos ki-mosását. A fertőzés létrejöhet még légutakon és a bőr sérülésein keresztül is, ez már azonban alábbrendelt jelentőségű.

A betegség tünetei aszerint különböznek, hogy a tüdő, az orr vagy a bőr van-e megtámadva. A tüdő takonykóros megbetegedésének tünetei laikus számára felismerhetetlenek, ellenben az orr vagy a bőr megbetegedését már könnyebben fel lehet ismerni.

Az orr takonykórjánál sohasem hiányzik az egy- vagy kétoldali orrfolyás s az állalatti nyirokcsomók duzzanata. Az orrfolyás lehet véres, genyes, az orrnyálkahártyán pedig fekélyek keletkeznek. Hasonlók ezek a tünetek egy jóindulatú betegség, a mirigykór tüneteivel, ezt elkülönítendő, ajánlatos a szakember mielőbbi igénybevétele. A bőr takonykórja esetén a bőrbőn göbök keletkeznek, melyek később szétesnek s fekélyekké alakulnak át. A betegség gyógyíthatatlan, hazai törvényeink értelmében a takonykórban beteg állatok — hogy a betegség terjedését megakadályozzuk — kiirtandók. Nálunk, a honvédségnél és csendőrségnél csak elvétve fordul elő egy-egy megbetegedés, ami a fokozott elővigyázatnak (őszi malleinézés stb.) tulajdonítható.

A takonykór emberre is átragad, mégpedig vagy a sebzett bőrről vagy a megsértett nyálkahártyán (orr, szem) át, esetleg fertőzött eleség útján. Azon a helyen, ahol a fertőzés történt, a bőrről egy kis göb keletkezik,

A harmincéves háborúban az ezredek állandó markotányosai, akik a katonák élelmezéséről gondoskodtak, a foglár felügyelete és védelme alatt állottak, akinek azért bizonyos kedvezmények jártak, pl. minden levágott marhának a nyelve; minden megcsapolt hordó után bizonyos pénzösszeg stb. A markotányosok rendszerint tekintélyes vagyona tettek szert, ők voltak az ezred bankárai és pedig úgy a tiszték, mint a legénység számára. A kölcsönzés azonban kockázatos volt, mert ha az adós elesett, vagy ha az ezred szétfutott, a tartozásoknak bottal lehetett itni a nyomát.

Ami vissza kell szerezniünk: Szatmár.

(Erdélyi felv.)

mely később elfekélyesedik. Idővel a test egyéb részein is fejlődnek ilyen szederjés udvarú göbök, melyek ugyan csak elfekélyesednek. Gyakran keletkezik a hímveszőn tályog. Megbetegszik az orr nyálkahártyája is, mikor is az orrból vizes-savós váladék folyik. A betegség hosszú ideig, hónapokig is eltarthat, miközben egyes izületek fájdalmasakká válnak. Gyógyíthatatlan betegség, bár az újabb feljegyzésekből olvashatunk gyógyulásról is. Ez azonban mindenesetre igen ritka. A betegség veszélyes és makacs természetét illetően csak egy irodalmi adatot említék: egy angol állatorvos évekig volt beteg takonykórban, 83-szor operálták, egyik karját eltávolították, végre nagynehezen meggyógyult.

Mindezekből a tanulság az, hogy sohase mulasszuk el a kellő óvintézkedéseket, úgy lovainkat, mint magunkat illetően, mert a betegséget megelőzni lehet, de gyógyítani nem.

3. Lépfene.

Ez a betegség hazánkban különösen az Alföld áradásos, vadvizes területein van elterjedve. Okozója egy pálcika-alakú bacillus, mely nem annyira maga, mint inkább az általa termelt spóra veszélyes. Ezek a spórák igen szívósak — szemben magával a bacillussal, mely már 40—45° melegben elpusztul, illetőleg megszűnik spórát termelni, rothadó hullában pedig végleg elpusztul — a földben évekig élnek. Az ilyen fertőzött helyen nőtt fü azért veszélyes, mert a rájuk tapadó sár, földrészeszkék állandóan tartalmaznak lépfene-spórákat, amelyek a takarmánnyal az állatok beleibe jutva, azokat megbetegítik. Ezért különösen veszedelmesek a gyepterek, dögtemetők környékén lévő legelők, mert az e helyeken elásott vagy feldolgozott hullák állandóan fertőzik a környéket.

Ha az ilyen fertőzött helyről származó takarmány az

állat gyomrába, beleibe kerül, a spórák onnan felszívódnak a vérbe s súlyosan megbetegítik az állatot. A lépfenében megbetegedett lovak súlyos kólikás tüneteket mutatnak, nyugtalankodnak, kiizzadnak, majd később reszketnek, nehezkésen lélegzenek s az orrból, végbélnyílásból véres váladék szivárog. Ez a betegség három-négy napig is tarthat, de legtöbbször — erős fertőzés esetén — egy-két napon belül elhullásra vezet. Az elmondottakból tehát láthatjuk, hogy lovainkkal mindig ajánlatos az ilyen helyeket lehetőleg jó messzire elkerülni.

A lépfenét az ember is megkaphatja az állatoktól, mégpedig vagy a bőr sérülésein, vagy az emésztőszervein keresztül. A bőr sérülésein keresztül oly módon fertőződhetünk, hogy lépfenében beteg vagy elhullott állat váladéka a sebbe jut, az emésztőcsövön keresztül pedig oly módon, hogy az ember fertőzött húst vagy kolbászfélét eszik. A kétféle fertőzés közül az előbbi úton fellépett betegség gyógyulhat, mert a fertőzés helyén keletkező karbunkulust operatív úton eltávolítva s immunizáló vérsavó alkalmazásával a fertőzés elterjedését megakadályozhatjuk. Az emésztőcsövön keresztül történt fertőzés mindig halálos.

4. Veszettség.

Bennünket annyiban érdekel, amennyiben lovaink a különböző vidékeken való portyázás közben ugyancsak ki vannak téve kóbor, veszett ebek harapásának. Minden ebmarás gyanús! Bármily kisfokú legyen is a harapás, sohase mulasszuk el a sebet alaposan fertőtleníteni, hogy legalább ilyen módon csökkentjük a fertőzés veszélyét.

Egyébként tudvalévő dolog, hogy a veszettséget az esetek igen nagy százalékában veszett ebek harapása terjeszti, igen véletlen fertőzés az, mikor veszett állat nyála nem harapás útján, a friss sebbe kerül.

Veszett ebet mindnyáján láttunk már. Pár szóval

mégis megemlítem azokat a feltűnőbb tüneteket, melyek a kutyát gyanússá teszik veszettségre. A beteg állat kezdetben rendszerint elbúvik a vackába, hívásra nem szívesen vagy egyáltalán nem jön elő, tompult, maga elé bámul, gyakran változtatja helyét, néha a levegőbe kap, mintha legyek után kapkodna, köveket, fadarabkákat stb. nyel. Tekintete alattomos, sunyi. A későbbi szakban a kutya nyugtalanná válik, ilyenkor rendszerint elkóborol hazulról, nagy utakat fut be, miközben az elébe kerülő embert vagy állatot hangtalanul megmarja, majd ismét továbbrohan. A végső stádium az idegek bénulása, mikor is a beteg eb elbúvik, állkapcsa lelóg, ugatása rekedt, inkább vonításhoz hasonló, erősen nyálzik, nyelni nem tud. Mindezekhez csatlakozni szokott a hátsó testrész bénulása. A betegség rendszerint elhullással végződik, mely 3—14 nap alatt szokott bekövetkezni. Természetesen itt is vannak kivételek, mikor a fertőzés után csak hetek, hónapok múlva tör ki a veszettség s következik be az elhullás.

Lovak rendszerint veszett ebek harapása útján fertőződnek. Veszettségben megbetegedett lovak a megmarzt testrészt dörzsölik, harapdálják, erősen nyugtalanok. A járszat harapdálják, sőt néha az embert is megtámadják. Vízet nem isznak, csak megszagolják, majd itt is ki-fejlődnek a bénulások tünetek, miként a kutyanál.

Valamint a ló, úgy az ember is, veszett állat marása útján fertőzi meg magát. Minél nagyobbok a marás, annál erősebb a fertőzés. A veszettségben megbetegedett ember az általános rosszullét, bágyadság mellett, nagyfokú viszketésről panaszkodik, majd itt is, miként az állatoknál, fellép a nehéz lélegzés, nyálfolyás, ellenszenv az itallal szemben, végül a bénulás különböző izmokban.

Az emberiség nagy jötevője, Pasteur. tanulmányaival (1881—1889) lehetővé tette a veszettség elleni védekezést, ma már mondhatjuk, hogy megmarst s idejében beoltott embereknek csak igen kis százaléka betegszik meg veszettségben.

A legújabb időkben már preventíve is védekezhetünk a veszettség ellen, ugyanis kutyákat beoltva, azok körülbelül egy évig immunisak a veszettséggel szemben. Ha ilyen módon sikerül kutyáinkat megvédeni a megbetegedéstől, önként adódik, hogy saját egészségünket is biztosítjuk e veszedelmes betegséggel szemben.

5. Rüh.

Inkább kellemetlen, makacs, mint veszélyes bőrbetegség, bár nagyfokú fertőzés és a gyógykezelés idejekorán való foganatosításának elmulasztása folytán életveszélyessé válhat. A rühességnek két leggyakrabban előforduló alakja ismeretes. Az egyik, a súlyosabb természetű megbetegedés rendszerint a fejen, a nyak oldalain, a sörényél alatt, a lapockatájékon, hátsólovaknál nemritkán a nyereg táján kezdődik, mikor is e helyeken apró göbök keletkeznek, melyek egymással összeérve vaskos varakká alakulnak, melyek leválva, helyükön szörnyű terület marad. Több ilyen szörnyű terület összeolvadása kopaszszágra vezet, a kopasz bőrön pedig látható annak nagyfokú megvastagodása, erős ráncoltsága.

A másik fajta, enyhébb lefolyású megbetegedés a láb-

végekre szorítkozik. Ugyanis ez a rühátka-faj szereti a védettebb, hosszú szőrrel benőtt helyeket, ezért a csüd-hajlásban, a hosszú csüdszőrök közt telepszik meg, ott indítja meg a betegséget, mely aztán a lábszárra is ráterjed. Könnyen felismerhető megbetegedés, mert ilyenkor a ló nyugtalan, rüg, ide-oda tipeg, egyik láb patkójával a másik láb szarát dörzsöli, aminek oka az élénk viszketés, mely még intenzívebbé válik akkor, ha az állat napos helyen van, t. i. ilyenkor az atkák a felmelegedő bőrön élénkebben mozognak s ezáltal erősebb viszkető érzést váltanak ki.

A rühesség terjesztői ugyancsak cigányok, vándorköszörösök stb. lovai lehetnek, melyek mindent, istállót, vályút megfertőznek, amerre elhaladnak. Nagy szerepe van azonban a betegség fellépésében a hanyag ápolásnak is.

Manapság, a szigorú állategészségügyi intézkedések folytán nálunk csak szörványosan lép fel rühesség (a csendőrség lovai közt nincs!), nagyon oka el volt terjedve azonban a háború alatt, mikor az Oroszországból behurcolt betegség lovaink nagyrésztét megtámadta s bizony az amúgy is elcsigázott lovakon oly mértékben úrrá lett, hogy tetemes elhullást okozott. A betegséget megelőzhetjük, ha lovainkat s az istállót mindig tisztán tartjuk s kerüljük velük a már másutt említett helyeket.

A rüh emberre is áttérjed, természetesen közvetlen érintkezés útján. Embernél is erős viszketésben s bőrgyulladásban nyilvánul. Kezelése eredményes, hosszabb-rövidebb idő alatt gyógyul.

Az itt felsorolt betegségeken kívül még nagyon sok olyan állatbetegség van, amely emberre is átragad, illetőleg, amelyeket az ember akár közvetlen érintkezés, akár táplálkozási útján kap meg. Ezeknek ismertetését bátran mellőzöm, mert ezek bennünket közelebbről nem érdekelnek, másrészt ezek nem is oly veszélyesek az emberre, mint a fentebb felsoroltak.

Orvvadászesetek.

I.

Írta: MILLER JÁNOS tiszthelyettes (Iváné).

Az elmúlt — 1932. — év április 13-án egy rendes szolgálatban álló járőr ellenőrzése végett utánportyázásra vezényeltem magamat és Magyar József III. őrmestert.

A szolgálathoz felszerelés közben gróf Sigray Antal ivánci lakos nagybirtokos alkalmazásában álló Bulin József főerdész az őrsöt értesítette, hogy 1932 április 8-án Felsőmarác község határában, a község egyes lakosainak tulajdonát képező területen, melynek vadászati jogát az uradalom bírja, Sigray Margit grófnő lovaglás közben egy egyént látott fegyverrel a kezében, ki a területen vadászott. Az ismeretlent a távolság és a közben megeredt eső miatt még annyira sem ismerte fel, hogy melyik községben vagy majorban lakó lehet, mert a váratlanul odaérkező lovas láttára a vadász a közeli erdőbe futott és ott eltűnt.

Ebben az időben az őrsön 4 és fél hónap óta teljesítettem szolgálatot. - A vidéket előbbi időben sem ismertem. Hiányos személyi ismeretem miatt a honlövő helyettesétől és a velem szolgálatba vezényelt Magyar József őrmestertől érdeklőttem, hogy ki jöhet e téren számtatásba, mivel ők régebbi idő óta vannak az őrsön, de a feljelentés olyan általában volt téve, minden személyleírás nélkül, hogy ezen az alapon ők sem tudtak elindulni. Közben felszereltünk és megkezdtük a szolgálatot azzal a szándékkal, hogy a ügyben is pihatólni fogunk.

Ütközben járőrtársamtól kérdeztem, hogy kitől vettek

A harmincéves háború alatt felbecsülhetetlen értékek mentek tönkre. Nem takarékoskodott senki. Midőn a háború végén a gazdag marhaállományú Bajorország is hadszíntérre lett, őrjátsi számlányolások voltak és egy fejős tehenet egy pipa dohányért lehetett venni. De ha nem volt szákmány és a sereg kiélt vidékekre ért, hallatlan lett a drágaság. Így, midőn a svédek 1640-ben Gothában voltak, egy karéj kenyér egy aranyba került.

Máskor aztán vigyázzon a nyelvére...

(Ázbej Imre rajza)

el fegyvert az utóbbi időben. Elég sok nevet felsorolt. A neveket, vagyis az egyéneket én nem ismertem meg a rövid idő alatt. Az őrsző 13 község tartozik s a legnagyobb igyekezet mellett sem érhettem el a szükséges ismeretet, melyet az adott helyzetben egy ilyen tágtartalmú feljelentésnél a szolgálat érdekében hasznosítani tudtam volna.

Szolgálat közben utunk Felsőmarác község felé vezetett, mely község az akkor portyázó őrzőratba nem esett bele.

A községbe érkezve, megbízható és általam ismert egyénektől érdeklődtem, hogy ki jöhet számításba orvvadászat tekintetében. Semmitmondó választ kaptam. Már az érdeklődés alatt számítottam arra, hogy érdeklődésem meddő marad, mert a bosszútól való félelem miatt sem számíthattam, hogy ez úton az orvvadász kiletét megtudhassam.

Erdeklődve, arról szereztem tudomást, hogy Simon János néhány nap óta szobában tartózkodik, mert favágás közben a lábát elvágta, de orvoshoz nem ment, hanem sérülését maga gyógykezelte. Nem tartottam lényegtelennek a sérültet megnézni. A lakására mentünk és tényleg láttuk, hogy nevezett az egy konyhából álló lakásában az ágyon ülve, jobb lábán a lábfej belső oldalán egy sebet mosogatott. Érdeklődtem tőle a seb eredetéről, mire azt a választ adta, hogy lábát a cipője horzsolta fel. A sebből láttam, hogy ilyen nagy sebet cipő nem okozhat, mert nincs szervezet, amely kényszerítés nélkül annyit tudna menni, hogy a kellemetlen lábbeli által ilyen sebet előidézzon magának.

A feleségétől előkértem, hogy mutassa fel férje cipőjét. Az nem gondolt semmire, hogy én miért kérem a cipőt, hanem az ágy alól kivette és átadta. A cipő belső oldalán levő rongyolásból — bár Simon azt elváltította, mert a bőrt a lyuk körül leszakította — felismerhető volt, hogy a rongyolás lövéstől ered. Ezt különösen a cipő talpa árulta el, melyen sörétek helye volt látható. A sörétek a cipőből már akkor el voltak távolítva. A rongyolásból határozottan felismerhető volt, hogy az erőszakosan keletkezett és hogy nem régi, mert a kiszakítások után az még használva nem volt.

Megvizsgáltam a sebet, melyet körülvevő bőrszéléken égett löporszemcséket találtam beékelődve.

Ezek láttára felszólítottam Simont, hogy most már ismerje be, hol van a fegyvere, mellyel a lábát ellőtte. Simon azonban tagadása mellett, hogy őneki fegyvere nincsen, kitartott. Sebe eredetére vonatkozó előadását is fenntartotta.

A megszerzett bizonyítékok alapján a községi előjáróság hozzájárulását kikértem és nevezettnél a házkutatást azonnal megtartottam, de fegyvert nem találtam. Az álló ruhásszekrényben, a ruhák közé rejtve 18 db 16-os kaliberű üres vadászfegyver töltényhüvelyt, 3 db elkészített töltényt és 3 db 9 mm forgópisztoly-töltényt találtam. Ezek felmutatása után sem ismerte be, hogy fegyvere van. A házkutatás végeztével, mikor megmondtam neki, hogy a cipőt őrizetbe veszem és szakértővel megvizsgálatom, kijelentette, hogy a lábát tényleg úgy lőtte el.

de nem sörétes fegyverrel, hanem egy 9 mm forgópisztollyal. Helynek azt nevezte meg, melyen a grófnő egy egyént vadászni látott.

Ekkor már gondoltam, hogy az út, melyen haladok, odavezet a keresett egyénhez. Csak a fegyver hiányzott, pedig a házkutatásom már túl voltam. Arra gondoltam, hogy a puskát az erdőben rejtgeti s azt csak későbbi megfigyelések során lehet kézrekeríteni.

Miután beismerte, hogy a seb pisztolylövéstől ered, a pisztoly előadására szólítottam fel, mire azt mondta, hogy a pisztolyt két nappal előbb átadta Sipos Sándor felsőméráci lakosnak azzal, hogy azt adja el.

Sipos a lakásán nem volt feltalálható. Hozzátartozói csupán annyit mondtak, hogy Sándor aznap reggel elment Kőrmendre, honnan a hazaérkezése bizonytalan.

Ezek után várnunk kellett másnapig, míg Sipos hazajött. Sipostól már a lakásán érdeklődtem a Simon János fegyverének holletéről és hogy az általa Simontól átvett pisztolyt hova tette, kinek adta el? Sipos azonban oda nyilatkozott, hogy ő Simontól semmiféle fegyvert nem vett át, és annak semmiféle fegyveréről tudomással nem bír.

Azt gondoltam, hogy egy másik vadászóval találtam magamat szemben, ezért Sipost felszólítottam, hogy felismerés végett jöjjön Simon lakására. Sipos bosszankodott azért, hogy Simon öreá hivatkozott, ezért szívesen jött velünk, hogy a dolgot tisztázza.

Simon lakásán a két egyént szembesítettem és kérdeztem Simontól, hogy ez-e az a Sipos Sándor, akinek a pisztolyt eladás végett átadta? Simon erre látta, hogy menekülni nem tud, beismerte, hogy a lábát egy sörétes vadászfegyverrel lőtte el s hogy a további zaklatástól meneküljön, a fegyvert is hajlandó volt előadni.

Beismerte azt is, hogy ő az az egyén, akit ápr. 8-án a grófnő vadászni látott. Mikor a tettenérő grófnőt meglátta, elmenekült, hogy felismerhető ne legyen. Menekülés közben fegyverét töltött állapotban a kabátja alá rejtette; az futás közben elsült s a lövés a lábaféjét érte.

Ezekután a fegyvert egy másik háztulajdonos kamrájában egy láda alá készített rejtékhelyéből elővette, hol a háztulajdonos tudta nélkül tartogatta.

Simont vadászati kihágás miatt a körmendi főszolgabíró úrnak feljelentettem.

II.

Írta: KOVÁCS ISTVÁN III. tiszthelyettes (Szeged).

Abban az időben, amikor az itt felsorolt események történtek, 1911. évtől — 1914. évig, Bácskában, a jelenleg megszűnt Bezdan községben teljesítettem csendőrségi szolgálatot. Örskörletünkben terült el a kincstári kozorai erdő, mely áttért a szomszédos monostorszegi csendőrségi körletébe is. A monostorszegi örskörletben volt ugyan- csak a Frigyes kir. herceg erdeje is. Úgy a kincstári erdőben, mint a Frigyes kir. herceg erdejében is igen sok nem vad, szarvas, dämvd, őz és vaddisznó volt, érthető tehát, hogy a kínálkozó alkalom a vadászok számát igen felfozaporította. Ebből kifolyólag természetesen felfozaporodott a vadászati kihágások száma is. Egész éven át csaknem nap-nap után érkeztek feljelentések az erdőörök részéről, különösen a késő őszi időkben, melyek arról szóltak, hogy az említett erdők különböző pontjain feltalálták egy-egy elejtett vad kiömlött vérvonait, de a tettes kilétének felderítése, különösen értékesebb elejtett vad esetében, sehogyan sem sikerült. A főerdész az erdőörök elbocsátásával fenyegette meg tehetetlenségük miatt, mi csendőrok pedig igen szegyeitük magunkat, hogy minden fázadozá-

sunk ellenére sem sikerült érdemesebb eredményeket elérni. Az éjnek nem volt olyan órája, amelyben esőben, hóviharban, dermesztő hidegben az erdő különböző pontjain lelt ne tartottunk volna, de minden fázadozásunk hiábavalónak bizonyult. Számtalanszor elkeseredve kellett hallanunk az erdőörökkel együtt a lesen, hogy sötét éjben az erdő ellenkező oldalán eldőrdült a vadászó fegyvere s amikor ránk virradt, a feltalált vértócsából láttuk csak, hogy egy elejtett nem vadval ismét kevesebb maradt az erdőben. A tettesek nyoma azonban rendszerint elveszett az erdő szélét övező víznél. Frigyes kir. herceg erdejét ugyanis egy 20 méter széles mesterséges csatorna övezte körül, mely a Kisköszeg felől folyó Dunába ágazott bele. Egy alkalommal előfordult, hogy Szabó János csendőrral rendes őrzőportyázással, éjjel Frigyes kir. herceg erdeje mellett haladtunk el a mesterséges csatorna ellenkező oldalán, a gát oldalában csendesen portyázva. Az idő úgy éjjel után lehetett, amikor a vízen túl, az erdő szélében tűz villant fel, puska dőrdült és a következő pillanatban előtűnt egy méter távolságra sárral csapta tele arcunkat a töltés oldalába fúródott lövedék. Önkéntlenül a földre vetettük magunkat, löni akartunk, de nem láttunk semmit, csak némi galyropogást hallottunk és utána mély csend lett. A történeteket elhallgattuk, mert nem akartuk, hogy a községben köztudomású legyen, hogy a vadászok már ránk is lönek, nemcsak a vadakra, de elhatároztuk magunk között annál inkább, hogy addig nem nyugszunk, amíg a vakmerő vadászok kézre nem kerítjük. Les-lelt ért. úgy az erdő különböző szélén, mint a község ki- és bejáratainál, lelt tartottunk minden elképzelhető helyen, besúgókat vettünk igénybe, érintkezésbe léptünk a hentesekkel és mészárosokkal, hogy vadhúst nem mértek-e ki valahol, de minden fázadozásunk eredménytelen maradt.

Egyszer azután megjött a várva-várt fordulat. A monostorszegi őrsparancsnok, Filók Vazul őrmester megbetegedett és helyettesítésére a zombori szárnyparancsnokság engem vezényelt. A monostorszegi örskörlet egy része olyan volt, hogy a vízen csónakokkal portyáztuk. E célból szerződötett csónakos volt az örsön felfogadva, aki a csónakot hajtotta és felügyelt a csónakra, amíg az erdei teremtárgyakhoz bementünk. Az egyik ilyen víziportyázás alkalmával Bitner László csendőrral voltam szolgálatban, amikor az erdő szélében a vízen, csónakon egy ismeretlen egyént pillantottam meg. Amikor közelébe értünk, kérdészködésekre elmondta, hogy ő Zetovics János Kisköszeg-ről; Monostorszegeen járt beteg sógornőjét meglátogatni, azután tőlünk elköszönve, a vízen Kisköszeg felé elhaladt. Marin György csónakostól megtudtam, hogy Zetovicsot még a régi időből ismeri és úgy tudja, hogy régebben nagy vadász volt. A csónakos elbeszélése gondolkodóba ejtett, mire meghagytam neki, hogy térjen vissza azonnal Monostorszege és Zetovics sógornőjénél, szomszédai útján, bizalmasan tudja meg, hogy járt-e ott Zetovics. Mi amíg vizetért, az erdőt leportyáztuk. Amikor az erdő leportyázásáról visszatértünk, csónakosunk már az erdő szélén várt és elmondta, Zetovics nem járt Monostorszegeen, a sógornője pedig nem beteg, de Zetovicsékkal évek óta haragban is van.

Az elmondottakból következtetve kezdtem tisztán látni a helyzetet. Tudtam, hogy Zetovics nem a sógornőjét volt meglátogatni, hanem terepszemlén járt a víziúton. Így a következő tervet készítettem elő.

Amikor beakonyodott, csónakosunkkal már a kisköszegi hajóállomásnál időztünk és vártuk a kedvező alkalmat, hogy elérkezzen az idő, amikor Zetovicsék lakásán kialszik a lámpa, mert akkor indul Zetovics kikémlt út-

jára. Nem sokat kellett időzni, Zetovics kapuja kinyílt és azon át Zetovics egy evezővel kezében lesétált a Dunaparton kikötve volt csónakjához és azzal a Dunán az erdő irányába bevezetett. Mi a hajóállomásnál türelmesen vártunk. Tervem jónak ígérkezett. Úgy 23 óra tájban csónakosunkat hátrahagyva a hajóállomáson, meghagytam neki, hogy mindent alaposan figyeljen meg, ami a Dunán történik, hogy amikor visszatérünk, részletesen beszámolhasson. Mi ezekután két kisköszegi esküdttel egyenesen a Zetovics lakására mentünk, feleségét felköltöttük, aki ajtót nyitott és kérdéseimre annyit mondott, hogy férje nincs otthon, de azt nem tudja, hova ment. Zetovicsnének azután meghagytam, hogy ágyába azonnal feküdjék le és csak akkor szóljon, ha én kérdezem, azután a lámpát eloltottam és a kemence padkján, meg székeken helyet foglalva, csendben vártuk a fejleményeket. Úgy fél 2 óra lehetett, amikor az udvar kapuja kinyílt és Zetovics az ablakon beszólt, hogy „nyiss ajtót”. Én lábujjhegyen a konyhaajtót kinyitottam, a sötétben Zetovics belépett és egyenesen a szobába haladva, feleségének beszélt, az esküdtek füle hallattára, a sötétben anélkül, hogy lámpát gyújtott volna, hogy egy őzet hozott haza, egy szarvasbikát pedig már átadott a dunai uszálykormányosnak, akivel majd reggel számol el. Azután az őzet a földre tette, gyufát vett elő és meg akarta gyújtani a lámpát, de amikor a világoson minket megpillantott, a gyufát meglepetésében elejtette. Én felszólítottam, „fel a kezekkel!”, járőrtársam rávilágított, az egyik esküdt lámpát gyújtott, a járőrtársam megmota és Zetovics első meglepetésében elmondta, hogy már évek óta lötte és hordta haza a vadakat, de ilyen meglepetésre mégsem számított.

Zetovics a lakásába hazahozott őz és az uszályon feltalált szarvasbika őrizetbe vétele után elmondta, hogy vadászpuskáját és töltényeit az erdőben egy igen alkalmas lyukas fában tartotta és azzal ejtette el a különböző vadakat évek hosszú során; zsákmányát csónakkal a vízen szállította el sórova, Horváth Pál segítségével és rendszerint a Dunán időző német uszály kormányosainak adta el. A kormányosok a vadhúsból sertéshússal keverve kolbászt készítettek és úgy értékesítették az uszályon dolgozó munkások között.

Zetovics beismerte még, hogy az erdőben számtalanszor volt 3—4 méter távolságban elbújva a cserje közepében, bármelyik csendőrijárőrt lelőhetne volna, mert alkalma volt arra, a gát oldalába is ő lött át, de nem azért, hogy minket agyon akart löni, hanem csak az erdőőröket akarta megfélemlíteni.

Zetovics orvvadász felderítése azért húzódott el éveken át, mert senki sem gondolt arra, hogy víziúton szállítja el zsákmányait és azt a Duna hátán hajósnál értékesíti. Mi az eleitett vadak húsait, bőre és avarcsa után a környékbeli falvakban puhatoltunk eredménytelenül.

A helyes irányt csupán a véletlen nappali találkozás és Zetovics valótlán előadása mutatta meg nekünk arra, hogy hol keressük az orvvadászt, akit csónakosunknak is alkalma volt megfigyelni, amikor a szarvasbikát átadta éjjel visszatérésekor az uszálykormányosnak.

III.

Írta: KOVÁCS SÁNDOR II. alhadnagy (Nagybajom).

A zalaszentgróti őrsről őrsvezetői rendfokozatban 1898 március 15-én áthelyeztettem a zalaszentgróti őrsre, mint őrsparancsnok.

Akkor lettem megbízva először mint őrsparancsnok.

Boldog voltam, hogy őrsparancsnok lehettem és hogy önállóan dolgozhattam. Az őrskörlet nem volt nagyon mozgalmas, de gyönyörű vidék volt. Nagy erdők, magas hegyek díszítették az őrskörletet; az egyik szép erdőben a legmagasabb ponton a „Tátika”, a másikon a „Rezi” várrom emelkedett ki. Az őrskörlet valóságos panoráma volt. Örömmel és élvezettel portyáztam a regényes területet, el sem tudtam volna kerülni a várromokat, hogy fel ne mentem volna rájuk.

Hogy a vidék szépségét jobban élvezhessem és abban minél jobban gyönyörködhessem, egy látcsövet vettem s azt szolgálatban mindig magammal vittem.

A látcső beszerzésénél azonban más gondolat is vezetett. Zalaszentgróti és Zsid községek határában nagy erdőterületek voltak. Azokban sok orvvadász garázdálkodott. Gondoltam, hogy a látcső segítségével az orvvadászokat jobban meg tudom figyelni. Nem is csalódtam, mert a látcső használatának meg is lett az eredménye.

Zsid községben bizalmasan értesültem, hogy Máj János és 4 társa szenvedélyes orvvadászok, de azt reájuk bizonyítani nem tudták, sem pedig a puskájukat feltálni nem sikerült, pedig sok járőr tartott náluk házkutatást.

Én Máj János és 4 társáról bemondás alapján pontos személyleírást vettem, feljegyeztem magamnak minden szükségesnek látszó adatukat, többek között azt is, hogy mikor, hogyan és mire szoktak kimenni vadászni és mikor szoktak visszatérni. Megtudtam, hogy mindig Máj János szokott elsőnek kimenni egyedül, a társai pedig egyenként utána mennek s úgy jönnek haza is.

Rendes szolgálatban 1898 szeptember 20-án a zsid erdőszélen elrejtőzve az orvvadászokra lest tartottam. D. u. 4 óra tájban Zsid felől egy embert láttam felénk jönni. Látcsővön figyeltem, felénk tartott és felismertem, hogy Máj János. Az irányt mindig betartottam vele, azt akartam, hogy összetalálkozzunk az erdőben, ami meg is történt.

Máj Jánossal azelőtt sohasem beszéltem, mindig elkerültem szándékosan, rajtaütésszerűen akartam vele találkozni.

Mikor Máj János a közelünkbe ért, rejtékhelyünk-ből eléje álltunk, nevére szólítottam és mondtam neki, tudom Máj, hogy vadászni megy, azt is tudom, hogy a társai is jönnek utána, tehát tagadásnak helye nincs, mert tudok minden dolgukról.

Máj természetes tagadott, azt kérdezte tőlem, honnan tudom én, hogy ő kicsoda és hogy ő orvvadászattal foglalkozik. Erre azt feleltem neki, hogy én mindent tudok, mert nekem van egy segédeszközöm, amellyel ha egy emberre ránézek, mindjárt megtudom, hogy az illető kicsoda és milyen büntetendő cselekményeket szokott elkövetni. Máj erre nagyot nézett és azt mondotta, talán boszorkány vagyok, mire azt feleltem, az nem vagyok, de segédeszközömmel, ha belenézek valaki szívébe; onnan kiolvasom, hogy ki milyen ember és miket szokott elkövetni. Máj erre még nagyobb nézett és azt kérdezte, hogy mi az, ami a nyakamba lóg, talán az mond meg mindent? Én igennel feleltem, azt mondtam neki, hogy ami a nyakamba van akasztva, az gukker. Ha azzal valakinek a szájába nézek, kiolvasom, hogy milyen ember és mi nyomja a szívére.

Máj önként azt felelte, hogy nézzek bele hát a szájába és akkor majd megtudom, hogy ő nem orvvadász, hanem tisztességes polgárember.

En azután a látesővel Májnak a szájába néztem és azt mondtam neki, maga tényleg Máj János, már régóta orvvadász, 1 drb kétsövű puskája van, azt az erdőn rejtette el, még 4 társa van, azokat is felsoroltam neki névleg. Majd azt mondtam neki, hogy egyébként tisztességes polgárember, más büntetendő cselekményt nem követett el, csak orvvadászatot.

Máj János csodálkozott, hogy ilyen csoda is megtörténik, hogy a csendőrök már az emberbe is belelátnak, azután töredelmesen beismerte az orvvadászatot, megnevezte a társait is és hogy a puskájukat az erdőben egy odvas fában rejtették el.

Előadtam még, hogy ha várunk, társai is megjönnek. Rövid idő múlva meg is jöttek és mind az öt orvvadász kézrekerült, kik a kihágások elkövetését beismerték és a puskájukat az odvas fákból előadták.

Mind az öt orvvadászt 1898 szeptember 21-én 341. ikt. szám alatt a keszthelyi szolgabírói hivatalnak feljelentettem. Mindegyik 100—100 koronára lett büntetve.

Zalasántó községben az őrsállomás székhelyén ugyancsak voltak orvvadászok, azokról az adatokat esetek szerint gyűjtöttem össze.

A leleplezésükre azonban mást eszeltem ki.

Zalasántón az Eszterházi-féle uradalmi főerdészi irodában láttam a községben telefont először bevezetve. A főerdész nagyon előzékeny úriember volt, a telefont Keszthelyre és Zalaegerszegre többször igénybe vettem. Egyszer azt mondtam a főerdésznek, hogy a telefont szeretném az orvvadászok leleplezésére igénybe venni, ha megengedné, mire ő azt szíves örömmel átengedte.

Aztán megbeszéltük a tennivalókat.

A zalasántói uradalmi erdőben rendes szolgálatban 1898 november 18-án 8 óra tájban össetalálkoztam Bocskor Imre zalasántói lakos, személyesen ismert orvvadászzal, de puská nem volt nála.

Bocskor Imrét úgy, mint az előbbi Máj Jánost névleg megállásra szólítottam fel, hogy igazolja, mi célból és mi alapon járt ott az uradalmi erdőben. Bocskor természetesen mentegetőzni kezdett és egyre-másra hivatkozni, mire én erélyes hangon megmondtam neki, hogy ne mentegetőzzön és ne kerteljen, mert tudom határozottan, hogy orvvadászaton volt az erdőben. Bocskor tagadta és azt válaszolta, hogy ha tudom, miért nem fogom meg az orvvadászaton, én visszavágtam, hogy éppen azért jöttünk és meg is fogtuk, de még mindig tagadott.

Hazamentünk vele az őrsre, onnan a főerdész irodájába. Ott Bocskor jelenlétében felhívtam a keszthelyi főerdész-hivatalt, de csak a hívószámot kértem, Bocskor előtt pedig még hozzátettem, hogy a mindentudó igazmondót kérem.

Megállapodás szerint az igazmondó a keszthelyi főerdész volt, vele természetesen már előre meg volt beszélve, hogy „kik a gyanúsított” orvvadászok és ha nevet említek, az van kézben.

A telefonkagylót fogva, a telefon előtt felszólítottam Bocskor Imrét, hogy jöjjön oda, a másik kagylót a kezébe adtam, hogy tartsa a füléhez, azután a telefonba szóltam, hogy „Halló! a mindentudó igazmondót kérem”. Jelekezett is. Majd felkértem, hogy: „Mindentudó igazmondó, alázattal kérem, mondja meg, ki ez az ember, aki mellettem áll és milyen múltja van?” Mire a telefon bemozdította, hogy ez az ember Bocskor Imre, zalasántói lakos, földműves, tisztességes ember, egye-

düli bűne, hogy orvvadászattal foglalkozik, a vadakat ki-méletlenül pusztítja, még 2 társa van s az „igazmondó” azokat is megnevezte. Azt is mondotta, hogy a puskájukat az erdőben tartják, nem viszik haza.

A mindentudónak a szíves felvilágosítást megköszöntem, a kagylót felakasztottam, Bocskortól is átvettem és azt is felakasztottam.

Bocskor sápadtan, remegve állt előttem. Felszólítottam, hogy most már látja, hogy nincs mit tagadni, tehát mondja el, kik a vadásztársai. Bocskor töredelmesen beismert mindent, társait is megnevezte és a puskáikat az erdőben, egy félreeső bozótos helyen, egy régi rókalyukból elővette és átadta.

Bocskor sápadtan, remegve állt előttem. Felszólította a sümegi szolgabírói hivatalnak 421. ikt. szám. alatt feljelentettem. Mindegyik 50—50 korona pénzbírságra lett büntetve.

Bordi Sándor tiszthelyettes.

Az 1916. évi oláh betörés harcátérre változtatta Erdély keleti részét. A közbiztonság katonáiból, a csendőrök-ből Erdély keleti határán, első vonásban küzdő harcosok lettek. A védtelen határokon beözönlött az orvul támadó oláh hadsereg, mely az hitte, hogy a Tiszáig meg sem fog állni. Mint mindenütt, ahol baj van, itt is helyén volt a magyar csendőr szíve és fegyvere.

Nem volt sok idő szervezkedésre, rendszeres ellen-állítás kiépítésére. Az ezeréves határokat, őseink szent vé-rével áztatott rögöket oláh bocskor taposta. Azonnal cse-

lekedni kellett. A magyar csendőr itt is az első között volt.

Eleinte nem kötelékben, hanem teljesen önállóan küzdöttek s mindenütt derekasán megállták helyüket. Megnehezítették és sok esetben lehetlenné tették az oláhok előnyomulását. És ezzel elérték azt, hogy csapataink tervszerűen felvonulhattak s Erdély földjéről kiűzhették az oláhokat.

Ezekből a dicsőséges harcokból kivette a maga részét Bordi Sándor tiszthelyettes is. Mintegy 40 főnyi, csendőrből, rendőrből és pénzügyőrből álló szakasznak volt harmadmagával jobboldalvédje. A szakaszt Nagytalmács és Verestorony között az Olt folyó felől várható támadás ellen biztosította. Az oláhok 35—40 főből álló felderítő szakasza át akart kelni a folyón, hogy a folyó balpartján beásva magát, biztosítsa az oláh csapatok előrejutását. Bordi tiszthelyettes harmadmagával megtámadta a tízszer erősebb ellenséget és heves tüzelésével meggátolta az átkelést. Közben megerősítést kapott, mellyel az oláh felérintő szakaszt megsemmisítette.

Ez után a siker után egy gyalog félzászlóaljhoz csatlakozott, melynek minden harcában résztvett. Megtisztították a határmenti falvakat és az erdőt az ellenségtől.

Később az utánpótlás hiánya, de főképen az oláh csapatok nagy túlsúlya visszavonulásra kényszerítette a maroknyi hős csapatot.

Innen Vizaknára került, de már szeptember 3-án újra önként jelentkezett harctéri szolgálatra. A veresmarti, új-egyházi és köhalmi erdőkben végzett felderítő szolgálatra osztották be. Az ellenség erejéről, mozdulatairól, fegyverneméről és tevékenységéről — élete kockáztatásával — sok értékes adatot szerzett.

Bordi Sándor tiszthelyettest ezekért a szolgálataiért a 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

CSENDŐR LEKSZIKON.

7. kérdés. Egy gazda felhagyván a gazdálkodással, átadja gazdaságát két felnőtt fiúnak s ugyanakkor nekik két csikót és két üszőt is ajándékozik. Másfél év múltán a gazda a már tehénre fejlett két üszőt, mintha misem történt volna, saját tulajdonként eladja. Az egyik fiú ekkor a két lóról, saját nevelésüknek állítván őket, saját nevére járlatot állít ki abból a célból, hogy megakadályozza az apát olyan eljárásban, amint a tehének dolgában tanultott. Forog-e fenn büncselekmény gyanúja?

Válasz. A járlatot kíváltó fiú nem volt a két ló tulajdonosa, mert hiszen az ajándékozás értelmében testvérével együtt volt tulajdonos. Ezenkívül saját nevelésüknek sem állíthatta joggal a lovakat. A marhalevelé, mint közokirathatóság tehát valóban adatok kerültek. A fiúnak ez a cselekménye a Btk. 400. §-ába ütközik s e §. 2. bekezdése szerint minősülő közokirathamisítás büntetékének megállapítására alkalmas lehet. A jogtalan vagyoni haszonra irányuló célzat abból a tényből következtethető, hogy a marhalevel alapján most már a két lóval kizárólagos tulajdonként rendelkezhetett, holtott csak közös tulajdon illette meg.

8. kérdés. A gyanúsított az elemi iskola egyik tantermében tanítás ideje alatt bemegy s a tantermet a tanító tiltakozása ellenére sem hagyja el. Követett-e el büncselekményt?

Válasz. Az ilyen kérdés elbírálásánál mindig fontos, mily okból történt az iskolába való bemenetel. Ha a bemenetel oka jogos volt, az egyszerű nem engedelmesség és kiutasításnak mint ú. n. passzív ellenállás nem büntethető, mert az iskola nem magánlak, hanem nyilvános épület, különösen, ha állami iskoláról van szó. Ha azonban az iskola magán- vagy felekezeti iskola, hajlandók vagyunk az iskolát büntetőjogi értelemben vett magánlaknak minősíteni. Ez esetben a cselekmény, mint a Btk. 332. §-ába ütköző, magánindítványra üldözendő magánlakértés vétsége lenne üldözhető. Ha az iskola állami tanintézet, a tanító hatósági közeg, az esetben a tanítás rendjének megzavarója az 1914. XL. t.-c. 4. §-ának 2. bekezdésébe ütköző vétséget követ el, ha a tanító ellen fenyegetést vagy erőszakot alkalmaz.

9. kérdés. A vadászati jog bérlője díjazatlanul átenged 30 holdnyi területet egy 4 tagból álló társaságnak. Ezek a vadászati jog ezen a területen rendszeresen gyakorolják. Vadászjegyűlt van, bár más területen vadászati joguk nincsen. Nem ütközik-e a vadászati jog bérlőjének, illetőleg a 4 tagból álló társaságnak eljárása valamely jogszabályba?

Válasz. Ha a vadászatra jogosult községi vadászterületet bérel, eljárása jogtalan, mert a vadászterületet alhaszonbérletbe adni, vagy élvezeti jogokat a bérleten kívül állók részére kibocsátani nem szabad. A vadászjegy mellett háziszeműen vadászó egyének ellen ilyen esetben nézetünk szerint büntető úton eljárni nem lehet, mert a bérleti szerződés megsértéséért a vadászati jog bérlője polgári perúton elbírálandó felelősséget visel.

Ha a terület magánvadászterület, az albérletbe adásnak vagy élvezeti és részjegyek kibocsátásának általános jogi akadálya nincsen.

10. kérdés. Külföldi állampolgár Magyarország területén tartózkodván, elkövetheti-e a Btk. III. fejezete alá eső hűtlenség bűntettét?

Válasz. A Btk. III. fejezetében a hűtlenség bűntettéről szóló rendelkezések helyébe az 1930. III. t.-c. 58—71. §-ában foglalt rendelkezések léptek. E rendelkezések értelmében a hűtlenség bűntettét idegen honos is elkövetheti, ellentétben a régi jogállapottal, amikor a hűtlenség bűntettét általában csak magyar honos követhette el (kivéve az ú. n. diplomáciai áruházt, amelynek cselekvő alanya külföldi is lehetett.)

11. kérdés. Mi a különbség a rendőri hatóság és a rendőri közeg perrendtartási fogalma között? Miben különbözik a kettő rendeltetése és hatásköre?

Válasz. A rendőri hatóság és rendőri közeg fogalmát a Bp. 85. §-a határozza meg. Eszerint rendőri hatóságok az államnak, a törvényhatóságnak, megyei városoknak és községeknek rendőri hatáskörrel bíró hatóságai és hivatalai, valamint ezeknek vezetői és önálló intézkedésre jogosított tagjai, nevezetesen a községi előljáróságok is.

Az 1919. évi 5047. M. E. sz. rendelet értelmében a rendőrség államosítottván, a törvényhatósági jogú és megyei városok rendőrhatalmát megszünt, mert ezekben a városokban a rendőri hatóságot a magyar állami rendőrség gyakorolja. A belügyminiszternek joga van az állami rendőrség hatósági körét egyes községekre vagy községszervezetekre is kiterjeszteni.

Eszerint rendőri hatóságok a székesfővárosban, tövényhatósági és megyei városokban a magyar állami rendőrség, a járásokban a fűszolgabíró, községekben az előljáróság.

Közelebről rendőri hatóságok ezeknek a hatóságoknak főnökei, vezetői és azok a tagjai, akik bünygyi nyomozásokban álló intézkedésekre vannak feljogosítva, tehát pl. Budapesten a bünygyi osztály vezetője, ennek helyettese, a csoportvezető, önálló eljárásra jogosított más rendőrtisztviselők, a központi ügyelet vezetője és helyettese, a kerületi kapitányság vezetője és helyettese.

Rendőrközegek a rendőrhatalomnak alárendelt hivatalnokok, állami rendőrök és detektívek, valamint a csendőrség tisztjei és legénysége, amennyiben őrökre vagy, nyomozó alakulatokhoz vannak beosztva.

A kir. ügyészségnek utasító joga van a nyomozás kérdésében általában a rendőrközegekkel és a községi előljáróságokkal szemben, a rendőri hatóságokkal egyébként általában megkeresés útján érintkezik. Ennek a megkeresésnek azonban a rendőrhatalom is azonnal eleget tenni tartozik még akkor is, ha esetleg a megkeresés inkább utasítás vagy felhívás. Meg kell jegyeznünk, hogy a kir. ügyészségnek utasító joga

van a rendőri hatóság olyan tagjával szemben is, aki bár bűnügyi nyomozó hatáskört tölt be, de önálló hatásköre beosztásánál fogva nincsen.

Azok a rendőri közegek és hatóságok, amelyekkel a kir. ügyészség utasítás vagy felhívás alakjában érintkezik, a kir. ügyészséghez jelentést tesznek, egyébként pedig a rendőri hatóságok átirat alakjában érintkeznek a kir. ügyészséggel.

Amennyiben valamely nyomozás folyamán a rendőri hatóság főnöke, illetve vezetője a rendőrség tagját vagy közegét, illetőleg a csendőrpáncsnokság a járőrt vagy csendőrt utasítással látta el, ez az utasítás csak addig érvényes, amíg e tárgyban a kir. ügyészség ellenkező vagy attól eltérő tartalmú megkeresést vagy utasítást (felhívást) nem intézett a rendőrséghez, a csendőrséghez, illetőleg a csendőrhöz.

Csendőrtisztok és legénységi állományú más csendőregyenek, akik nem csendőrpáncsnokok, jelentéseiket, sürgős szükség esetét kivéve, nem közvetlenül a kir. ügyészség-nél, hanem a csendőrpáncsnokságnál teszik meg és az utóbbi tesz jelentést a kir. ügyészségnek.

A rendőri hatóság a nyomozás teljesítésénél a vizsgálatra előírt alakszerűségeket tartozik megtartani, tehát inden nyomozó cselekményről jegyzőkönyvet kell felvenni, még pedig jegyzőkönyvvezető alkalmazása mellett.

A rendőri hatóság rendszerint csak a következő nyomozó cselekményeket fogantathatja: bűnfelek megszerzése és biztosítása, (súlyosabb bűncselekményeknél a színhely változtatlan biztosítása a vizsgálóbíró megjelenéséig), a gyanúsított megidézése és kihallgatása, tanúkihallgatás, szembesítés. Kivételesen, ha a késedelem veszéllyel jár, fogantathatja a következő cselekményeket is: előzetes letartóztatás, szemle, lefoglalás, házkutatás, személymozgás, bűnügyi zárlat.

A rendőri közegre nem kötelező a nyomozás során a rendőrhatalomra kötelező alakiságok megtartása. Ennek gyakorlati jelentősége abban van, hogy a rendőri közeg nyomozó cselekményeiről készült jelentéseknek és iratoknak nincs meg a közhitelesség szempontjából az a jelentőségük, ami a Bp. által a vizsgálatra megszabott alakiságok megtartásával készült jegyzőkönyveknek és egyéb, a nyomozó cselekmények fogantatását tanúsító iratoknak. A rendőri hatóságok úgy segítenek a rendőrközeg végezte nyomozás eme hiányán, hogy a rendőrközeg összefoglaló jelentéséből kivesszük a fontosabb nyomozó cselekményeket és ezeket alakszerűen megismétlik s így küldik át a kir. ügyészséghez a nyomozás anyagát. Ez történt sokáig a csendőrségi jelentésekkel és tényvázlatokkal is, hogy a kir. ügyészség az ezeket foglalt jegyzőkönyv cselekményeket vagy a vizsgálóbíróval vizsgálat indítványozásával vagy a rendőri hatóságok egyszerű megkeresésével alakszerűen megismételtették. Minthogy azonban a Szut. nagy súlyt helyezett arra, hogy a csendőrség nyomozása, ha nem alakszerű jegyzőkönyvek felvétele mellett történik is, összhangban álljon a fennálló törvényes rendelkezésekkel s evégből megfelelő kötelező szabályokat alkotott, mindennekfelett pedig köteleességévé tette a csendőrség a lelkiismeretességet, pontosságot és a tényállás minden irányú kiderítését, a csendőri jelentéseket és tényvázlatokat olyan megbízható színvonalra emelte, hogy ezek ma már, ha a szó szoros értelmében közhitelesség okiratoknak nem is tekinthetők, de az abban foglalt tényekről a kir. ügyészségeknek és bíróságoknak megbízható tájékoztatást adnak. Ez pedig a lényeg, mert az újabb jogfejlődés irányba az, hogy nem az alakszerűség adja a nyomozás értékét, hanem a nyomozó hatóság vagy közeg igazságszeretete, szakértelme és lelkiismeretes pontossága.

12. kérdés. Külföldi állam követe bérlet lakásában egy vidéki városban nyaral. Gyilkosság bűntettével gyanúsított egyén a járőr elől a követ lakásába menekül. Van-e joga a járőrnek a gyilkos üldözése végett a lakásba behatolni és az ott rejtőző gyanúsított után kutatni?

Válasz. Az idegen állam követét a területkiváltság kiváltása minden körülmények között, tehát magánlakásában is megilleti, mert rajta az állam sem rendőri, sem bírói, sem általában semmiféle kormányhatalmat nem gyakorolhat. A csendőrség megjelenése és a gyilkos után való kutatása a követ lakásában az állambatalom olyan megnyilvánulása lenne, amelytől a követ mentes. A területkiváltság kiterjed azokra a dolgokra is, amelyeket az ilyen mentességet élvező személyek használnak. Tehát a gyilkost akkor sem üldözhetné a csendőrség, ha például a követ gépkocsijába ugrana s azon menekülne.

A csendőrség ily esetben nem tehet egyebet, minthogy jelentést tesz a kir. ügyészségnek. Csak természetesen, ha így arra az esetre azonban megfelelő intézkedést tesz, ha a gyilkos a területkiváltságot élvező személy lakását elhagyja.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Mélyen tisztelt Szerkesztőség!

A növekvő munkahiány az utóbbi időben mind több és több ember szájából vette ki a betevő faat. Nincs senki az országban, aki jobban látná a nyomort, mint a csendőrség, aki az életét a nép között tölti és aki az általános helyzetéről nemcsak magánérveléssel, de szolgálati szempontból is tájékozott. Köteless. Hányszor vagyunk tanúi az őrön, hogy a falusi aszszony utolsó baromfiát hordozza házról-házra s kínálja megvételre, hogy az araból legalább két-három napra kenyeret vásárolhasson. Látnak a gyerekeket, amint éhesen mennek az iskolába, vagy pedig a megrögzött dideregve, alig a legszűkebb ruházatban.

Nem csoda, ha ilyen viszonyok között megmozdult a társadalom is és egymást érik a nyomormentesítési akciók. Igaz, hogy az ingyenevő még nem megoldása a dolgozó ak, legelője elodázása pedig, amíg a juttatott ember újra megemészti, de mégis történik valami és ez a fő. Nem hivatásom nekem azt kutatni, hogy ki mennyit áldozott a nyomor enyhítésére, csak azt akarom megállapítani, hogy az áldozatból szerény anyagi tenetsége szerint a csendőrség kiveszi a részét. Azt hiszem, nincs a testületnek tagja, aki valamilyen formában ne áldozott volna valamit a szűkebb körű felsegyezésére. Segített, kin ahogy tudott, többnyire azon, aki hozzá a legközelebb állt, anyagi erejéhez mérten. Azt mindenki belátja, hogy egy csendőrség jövedelméből nem telik arra, hogy egy egész község szegényeit felsegyezze és egy 4-5 1000 alú csendőrség nem képes felnevelni egy falu összes szegény gyermekeit. De ezt nem is várja egy őrstől senki sem. A lényeg az, hogy mindenki adjon és pedig annyit, amennyit csak tud.

Levelem célja azonosan nem ez, hanem az, hogy aki a szegényeknek ad, ne hivalkodásból és feltűnni vágyásból adja, hanem Isten nevében, embersárai iránt érzett kötelességből és keresztényi szeretetből.

Tudok őröst, ahol egész éven át eltartanak egy-két szegénysorsú gyermeket s olyat is, ahol — bár az őr létszáma csekély — karacsony szent ünnepén 20 szegénysorsú gyermek vendéglétek meg ebéddel, vacsorával és még ajándékokkal is. De egyik őr sem küldte be ezt a jótéteményt a Csendőrségi Lapoknak közlés végett, mert azt a nézetet vallották, amit a Szentírás mond, hogy: „Ne tudja meg a te balkezed, ami jót cselekszik a jobb!” Mert hogy vannak adakozók, az keresztényi cselekedet, de hogy azt közzé teszi, az már nem keresztényi faj szokása. Adakozunk bajtársak minél többet és minél többnek, de ne várjunk érte dicsőítést sem a Csendőrségi Lapoktól, sem pedig a helybeli főtisztelőktől. Legyünk a mi valóban csekély adományaink értékelésében szerények és ne becsüljük túl a jó szívünket.

En jól tudom, hogy a Csendőrségi Lapok szerkesztőségé szívesen helyt ad minden közleménynek, amit a bajtársak bekielének és nagyon kíváncsiak is, hogy kedves lapunkból mindig tudomást szerezzünk mindenről, ami a testületben történik, de már ahhoz, hogy egy-két szegényen megessék a szívünk és egy tányér meleg ételt adjunk nekik, vagy egy elviselt ruhadarabot, a nyilvánosságnak semmi köze nincs.

Szany, 1932. január 17-én.

Szalai Sándor tiszthelyettes.

KI TUDJA?

A leghíresebb porcellángyártmányok öt európai város nevét viselik. Hogy hívják ezt az öt várost?

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Sorozatos vasúti jegylopások kiderítése.

Írta: MAGYAR JÓZSEF tiszthelyettes (Budapest).

(Nyomozta: a dévaványai őrs a budapesti 1. és a szegedi 5. nyomozó alosztályok közreműködésével.)

1931 szeptember havában Szeghalom állomásra mintegy 9.000 drb. 15, 20 és 30 kilométer viszonylatú, III. osztályú bárcajegy érkezett különböző állomásokról, a szegedi Máv. üzletvezetőség rendeletére. Az állomásfőnök és a pénztárkezelők csodálkoztak a küldeményen, mert eleget nem nyújtott a jegy a jegykészlet kiegészítését nem kérték. Már kérdést akartak intézni az üzletvezetőséghez, mikor szeptember 26-án az üzletvezetőségtől 12.685—1931. szám alatt rendelet érkezett, mely úgy intézkedett, hogy a tévesen Szeghalom állomásra irányított menetjegyekből az állomás 4000 drb. 15, 4000 drb. 20, 1000 drb. 30 kilométeres III. osztályú és 500 drb. félárú II. osztályú bárcajegyet küldjön el Mezőtúr állomás „A” jegypénztárának. Ladányi Zénó állomásfőnök és az egyik pénztárkezelő, Ortvai Gyula Máv. segéd-tiszt szeptember 27-én. a rendelet értelmében összecsomagolták a 15, 20 és 30 kilométeres III. osztályú bárcajegyeket. A csomagba beletették a jegyek átvételéről kiállított vét-, illetve ellenvételeket is. Kifejezték azonban a csomagból az üzletvezetőség rendeletét, melyet a szabályok szerint szintén a jegyekkel kellett volna elküldeni, így a rendeletet külön borítékba csomagolták. Egyidejűleg az állomásfőnök bejelentette az üzletvezetőségnek, hogy a kiadott rendelet értelmében a III. osztályú bárcajegyeket átutalták Mezőtúr állomás „A” jegypénztárának, egyúttal intézkedést kért, hogy a II. osztályú bárcajegyek milyen kilométer-viszonylatúak legyenek, mert azokat addig nem tudja elküldeni. Mindhárom küldeményt szeptember 27-én délután a rendes vasúti postát szállító vonattal továbbították. Szeptember 30-án megérkeztek a jegyek átvételét igazoló vételek Mezőtúr állomástól.

A szeghalmi állomásfőnök jelentése szeptember 28-án érkezett a szegedi üzletvezetőséghez. Itt keresték az ügyre vonatkozó iratokat, de a bejelentett iktatószám alatt egészen más tartalmú iratokat találtak. Erre bekérték Szeghalom állomástól az eredeti rendeletet. Szeghalom visszajelentette, hogy az eredeti rendeletet a szabályok értelmében a jegyekkel együtt elküldte Mezőtúr állomásra. Az üzletvezetőség most már Mezőtúr állomást utasította az eredeti rendelet beküldésére. Mezőtúr jelentette, hogy Szeghalomról sem rendeletet, sem jegyet nem kapott. Erkezett ugyan a napokban egy levél Szeghalomról, de abban csupán 30 ív üres menetjegyelőjegyzési őrlep volt.

Az üzletvezetőség, látva, hogy a jegyátutalás körül valami nincs rendben, vizsgálatot rendelt el, melynek során megállapítást nyert, hogy 1931 szeptember 2-ikl kelettel a

szeghalmi állomástól az üzletvezetőséghez 2 drb. vétlevél és 2 drb. ellenvétlevél érkezett be, melyek értelmében a szeghalmi állomás „A” pénztára részére 2000 drb. 15, 2000 drb. 20 és 500 drb. 30 kilométeres III. osztályú, a „B” pénztára részére pedig 2000 drb. 15, 2000 drb. 20 és 1000 drb. 30 kilométeres III. osztályú bárcajegyet rendelt. A megrendelt bárcajegyeket az üzletvezetőség rendeletére több állomás küldte meg Szeghalom állomásnak. Kiderült, hogy a megrendelést nem Szeghalom állomás tette s az okmányokon szereplő aláírások hamisak. Ugyancsak hamisnak bizonyult az a két drb. vétlevél is, melyeket Mezőtúr a jegyek átvételéről Szeghalomnak küldött. Az üzletvezetőségnek megvizsgálták a kimutatásokat is, melyeket a szeghalmi állomás a saját jegykészletéről és az átlagos évi jegyfogyasztásáról augusztus végén küldött be. Mindkét kimutatáson sok vakarás és átjavítás volt látható. A szeghalmi állomásfőnök és a kimutatásokat készítő pénztárnok határozottan állította, hogy a kimutatásokat vakarás és javítás nélkül terjesztették be.

Az üzletvezetőség rendelkezésére a Szeghalom környékén levő állomások az utasoktól elszedett bárcajegyeket beszedelték, de azok között olyan sorszámu jegy, amely az eltűnt jegyek közül való lett volna, nem akadt, viszont a Szeghalom szomszédságában levő Körösladány állomás bejelentette, hogy az általa augusztus hónapban rendelt 50 drb. II. osztályú és 100 drb. III. osztályú, Szent István-napi alkalmi félárú menettérít jegyet még mindig nem kapta meg. A menetjegynyomda kimutatta, hogy a kérdéses jegyeket még augusztus közepén kiszállította. A jegyek útja Gyoma állomásig követhető volt, de innen kezdve nyomuk veszett.

Az üzletvezetőség látva, hogy az ügy egyre bonyolultabb lesz, azt házi vizsgálattal tisztázni nem lehet, 1931 október 31-én a szeghalmi őrsön feljelentést tett. A szeghalmi őrs az ügyet bejelentette a szegedi 5. nyomozó alosztálynak, honnan Kiss Kálmán és Sebe Márton tiszthelyettesekből álló járőr érkezett az őrs támogatására. A folytatott nyomozás sem tudott teljes fényt deríteni a bűncselekményekre, azonban a szeghalmi állomás két tisztviselője ellen annyi gyanúfelmerült fel, hogy ellenük az őrs lopás és okirat-hamisítás miatt feljelentést tett a gyulai királyi ügyészséghez. Az ügyészség a tisztviselők ellen vádat is emelt.

Egy év múlva, 1932 december 7-én a dévaványai Máv. állomásfőnök a dévaványai őrsön feljelentést tett, hogy 1932 november 14. és december 3-ika közötti időben az állomás „A” pénztárának ú. n. nagy készletéből (tartálék-készlet) ismeretlen tettes 3437 drb. különböző kilométer-viszonylatú és osztályú bárcajegyet és tanuló havi bérlet-jegyet ellopott. Jelentette továbbá, hogy a jegyek ellopását már december 3-án bejelentette a szegedi üzletvezetőségnek. Az üzletvezetőségtől kiszállott bizottság elrendelte a környékbeli állomásokat az utasoktól elszedett bárcajegyek beszedését. A beszedelt bárcajegyek között négy darab olyan jegyet talált a bizottság, melyek sorszámaik szerint a múlt esztendőben Szeghalomról Mezőtúrra átutalt és eltűnt jegyek közül valók voltak. A négy drb. jegyet Dévaványa állomás „A” jegypénztára 1932 november 19., 28. és 30-án szolgáltatta ki.

Ugyaneznap feljelentést tett Damó Andor Máv. segéd-tiszt, a dévaványai állomás „B” jegypénztárának kezelője, hogy október 1-én bezárt pénztárfiókjából ismeretlen tettes 40 P készpénzt ellopott. Annak idején nem tett feljelentést, mert a pénztárfiók zárja sértetlen volt. Abban a hi-szemben, hogy elszámolta magát, sajátjából pótolta a hiányt.

A dévaványai őrsparancsnok tekintettel az eset szövevényes voltára, azonnal jelentést tett a budapesti 1. nyomozó alosztálynak. Azonkívül, amennyiben az eset kapcsolatosnak mutatkozott a múlt évi szeghalmi esettel, igen helyesen, jelentést tett a szegedi 5. nyomozó alosztályhoz is, kérve, hogy az a járőr, mely a múlt évben a szeghalmi őrsnek segédkézett, vezényeltessék ki ismét a szeghalmi ügy pótnyomozására.

A budapesti 1. nyomozó alosztálytól Magyar József tiszthelyettes és Sallós Ferenc törzsőrmesterből álló polgári ruhás, a szegedi 5. nyomozó alosztálytól pedig Kiss Kálmán és Sebe Márton tiszthelyettesekből álló egyenruhás járőr vezényeltetett ki az őrs támogatására. Kiszállott Dévaványára Doba Mihály alhadnagy, mezőtúri szakaszparancsnok is, aki átvette a nyomozás irányítását.

A helyszíni szemle megejtésekor nyomot, vagy elváltozást felfedezni nem sikerült. Az elkövetés idejére mindössze annyit lehetett megállapítani, hogy a pénztár jegykészlete november 14-én még hiánytalanul megvolt. A tanulóbérletjegyek hiányát november 30-án este, a bárcajegyek hiányát pedig december 3-án észlelték, tehát a lopás november 14. és december 3. között történt.

A jegykészletet tartalmazó szekrény biztonsági lakattal volt lelakatolva. A lakat külsőleg sértetlennek látszott. A lakatot szakértő szakszedte, megvizsgálta és azt a véleményt adta, hogy a zárólemezeken és általában a belső részen semmiféle elváltozás (karcolás, fessegetési nyomok, stb.) nem mutatkozik, kinyitására tehát a saját kulcsát használták.

A pénztárhelyiségben szolgálatot teljesítő pénztárkezelők nem emlékeztek semmi gyanus körülményre, mely a lopásokra világosságot deríthetett volna.

Annak megállapítása után, hogy a lakatot csak saját kulcsával nyithatták ki és hogy kizárólag csak vasúti jegyeket loptak el, a nyomozásban résztvevők azt a feltevést találták legelfogadhatóbbnak, hogy:

1. a lopás elkövetője, vagy értelmi szerzője vasutas;
2. a tolvajnak birtokában volt a lakat kulcsa;
3. a tolvaj a helyszínen ismerős volt, mert jelenléte nem volt feltűnő; tudta, hogy a jegyek hol állanak és ki tudta választani a lopás elkövetésére a legalkalmasabb időt is.

A nyomozás első feladata volt megállapítani, hogy a lakat kulcsai kinek a birtokában vannak.

A pénztár kezelője, Lévai Gyula Máv. segédtsízt előadta, hogy a pénztárt november 10-én vette át Luka József Máv. segédtsíztől, a vonalfőnök jelenlétében. A jegyek darabszám szerint hiánytalanul megvoltak. A lakatot szintén Lukától kapta, egy darab kulccsal. A jegykészlethez csak november 14-én nyúlt, amikor a jegytartó karnokat javította meg. A jegyek akkor még hiánytalanul megvoltak.

Luka József Máv. segédtsízt előadta, hogy a pénztárt ideiglenesen kezelte október 1-től november 10-ig. A készletet hiány nélkül vette át és hiánytalanul is adta át. A lakatot az előző pénztárnoktól, Szegedi Károly*) Máv. segédtsíztől kapta egy darab kulccsal. Szegedi október 1-én katonai szolgálatra vonult be. Arról, hogy a lakatnak van-e második kulcsa és az hol lehet, egyikük sem tudott felvilágosítást adni. Ennek megállapítása pedig fontos volt, mert köztudomású, hogy vásárláskor minden lakathoz két kulcsot adnak. Tekintettel a lakat sértetlenségére,

kézenfekvő volt a feltevés, hogy a lakatot a hiányzó második kulccsal nyithatta ki a tettes.

A nyomozás vezetője a második lakatkulcs sorsának tisztázása végett járőrt küldött Budapestre, hogy Szegedi Károlyt, ki ott katonai szolgálatot teljesített, kikérdezze.

A járőr Budapesten jelentkezett a Szegedi Károly parancsnoknál s engedélyt kért nevezett kikérdezésére és esetleg holmijának átkutatására is. A parancsnok úr az engedélyt megadta s egyúttal közölte a járőrrel, hogy Szegedi bevonulása óta hat ízben kért eltávozási engedélyt Dévaványára azzal az ürüggyel, hogy bevonulásakor a pénztárt nem adta át teljesen s annak rendezése végett kell Dévaványára utaznia. Közölte azt is, hogy Szegedi bevonulásakor a törzsőrmester a holmiját átvizsgálta s ládájában nagymennyiségű vasuti bárcajegyet látott. Kérésére Szegedi azt válaszolta, hogy a vasútnál mint pénztárnok működött s a jegyekkel még nem számolt el, azért vannak nála. Szegedi három ízben kapott parancsnokától eltávozási engedélyt.

Szegedi tagadta a járőr előtt, hogy pénztárrendezés ürügye alatt kért volna eltávozást. Tagadta azt is, hogy a ládájában vasúti bárcajegyek lettek volna. A lakatra vonatkozólag azt adta elő, hogy azt a múlt évben Budapesten vásárolta s azzal csak egy kulcsot kapott, melyet bevonulásakor a lakattal együtt a pénztárt tőle átvevő Luka segédtsíztnak adott át.

A járőr ezután Szegedi ingóságainak átvizsgálásához fogott. Ládájából a következő tárgyak kerültek elő:

- 100 darab IV/10 mintájú ürjegy,
- 250 drb 20 kilométeres bárcajegy,
- 43 drb II. osztályú Szent-István-napi félárú alkalmi menettérítési ürjegy,
- 1 drb 6.35 mm-es Browning-pisztoly tárral és 20 drb tölténnyel,
- 5 drb kisebb-nagyobb tolvajkulcs,
- 1 drb ajtókulcs,
- 1 drb fiókkulcs,
- 1 drb „Aszód” feliratú ruggyanta bélyegző,
- egy magántanintézet által Szegedi nevére kiállított 120 P kifizetését igazoló irat, azonkívül a saját elhasznált szabadjegyei, melyeken szintén hamisítások voltak felfedezhetők.

A kutatás megtartása után a járőr a parancsnokság engedélyével Szegedit a bűnjelekkel együtt Dévaványára kísérte a nyomozás lefolytatása végett. Dévaványán Szegedi először különböző mesékkal állt elő, de rövidesen beismerte, hogy nemcsak a dévaványai állomás pénztárából lopta el a jegyeket és a 40 pengőt, hanem ő lopta el 1931. szeptember 27-én a Szeghalomról Mezőtúrra irányított 9.000 drb bárcajegyet is. Beismerte, hogy 1931. szeptember havában ellopta a Körösladányra irányított 50 drb II. oszt., 100 drb III. oszt. Szent-István-napi félárú alkalmi menettérítési jegyet és a Nagygyanté állomásra irányított IV/10 mintájú ürjegyet is.

Eme lopások elkövetésénél a szigorú pénztári ellenőrzést nagy agyafurtsággal játszotta ki a következőképpen:

1931 augusztus végén egy délután átment Szeghalomra. Az ottani pénztáros, Ortvai Gyula éppen akkor készíttette a szegedi üzletvezetőség rendeletére a jegykészlet-ről és az évi jegyfogyasztásról szóló kimutatást. Ortvai megjegyezte, hogy ennek valószínűleg az lesz a következménye, hogy az egyik állomásról a másik állomásra fog-nak a forgalomhoz képest jegyeket átutalni, ami nem észszerű, mert a jegyek szállítás közben elveszhetnek. Ortvai eme kijelentése adta a gondolatot, hogy megpróbáljon jegyekhez jutni.

Tudta, hogy Szeghalom állomás a kimutatásokat a

*) A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

rendes postaszállító vonattal továbbítja, mely Szeghalomról 15 óra 55 perckor indul és Dévaványára 17 órakor érkezik, ahol 1 óra hosszát tartózkodik. A postaszállító vonat előtt induló személyvonattal hazautazott Dévaványára s várta a postaszállító vonat érkezését. Mikor a vonat beérkezett s a vonatkísérő személyzet tolatással foglalkozott, felpódozott a kalauzkocsiba s a levelek közül kilopta a szeghalmi állomás kimutatásait tartalmazó borítékot. Lakására sietett, a borítékot óvatosan felnyitotta, a kimutatásokat részben vakarással, részben átírással meghamisította, úgy, hogy a jegykészlet jóval kevesebbnek, az átlagos évi jegyfogyasztás pedig a valóságosnál 5—6-szor nagyobbak tűnjék fel. A meghamisított kimutatásokat visszatette a borítékba, leragasztotta, kisetett az állomásra s a még mindig ott tartózkodó vonat kalauzkocsijába, a többi levél közé visszacsempészte.

Néhány nap múlva ismét átment Szeghalomra s magával vitt jegyigényléshez szükséges 2 drb vétellel és 2 drb ellenvétellel nyomtatványt. Ezeket egy óvatlan pillanatban lebélyegezte a szeghalmi állomás bélyegzőjével, aztán hazautazott. Még aznap este meglátogatta egy Darvas Imre nevű barátja, kit megkért, hogy amíg beretválkozik, a lebélyezett vét- és ellenvételleveket útbaigazítása szerint töltsse ki. Darvas ezt meg is tette anélkül, hogy a Szegedi szándékairól sejtelve lett volna. A vétellevekre, melyek Szeghalom állomás részére 9.500 drb különböző bárcajegy igénylését tartalmazták, később ráhamisította a szeghalmi állomásfőnök és a két pénztárkezelő nevét. A hamis vét- és ellenvételleveket borítékba tette, megcímezte a szegedi üzletvezetőségnek és szeptember 5. vagy 6-án a postát Szeged felé továbbító vonat kalauzkocsijába csempészte a többi levelek közé.

Szeptember közepe táján hallotta, hogy Szeghalomra nagymennyiségű bárcajegy érkezett, különböző állomásokról. Ezért szeptember 21-én éjjel a forgalmi irodában, ahol egyedül teljesített szolgálatot, kölcsönként írógépen, a dévaványai állomásra érkezett üzletvezetőségi rendeletet mintául véve, hamis üzletvezetőségi rendeletet készített, mely szerint Szeghalom állomás utasíttatik, hogy Mezőtúr „A” jegypénztárának 4.000 drb 15, 4.000 drb 20, 1.000 drb 30 kilométeres III. osztályú és 500 drb II. osztályú bárcajegyet utaljon át. A szükséges aláírásokat az eredeti rendeletről kopírozással áthamisította és iktatószámul ráírta a 12.685/1931. számot, mert ez számítása szerint megfelelt az üzletvezetőség akkori iktatószámának. Az így elkészített hamis rendelet egy olyan borítékba tette, melyben az üzletvezetőség Dévaványa állomásnak küldött postát. A borítékról levakarta a Dévaványa szót és rendeltetési helyül Szeghalomra írta rá. A levelet szeptember 27-én reggel a Szeghalom felé haladó, postát szállító vonat kalauzkocsijába csempészte a többi levél közé. Ugyanaznap délután már figyelte a postaszállító vonatot. Felpódozott a kalauzkocsiba s a levelek között tényleg meg is találta a Szeghalomban feladott, bárcajegyeket tartalmazó levélcsomagot. Ezt ellopta s azzal a lakására sietett. A csomagban talált bárcajegyeket, a vét- és ellenvételleveket elrejtette. A borítékba 30 iv üres menetjegyelőjegyzési űrlapot helyezett s visszament az állomásra, hogy a levelek közé visszacsempésze. A vonat azonban már elment Dévaványáról. Ezért aznap este Gyomára utazott s ott a levelet a Mezőtúr felé haladó postaszállító vonat kalauzkocsijába bedobta. Mivel az általa hamisított üzletvezetőségi rendeletet a bárcajegyek mellett nem találta, gondolta, hogy Szeghalom azt külön borítékban küldi. Bement a gyomai forgalmi irodába s mikor a személyzet kint volt elfoglalva, keresni kezdte a hamis rendeletet tartalmazó borítékot a továbbításra váró levelek között. Meg is ta-

lálta. Ellopta s később összetépve az állomás árnyékszékebe dobta, az éjjeli vonattal pedig hazautazott Dévaványára.

Szeptember 29-én Budapestre utazott s az esti vonattal tért vissza. Vonata 20 percig tartózkodott Mezőtúr állomáson. Ez alatt az idő alatt bement az állomás ú. n. átmeneti irodájába s az ott talált állomásbélyegzővel lebélyegezte a 9.000 drb bárcajegy átvételét tanúsító 2 drb vétellelet s tovább utazott. Másnap a lebélyezett vétellevekre ráhamisította a mezőtúri állomásfőnök és pénztárkezelő aláírását. A vételleveket borítékba zárta, Szeghalomra címezte s a postavonat kalauzkocsijába csempészte. Mezőtúron jól tudott tájékozódni, mert ezen az állomáson huzamosabb ideig szolgált.

Néhány nap múlva hallotta, hogy keresik az általa ellopott bárcajegyeket. Az üzletvezetőségtől kiszállott bizottság az ő pénztárát is megrovincsoltta, ki is kérdezték őt, de senki sem gyanakodott, hogy a jegyeket ő lopta el.

1932. tavaszán, mikor az ügy már kezdett feledésbe merülni, elhatározta, hogy a lopott jegyeket értékesíti. De miután tudta, hogy az elveszett, illetve az általa ellopott jegyek sorszámaikat nyilvántartják, nem azokat használta fel, hanem az érintetlen csomagolású 15 és 20 kilométer viszonylatú bárcajegyek pergamentpapír csomagolását óvatosan felnyitotta, abból kb. 800—800 drb-ot kivett s helyettük ugyanannyi lopott bárcajegyet tett, úgy, hogy a csomagban alul és felül 100—100 drb jó jegy maradt. Ezután a jegyeket a pergamentpapírba ügyesen visszacsomagolta, hogy nem lehetett észrevenni, hogy a csomag fel volt bontva. A kicserélt jegyeket azután szolgálatai alkalmával eladogatta s az értük befolyó pénzt saját céljaira fordította. Nagyon vigyázott azonban arra, hogy saját pénztára s a „B” pénztár forgalma között feltűnő eltérés ne legyen.

Időközben a postaszállító vonat kalauzkocsijából még két alkalommal ellopott egy-egy jegyeket tartalmazó csomagot. Az egyik csomagban 50 drb II. osztályú és 100 drb III. osztályú Szent-István-napi félárú alkalmi menetérti jegy, a másikban 2 tömb (50—50 drb) IV/10 minitájú ürjegy volt. Az alkalmi félárú jegyekből Szent-István-nap alkalmával mintegy 30—35 drb-ot értékesített, a tömbjegyekből pedig saját utazásai alkalmával használt fel 10 drb-ot.

A bárcajegyeket csak gyéren tudta értékesíteni, ezért a jegykészletében levő két 50—50-es csomagolású tanuló havi bérletjegyet is felbontotta, azokból 8—8 drb-ot kivett s a jegycsomagokat úgy csomagolta vissza, hogy a hiány ne legyen észrevehető. Az elsikkasztott tanuló havi bérletjegyeket kiadta, de az értük befolyó pénzt nem tette a pénztárba, hanem megtartotta magának.

Toborzás folytán 1932. október 1-én be kellett vonulnia katonai szolgálatra. A behívó rosszkor jött, mert tudta, hogy ha bevonul katonának, rájönnek az üzelmeire. Ezért rábeszélte Darvas nevű barátját, hogy az ő nevében iratkozzék be az egyik budapesti magánintézetbe s tegyen helyettesítést. Darvas ebbe bele is egyezett. Együtt felutaztak Budapestre, elmentek az intézetbe, ahol Darvas mint Szegedi Károly szerepelt. Szegedi pedig mint a bátyja. Megegyeztek az igazgatóval, Darvas rendszeresen látogatta az előadásokat, de minden költséget (tandij, könyvek, lakás, élelmezés, zsebpénz) Szegedi fedezett. Az igazgató megígérte, hogy megszerzi a honvédelmi minisztériumból a felmentést arra az időre, míg a tanulás folyik, de nem tudta megszerezni a felmentést s így Szegedi Károlynak be kellett vonulnia. Erre a tanulást Darvasal abbahagyatta.

Október 1-én, a pénztár átadása napján mintegy 100—

120 pengő készpénzhiánya volt. Hogy ezt az átadáskor ne vegyék észre, íróasztalfiókjának kulcsával, melyről már régebben tudta, hogy a „B” pénztárfiókot is nyitja, kinyitotta a „B” pénztár fiókját s abból 120 pengő készpénzt ellopott. Így sikerült a pénztárt hiány nélkül átadnia Luka Józsefnek. A lakatot, mellyel a jegykészletet elzárva tartotta, egy kulccsal Lukának ajándékozta, azzal, hogy neki egyelőre úgy sincs rá szüksége. A lakat második kulcsát azonban magánál tartotta. Október 1-én délután kapta meg október havi fizetését, ebből 80 pengőt visszatett a „B” pénztárfiókba, a többi pedig megtartotta magának. Innen eredt a „B” pénztár 40 pengős hiánya. Az esti vonattal elutazott Budapestre s 2-án reggel jelentkezett katonai szolgálatra. A még nem értékesített, kb. 7000 drb bárcajegyet, az alkalmi menettérít félárújegyeket és a tömbjegyeket magával vitte. Műtán a jegyeket nála a törzsmester meglátta, megijedt s még aznap a legénységi szoba kályhájában az összes bárcajegyeket és a III. osztályú félárú alkalmi menettérít jegyeket elégette, a megmaradt II. osztályú alkalmi félárújegyeket és a tömbjegyeket pedig fehérneműje közé dugta.

Szükségesnek tartotta, hogy a jegykészletébe becsérélte, Szeghalom állomásról származó jegyeket, mielőtt azok árusításra kerülnének, eltüntesse, ezért október 31-én eltávozási engedélyt kért és kapott Dévaványára. Kiment Pesterzsébetre egy ismerős családhoz, ahol bevonulása óta polgári ruháját tartotta, átöltözött polgári ruhába s az esti vonattal elutazott Dévaványára. Ide hajnali félőtkor érkezett meg. Bement a váróterembe, de a pénztárablakon keresztül látva, hogy Luka József van szolgálatban, lopási tervével felhagyott, mert tudta, hogy Luka néhány napon belül átadja a pénztárt a véglegesen beosztott pénztárkezelőnek s az átadáskor a hiányt azonnal fedeznék. Dolgavégezetien visszautazott 6 óra 15 perckor Kisújszálláson keresztül Budapestre.

November 19-én ismét eltávozási engedélyt kért és kapott Dévaványára. Polgári ruhába öltözve, az esti vonattal leutazott s ismét hajnali félőtkor érkezett Dévaványára. Látva, hogy most már végleges utódja, Lévai Gyula teljesít szolgálatot, kileste, mikor Lévai a váltókat megy ellenőrizni, mert tudta, hogy akkor a pénztárhelyiség üresen marad. Öt óra előtt Lévai tényleg ki is ment a váltókhoz. Míg kint tartózkodott, Szegedi besurrant az irodába, a lakatot a birtokában levő második kulccsal kinyitotta s a jegykészletből az ezres csomagolású 15 és 20 kilométeres bárcajegyeket kilopta. Izgatottságában azonban nemcsak ezeket a jegyeket markolta össze, hanem a mellettük levő egyéb jegyeket is. Ellopta azonkívül az összes tanuló havi bérletjegyeket is. A jegyeket télikabátja zsebébe tette, a szekrényt ismét lelakatolta s kiment az irodából. A váróteremben megvárta a 6 óra 15 perckor induló vonatot, a pénztárnál váltott egy Kisújszállásig érvényes egész jegyet s elutazott Kisújszállásra. Kisújszálláson megkérte a pénztári tisztet, hogy egy régi szabadjegyen a keletbéllyegzőt a november 20-iki keletbéllyegzővel töltsse át, hogy ismét használni tudja. A pénztártiszt ezt a szívességet meg is tette. Így Kisújszállásról ezzel a hamisított szabadjeggyel utazott. Budapestre érve, kiment Pesterzsébeten lakó ismerőseihez. Ott csak a gyermekeket találta otthon. Várakozás közben az ellopott bárcajegyeket a kályhában elégette. Később hazatértek ismerősei s odajött a szintén Budapesten tartózkodó barátja, Darvas Imre is. Átöltözés közben vette észre, hogy a bárcajegyekből egy csomó megmaradt. Ezeket katonaköpenye zsebébe téve, Darvassal együtt eltávozott ismerőseitől. Darvas megkérte, hogy november 29-én adjon fel a címére egy táviratot, mely szerint fontos tárgyaláson

kell december 1-én a kisújszállási járásbírószágon megjelennie. Erre azért volt szüksége, mert december 1-én ismét le akart utazni Dévaványára, hogy a tanuló havi bérletjegyekről vezetett kimutatást is ellopja. Ezt a kimutatást november 20-án nem tudta ellopni, mert egyrészt ideje nem volt rá, másrészt a kimutatásra csak elsején van szükség s az máskor az állomásfőnöknél van elzárva.

Darvas a megbeszélte időben el is küldte a táviratot. A távirat alapján eltávozási engedélyt kapott Kisújszállásra, századparancsnoka azonban egy olyan értelmű igazolványszöveget is átadott neki, melyben igazolják, hogy a tárgyaláson megjelent s megparancsolta, hogy az igazolványt a tárgyalás befejezése után a járásbíróval írassa alá és a járásbírószágon körbéllyegzőjével is bélyegeztesse le.

Egyik katonabajtársától, aki Kisújszállásról vonult be s a járásbírószágon az egyik őrrel jóbarátságban volt, néhány sor ajánlást kért a járásbírószági őrökhöz. November 30-án este polgári ruhában leutazott Dévaványára, hová hajnalban érkezett. Kileste, mikor a szolgálatban álló Lévai segédtsízt kimegy a váltókhoz, besurrant az irodába s a tanuló havi bérletjegyekről szóló kimutatást, melyet az egyik asztalon tényleg megtalált, ellopva, visszament a váróterembe. A 6 óra 15 perckor induló vonatra egész jegyet váltott Kisújszállásig s elutazott. Kisújszálláson felkereste a járásbírószági őröket s rábeszélte, hogy az igazolványt írja alá és bélyegezze le. Az őrök ezt meg is tette. Az állomáson a szolgálatot teljesítő pénztárnokot megkérte, hogy a múlt alkalommal meghamisított szabadjegyébe november 20-iki kelettel útmegszakítást vezessen be, hogy így a szabadjegyet még egyszer fel tudja használni. Azután a már kétszeresen meghamisított szabadjeggyel visszautazott Budapestre. Útközben az ellopott kimutatást összetépte s kiszórta a vonat ablakán.

Budapesten átöltözött egyenruhába s bevonult a századhoz. A járásbírószágon lebélyegzett és aláírt igazolványt századparancsnokának kihallgatáson bemutatta, a lakat második kulcsát pedig a zsebébe dobta.

Nem közönséges körmönfonság mellett olyan szerencséje is volt, hogy bár három ízben is járt Dévaványán, egyik alkalommal sem találkozott ismerőssel. Lévai, kitől jegyet váltott, személyesen nem ismerte s hogy a vasúti személyzet se ismerje fel, Kisújszállásig egész jeggyel utazott. A vonaton felgyűrte télikabátja gallérját s így nyujtotta át jegyét kezelésre. Tényleg, egyetlen tanút sem sikerült a nyomozás során találni, aki Szegedit bevonulása óta Dévaványán látta volna.

Szegedinek bűncselekményei e'követésénél is határozott szerencséje volt. Mint vasutas, a különböző állomásokon feltűnés nélkül megfordulhatott, szolgálatteljesítés közben a kalauzkoesikba is fel kellett mennie, állomásfőnöke igen szerette s megbízható embernek tartotta. A vizsgálatok és a csendőri nyomozás során senki sem tételezte fel, hogy az alig 21 éves, mindig vidám, mosolygós fiatal ember követi el a sok titokzatos dolgot, melyeknek még az üzletvezetőség szakképzett, tapasztalt tisztviselői és ellenőrzői sem tudnak a nyitjára jönni. S ha a hamis üzletvezetőségi rendeletbe nem felejt el beleírni a II. osztályú félárú bárcajegyek kilométer-viszonylatát, akkor üzelmekre jóval később jöttek volna rá, mert a szeghalmi állomásfőnök nem intéz kérdést az üzletvezetőséghez, hanem a Mezőtúrról visszaérkezett vételevek birtokában teljesen elintézettnak tekintette volna a jegyváltást.

Szegedi a Máv.-nak összesen 29.099 pengő kárt okozott, de magának mindössze 1500—1600 pengő jogtalan vagyoni hasznot szerzett, mert az ellopott és elsikkasztott értékek legnagyobb részét elégette, azok másrésze pedig megkerült.

Az örs Szegedi Károlyt feljelentéssel és a bűnjelekkal együtt katonai parancsnokságának adta át.

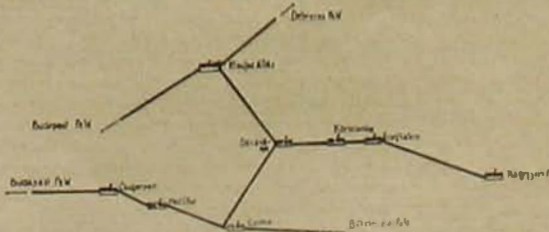
A leírt esetenél nem annyira a lefolytatott nyomozás, mint a mesteri ügyességgel és körmönfontossággal tervezett és végrehajtott cselekmények elkövetési módja nyújt tanulságot.

A művelődés általános emelkedésével a bűnözés súlypontja az erőszakos bűncselekményekről mindinkább az intellektuális bűncselekmények felé tolódik el. Ezzel számolnunk kell, éppen ezért a leírt eset alapos tanulmányozása a nyomozó csendőr részére igen hasznos. Minél bővebbek a csendőr bűnügytörténelmi ismeretei, azaz minél több a valóságban elkövetett bűncselekmény története és minden részletével együtt emlékezetében, annál könnyebb a helyzete egy újabb nyomozásnál.

A nyomozással kapcsolatban rámutatunk arra, hogy az ilyen természetű, különleges viszonyok között elkövetett bűncselekmények nyomozása különleges felkészültséget is követel.

Ennél az esetenél a nyomozó csak úgy boldogulhatott, ha a vasúti ügykezeléssel tisztában van. A szegedi nyomozó alosztályparancsnokság ezt a kérdést úgy oldotta meg, hogy a kivezényelt járőrt a szolgálat megkezdése előtt a vasúti üzletvezetőséghez küldte alapos tájékoztatás végett.

Tény az, hogy utólag mindig könnyebb bírítani, mint eredetileg helyesen cselekedni. Ennek dacára rá kell mutatni arra, hogy a szeghalmi jegycsúszás és lopás kiderítése már az első nyomozás alkalmával sem volt lehetetlen. Egy pillantás a vasúti térképre, azt mutatja, hogy Dévaványa

annak a területnek középpontjában fekszik, melyen a cselekmények egyes mozzanatait lejátszódtak. Ezen a térbeli adottságon kívül még más adatok is utaltak a tettesre. A tettesnek az adatok szerint olyan vasutasnak kellett lennie, aki gyakran megfordult Szeghalmon és igen otthonosan mozgott Mezőtúron is. Ezek az adatok Szegedre mutattak, ki huzamos időn keresztül szolgált Mezőtúr állomáson. Azonnal megindított nyomozás során Szegedi gyakori személyes utazgatásai is napfényre kerültek és bizonyítékokat szolgáltatott volna. Nagyon megnehezítette a nyomozást a későn tett feljelentés. Ilyen eseteknél sokkal célszerűbb lenne, ha a sértett intézmény a házivizsgálat megindításával egyidejűleg a feljelentést is megtenné, mert így a nyomozás sikerére mindig veszélyes késedelmet el lehet kerülni.

Végredményében pedig a mezőtúri szakasziparancsnoknak, a dévaványai őrsnek, valamint a budapesti és szegedi nyomozó alosztályoknak elvitathatatlan érdeme, hogy ezt a kimondottan vasúti szakküldetésű bűncselekményt, amelynek maga az üzletvezetőség sem tudott nyitására jönni, a csendőrség rövid idő alatt minden részletében felderítette.

A takarodónak német „Zapfenstreich” elnevezése onnan származik, hogy a régi időkben (30 éves háború) az őrnagy takarodókor bejárta a markotányosok helyiségeit, a további italmérést aznapra beüzemeltette és a hordón krétavonással megjelölte, hogy meddig hiányzik belőle a bor, vagy sör.

A székely hadosztály tábornokának emléke. A „Székely Hadosztály Egyesület” mozgalmat indított, hogy a Hadosztály és tábornokának, *Váti Nagy Frigyesnek* emlékét méltó módon őriztessék meg. A múlt év júliusában Debrecenben elhunyt tábornok annak idején nagy fáradozással és utánjárásul menetképesé tette a minden felszerelést nélkülöző 30. ezredet és a nehéz körülmények között minden lehetővé tett, hogy a Székely Hadosztály teljes erejével harcolhasson Magyarországon és Erdély soraíért. Az országos mozgalmra való felhívást *Krutochvill Károly* ny. altábornagy, a Székely Hadosztály volt parancsnoka indította meg.

A magyar katasztrófa 1918/19. Amikor 1918-ban ránk szakadt a veszített háború minden átká, amikor a nélkülözhetetlen és csulódásoktól elgyengülő azt hittük, hogy békojobbnak elfogadják és csak a kinyújtott kezünkbe dőött szuronyok dühreztettek a véres, a borzalmas valóságra, akkor so időnk, so alkalmunk nem volt a magyar vitézségnek azokban az időkben véghezvitt hallatlan teljesítményekre visszaemlékezni. Sőt ellenkezőleg, a külföldön megjelenő emlékiratok, a monarchia felbomlásának és a háború elvesztésének okait vizsgáló munkák áradatában megdöbbenve kellett felfedeznünk, hogy a magyarországi hírneve, a magyar katonák örök harclélel ellen odakinn, a német nyelv elterjedtségének segítségével valóságos rágalmhadjárat folyik, amely megtálatta útját még a tengerentúli országok történetírásába is. Ennek figyelembevételével órlási szolgálattal telt a magyar ügynek egy fiatal történetésznünk, *Szende Zoltán dr.*, aki évek hosszú során felkutatott levéltári okmányok és ismeretlen feljegyzések alapján, ugyancsak német nyelven megírt könyvvel állt ki a világ nyilvánosságára elő a magyarországi védelmére. Könyve oly megrázó részleteket tárt a külföld szemé elő a magyarországi utolsó hősi teljesítményeiről és a történelmi Magyarország feldarabolását előidéző történelmi erők kialakulásáról, hogy egy csapásra a világsajtó szárnyaira kelt, s egyben gyökeresen végzett a külföldi rágalmhadjáratával. De magyar érdekeinken túlmenően is, a könyv olyan tömeget tárja fel egészen ismeretlen eseményeknek és összefüggéseknek, hogy valóságos kútforrás képezi minden történetíróknak, aki az Osztrák-magyar monarchia és egyáltalán a világháború utolsó időszakával foglalkozni fog. Az olvasó szemé előtt áramlik mozgalmassággal vonulnak Károly király békefelajánlása, azok meghírdülése, a bécsi hadudvari, prágai, zágrábi, leibcheri és szerajevói forradalmak a közben a püvel végküzdelem magyar Kriesztusának emberfeletti erőpróbái. Borzalma éltük végig Linder Béla kapitulációját az ellenség előtt, mlatt a magyar hadtestek az összes frontokról rémregegybe illő kalandok közénette igyekeznek a magyar hadároknak, — ahol lefegyverzik őket és inkább napiroslaszékekkel védekeznek az ellenségnek invázió napokkénti terjesztése ellen... — Most felelt em alatt a könyv magyarul is megjelenik, hogy minden magyar család aztalán elfoglalja méltó helyét. — A magyarok. 11 éves (kb. 175 o.) munkát a *Madách-könyvtár* kiadása (Budapest, IV. Magyar-u. 62.) március 1-ig történő előzetes rendelés és befizetés esetén 200 P kedvezményes előfizetési áron szállít. mgy megjelenés utáni bolti ára 380 P lesz. A befizetés a minden postabiztonsággal kapható ú. n. bank-csekkkalon a kiadó cég 48.898. sz. postaküldemény-csekkzáradékára is eszközölhető.

Felvonuló tömeg szétmozgatása. Kába közszolgálat Január 11-én 11 órakor mintegy 25 fős állás léfellekport vonult a közszolgálatra és szolgálati kérését akarta ott előadni. A csapatot egyes tagjai a tömeget arra isztatták, hogy a bírót dobják le az emeletről. Az ottani őrs egyik főőre a helyszínen megjelent, hol a tömeg felhívására szétaszott. A felbujtókut az őrs kinyomozta s elfogva a debreceni kir. ügyészségnek átadta. A résztvevőket pedig feljelentette.

Elfogás hatósági közeg elleni vétség miatt. A rákóczi-falvai őrök egyik jára január 15-én 22 órakor közrend elleni kihágási ügyben Bujdosó János ottani asztalossegédet kérdezte ki. Bujdosó kikérdezése közben a járőrvezető fejéhez kapott és el akarta lökni az útjából, hogy elmenekülhessen. A járőrvezető járőrtársa segítségével Bujdosót elfogta és hatósági közeg elleni erőszak vétsége miatt a szolnoki kir. ügyészségnek átadta.

Eredménytelen löfegyverhasználat. A szini őrök állományába tartozó Darvas József törzsőrmester január hó 18-án 22—23 óra között Szin községben helyi szolgálatot teljesített. A törzsőrmestert a község utcáján ismeretlen egyén követ dobálta. A törzsőrmester az ismeretlen kódobálólóval szemben löfegyverét használta, de a sötétség miatt a lövés nem talált. A támadó erre elmenekült. A törzsőrmester nem sérült meg. A lövedék senkit sem sebesített meg. A dobáló kézrekerítése végett a nyomozás és a fegyverhasználati ügy kivizsgálása folyamatban van.

Kardfegyverhasználat. Kovács Mihály II., a kisteleki őrseről a budapesti rádiótanfolyamba vezényelt őrmester január 15-én délután szolgálaton kívül a városban tartózkodott. A Győri-út és a Csőrsz-utca sarkán Rozsonyi János tartalékos főhadnagy, Máv. ellenőr más polgári egyének társaságában értesítette Kovács őrmestert, hogy a Csőrsz-utcaban egy ismeretlen honvédegyén több polgári egyént megtámadott s kardot rántva azokkal dulakodik. A polgári egyének kérétek nevezett őrmestert, hogy a garázdálkodót, ki a járőrök testi épségét veszélyezteti, fékezze meg. Kovács őrmester a közelben rendőrt nem látott, ezért a helyszínre sietett, hol egy karpaszománnyelre jogosított őrmestert talált, (későbbi megállapítás szerint Imreh Vince I. honvéd gyalogezred állományába tartozó kpvi. őrmester), ki kigombolt köpenyben egy polgári egyénnel dulakodott, kardja már a vele dulakodó polgári egyénnél volt. Kovács őrmester látva, hogy ittas emberrel van dolga, barátságosan felkérte Imreh őrmestert, hogy a dulakodást hagyja abba, mondja meg a lakáscímét s majd elkíséri haza. A dühöngő Imreh erre Kovács őrmestert durván szidalmazva, ököllel fejbesújtotta. Kovács őrmester kardot rántott és a törvény nevében Imreh elfogását kijelentette, egyben figyelmeztette, hogy további támadás esetén fegyverét fogja használni. Imreh a figyelmeztetés ellenére Kovács őrmesterhez ugrott, annak kardját kétféle megragadta. Kovács őrmester mindkét esetben egy-egy rántással kiszabadította a kard pengéjét és a közben odaérkezett rendőr segítségével a dühöngőt lefogta és a közeli Vörös Kereszt-kórházba szállíttatta. Imreh őrmester kezén a kitért kard súlyos, de nem életveszélyes sérüléseket okozott. Kovács őrmester a lakonyába bevonulva az esetről jelentést tett. A kivizsgálás az ügyben folyamatban van.

Piller György százados névmagyarosítása. Piller György százados, aki a losangelesi olimpiai játékokon a kardvívás világbajnoka lett, német hangzású nevét magyarul cserélte fel. A hivatalos lap szerint nevét „Jekkelfahusy” névre változtatta át.

Öngyilkosság. Toldi János, a dombóvári őrök állományába tartozó törzsőrmester, aki a budakeszi József kir. herceg szanatóriumában gyógykezelés alatt állott, január 23-án orvosi megvizsgálása céljából Budapestre nyert eltávozást. A törzsőrmester aznap 15 óra 45 perc tájban Budapesten, a VII. kerület, Mexikói-út 60. számú ház előtt öngyilkossági szándékából a 746. számú személyvonat elé vetette magát. A vonat kerekei a törzsőrmester alsó végtagjait a törzsnél levágták. Toldi a helyszínen azonnal meghalt.

Halálozások. A zalaegerszegi osztály állományába tartozó Balogh Károly tiszthelyettes január hó 13-án Szombathelyen meghalt.

Dr. haralyi és bereczki Fejér Kálmánné szül. Kovátszai Csutak Klára január 18-án Hódmezővásárhelyen életének 61. évében meghalt. Az elhunytban Fejér Károly százados, a szombathelyi őrparancsnokképzőiskola tanára édesanyját gyászolja.

Szolgálatvezetői megbízatás. A pécsi 4. nyomozó alosztállyal kipróbálás végett az ideiglenes szolgálatvezetői teendők ellátásával megbízott Oszoli István th.

Őrparancsnokká kinevezetett: a székesfehérvári II. kerületben Takács János II. th.

Előléptetés. A budapesti I. kerületben törzsőrmesterré: Bokkon Lajos és Faragó István őrmesterek. A szombathelyi III. kerületben őrmesterré: Bertalan József cs. A miskolci VII. kerületben törzsőrmesterré: Boros József, Zoltán István és Apostol Lajos őrmesterek.

Házasságot kötött. A székesfehérvári II. kerületben: Kun Miklós th. Nagy Eszterrel Zsáka községben. A szombathelyi III. kerületben: Németh József III. törm. Szabó Rozáliával Lenti községben és Németh János III. törm. Háldár Terézzel Vasszentmihály községben. A pécsi IV. kerületben: Szabó Imre I. törm. Balog Juliannával Kozármisleny községben. A szegedi V. kerületben: Jusztin Márton törm. Dudás Margittal Kiskundorozmán. A debreceni VI. kerületben: Cs. Szabó Imre őrm. Forrás Irénnel Zsadányban, Marsi Tamás törm. P. Nagy Erzsébettel Derecsken. A miskolci VII. kerületben: Czuczai Béla th. Ivády Antal Margit hajadonnal Pétervására községben.

Csendőrségi Közlöny. 2. szám. Személyes ügyek. Kormányzó elhatározások. A Kormányzó Úr öfömlétsága magas elhatározásával adományozni méltóztatott a Magyar Bronz Érdemérmén zöld szalagon: Novák-Kovács Imre II. kerületbeli th.-nek és Péntes Mihály III. kerületbeli törm.-nek több éven keresztül, különleges szolgálatban odaadó, hazafias buzgalommal teljesített felelősségteljes és kiváló szolgálataiért; továbbá Szabó Vince VI. kerületbeli törm.-nek és Hornyák András VI. kerületbeli őrm.-nek nagyobb és a közbiztonságra veszélyes ellenszegülő tömeggel szemben tanúsított hárározott, erélyes és igen eredményes magatartásuk elismerésül. — Miniszteri rendeletek. Podhradszky-Butyiri Aurél g. zls.-nak a székszárdi cs. gazdasági hivatalhoz történt tartós vezénylése megszűnt. — Végleges nyugállományba helyezettek: Kotolai András I. és Máté György VII. kerületbeli th.-ek. Ideiglenes nyugállományba helyezettek: Majorcsák János I., Szigeti Miklós és Bánfi Gyula II., valamint Pujcsák Sándor IV. kerületbeli th.-ek. Várakozási illetményekkel szabadságot tettek: Kóncz Mihály IV., Bán József VII. és Hunyadi Pál V. kerületbeli th.-ek. Ideiglenes nyugállományban meghagyattak: L. Sárközi Károly VI., Czirják János és Mutus György VII. kerületbeli th.-ek. — Skerlón Kálmán Mihály Máttyás szds. családi nevét „Sáróy”-ra, Marzselek, másként Marzselek János alezr. „Marzay”-ra, Czirennér József alezr. „Bánházy”-ra, Martonitz István prbes. „Meggyes”-re, Bicsák Ferenc törm. „Békefi”-re, Jelics Mihály prbes. „Józsa”-ra, Bázingér György törm. „Szabados”-ra Mutus Béla cs. „Majoros”-ra, Gábel Béla th. „Gáldonyi”-ra, Tebacher Ferenc törm. „Tölgyes”-re, Matóti János őrm. „Maros”-ra, Zefer István törm. „Zombori”-ra, Szaller Imre cs. „Szabados”-ra változtatta át. — Schmolli István törm. névváltoztatását tárgyaló rendeletben a „Székely” családi név „Mugger”-ra helyesbítendő. — Szabályrendeletek. Betegség- és balesetbiztosítási járulékok fizetése. — Magyar hatóságok által kiállított, lejárt útlevelekkel és magyar állampolgároknak vélelmezhető egyének útlevel nélkül belépésének szabályozása, valamint az útlevelek érvénytelenné nyilvánítása. — Külföldi hajótársaságok részére kívándorlók szállítására adott engedélyek meghosszabbítása. — Sajtótérmekek terjesztésének tiltása. — A hónap második felében engedélyezett rádióvevő berendezések díjfizetése és díjkötelezettségi idejének megállapítása. — Vámelőjegyzési eljárásban kezelt borshordóknál az úrtartalom és tarsúly beföldön való jelzésének mellőzése tárgyában kiadott rendelet hatálya alá eső borkereskedelmi vállalatoknak hivatalos jegyzéke. — A sertéspestis szőrum legmagasabb fogyasztói ára. — Páldati István cs., Juhász István törm. és Báknai Márton th. személyazonossági igazolványának érvénytelenítése.

Csendőrségi tollforgót árusít, köt, javít Vlahina Mihály polgári altiszt, Budapest, I. Bőszörményi-út 21 (Csendőrnak-tanya) vagy Fekete Imre ny. törzsőrmester, Kunszentmiklós. Árak és munkadíjak: szép, új dísztoll, válogatott tollból 10 P, szolgálati tollforgó nagyság szerint 5—6 P, régi toll átkötése 1 P, pótlással 2 P, beküldött új toll vágása és megkötése pótlás nélkül 3 P, pótlással 3 P 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő viseli.

Kérelem. Barla Lőrinc törzsőrmester (Szombathely, őrparancsnokképzőiskola) kéri azokat a bajtársait, akik a világháború alatt, 1917. évben a 40. honvéd tábortüzerred 4. ütegénél teljesítettek szolgálatot, vagy akik az őrskörletükben ott szolgált egyenekről tudnak, szíveskedjenek nekiket vele közölni.

Eladó egy nagy „Royal”-gyűjteményű, nagy teljesítőképességű, keveset használt, jó karban lévő gyöngybetűrendszerező frógép, készpénzfizetés mellett vagy részletre is. Érdeklődni lehet Hegyi Márton őrmesternél (letenyei őr), ki kívánatlán frászmintát is küld.

Lóápolónak ajánlkozik. Somogyi Imre (Józsa, Hajdu m.). Négy és félévig huszárőrnagy lovasza volt.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk. — A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogukat feantartjuk, azokat tehát belegyezzésünk nélkül nem szabad utánnyomtatni. — Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megjelölt és válaszbellyel ellátott borítékot mellékel. — A közleményeket kérjük a lapra csak egyik oldalára, félhasáhosan, írógéppel vagy jól olvasható kézírással írni; olvashatatlan kézírással nem foglalkozunk. — Tizenöt gép- vagy kézírással hasáhnál hosszabb kéziratot csak előzetes megegyezés után fogadunk el. — A elkeket mi korrigáljuk, korrektúralevonatot csak kivételes esetekben adunk. — Szerzőink kiállonyomataikat közvetlenül a Stádlum-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI. Rózsá-utca 111.) sziveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszába szerint köteles elkészíteni. — Szerkesztői üzenetben mindenkinek válaszolunk, de a kérdező teljes nevét, rendfokozatát és állomáshelyét tüntesse fel. — Névtelen levélre nem válaszolunk. — Hozzáink intézett levelek tartalma vagy beküldők kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást. — Kéziratok sorsáról csak szerkesztői üzenetben adunk választ. — Aki levelet ír, vagy közleményt küld be nekünk, kísérvé figyelemmel a szerkesztői üzeneteket. — Levelet nem írunk, bélyeget tehát felesleges beküldeni. — Jelégül legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy utca- és házszámát választani. Annak, aki jelégét nem jelöl meg, nevének kezelhetőségi és állomáshelye alatt válaszolunk. — Kérdésekre a „Csendőrségi Lekszikon” rovatban adunk választ. — Előfizetni csak legalább félévre lehet. — Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazgatási és közgazdasági hatóságok tényleges vagy nyugállományú tagjaitól fogadunk el. mástól nem. — Az előfizetéseket kérjük pontosan megjelölni, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.42. számú postakaraképként csekkszámújára befizetni. — Szerkesztőségi órák naponta 8—14 óráig. — A lap részére szánt közleményeket, leveleket stb. nem a szerkesztők nevére, hanem a szerkesztőségnek kell címezni, így: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I. Búcsó-utca 21. szám.”

Új előfizetőinkhez. Előfizetőink száma a folyó év január 1-vel rendkívül megnövekedett. Sok előfizetési bejelentés azonban csak december 31. után érkezett hozzánk, amikor a folyó évi 1. számunkat már postára adtuk. Ilyen tömeges új előfizetésre nem számítottunk s ezért az 1. számot sok új előfizetőnek nem tudjuk megküldeni. Ami tartalék példányunk volt, azt az előfizetéseik beérkezésének sorrendjében szétküldtük, az utólagos igények zömét azonban nem tudjuk kielégíteni. A 2. számtól kezdődően mindenki megkapja a példányt.

Rádiót

kizárólag a

Rádionova

cégnél vegyünk, IV. Váci-u. 27-29. (Piarista-palota), ahol minden márkás gyári készülék kapható
Előnyös csereakció!

nyát. A mai szűkös viszonyok mellett tartalékpéldányainkat a legszűkebb számra korlátozzuk s ezért csak azoknak az előfizetőknek küldjük a lapot pontosan, akik idejében — legalább két héttel előbb — jelezték be előfizetési igényüket. Tudniok kell legénységi előfizetőinknek azt is, hogy az általuk fizetett előfizetési díj éppen hogy csak az önkéntes árat fedezi, a haszonra dolgozó üzletszerűségnek ebben sem nyitunk utat lapunknál s éppen ezért nemcsak az érdekelteknek, de a lapnak is javára valik, ha az előfizetők:

1. Idejében bejelentik előfizetési szándékukat.
2. Pontosan beküldik az előfizetési díjakat.
3. Idejében közlik velünk, hogy előfizetésüket nem fogják meghosszabbítani. Így mindenki pontosan megkapja a maga példányait és a lapot sem érintik károk, meg zavarok.

H. L. 1905. 1. Nem magyaros, kérjen helyette másikat. Már csak azért is, mert sokkal szebbet és jobbat kapnak helyette. 2. Lekszikonválaszt kap.

Fenyves. Német hangzú név, de Újtordai előnévvel Bethlen Gábor 1619 augusztus 28-án címeres nemesi levelet adományozott a családnak. Egyebéket ugyanaz a válaszlapon, mint amit mai számunkban „Érdeklődő 1.” jellegre üzeniünk.

Rim. Egyik sem magyar, bár a számos ág között van néhány nemes is. Változtassa meg valami — harmadikra.

1989. 1. Hat évi tényleges szolgálati idő alapján az igényjogosultsági igazolványon kérhető. Ha a minősítésben nincs hiba, megadják. 2. Senmiféle okmányt nem kell csatolni, csak jelentse be az igényét. 3—6. A postához belátható időn belül a legszerűsebb átlásokra sem lesz felvétel. Kár a kísérletezésért.

L. S. örm., Zsádány. Legrövidebb előfizetési időtartam: félév, erre az időre az előfizetés: 3 P. Őki kell egészítenie.

T. F. th., Csépa. Legénységi előfizetés egy évre 6 P., a most beküldött összeggel tehát előfizetését 1934 december hó 31-ig rendezte.

F. P., V. A. th.-ek és B. B. cs., Nagymaros. Olvassák el mai számunkban „Új előfizetőinkhez” jellegre küldött általános üzenetünket. Előfizetési díj egy évre 6 P., félévre 3 P. Félévnél rövidebb időre előfizetést nem fogadunk el. A lapot ezzel a számmal megindítottuk a címükre.

Ják. 1. Nagyon sok kérdés érkezik hozzánk nemcsak a csendőrség köréből, hanem a csendőrséggel társadalmi összeköttetést tartó polgári körökből is, hogy a lapot a testületen (illetve a bíróságokon, honvédségen és rendőrségen) kívülről előfizetők részére is küldjük meg, de szigorú és kivéteit nem ismerő elvünk, hogy ezeknek a kívánságoknak nem tehetünk eleget. Bizonyára meg tudja nyagarázni a menyasszonyának, hogy ez az elvünk senki személyét nem érinti s hogy arra meg

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje — — — — — 15.— P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben — — — — — 17.—
Khaki kamgára, szintartó, tiszta gyapju — — — — — 18.—
Ugyanaz extra finomban — — — — — 22.— 25.—
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raklaron, tollforgókkal együtt 7.60

e 41 év óta lennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER

EGYENRUHÁZATI INTÉZETÉBEN

Budapest, VIII., Baross-tér 9, a Keleti p. u. érk. oldalán
Telefonszám: József 321—78

Egyenruhák külön mérték után 3—6 havi hűtőre.

Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

is van általában az okunk. Az elismerésnek és érdeklődésnek egyébként orvondunk. 2. A Cs. 20. utasítás III. fejezet 4. pont 4. bekezdése értelmében az őrsről „végleg távoznak” a vagyonszertől ki kell adni. Mivel pedig a tartós vezénylés lényegében nem más, mint átélvezés, a tartós vezénylést is végleges távozásnak kell tekinteni. A fejenkénti osztaléko tehát a tartósan évezényeltnek is ki kell fizetni. Ez a helyes eljárás már csak azért is, mert az új őrsön — különítményen — a tartósan odavezényelt nem fizethet felemelt napibetéteket, mert ezt az említett utasítás nem írja — s vezényeltetési pótdíj hiányában nem is írhatja — elő. Viszont, ha a tartósan vezényelt csendőr nem fizeti a felemelt napibetéteket, akkor rá sem tágnak kell lennie, részes tag pedig csak úgy lehet, ha a közgazdálkodási vagyonszert magával hozza az új őrsére s ott a megfelelő alapitokét a magával hozott összegből befizeti. Így áll a dolog, ha az említett utasítást és a célszerűséget vesszük alapul. Kibontakozik azonban az a gyakorlat, hogy az utóbbi időben számos olyan tartósan minősített vezénylés történik, amelyik valójában ideiglenes vezénylések felel meg. A közgazdálkodások szempontjából ez okozza a zavarokat. Mert ha ma nevezzük az elorelatatlan csak annyit neig, legteljesebb egy-két hónapig tartó vezénylést tartósának, ennyi ideig tartó távollét miatt nem gazdaságos és nem okos dolog az illetővel végleg elszámolni, a vezényeltetési helyen alapitokét befizettetni vele, majd ott megint becsúlni, kifizetni s az anya-őrsön megint alapitokét fizetni. Gyökeresen segíteni ezen a felesleges elszámolás elmarad, a vezénylés helyén pedig méltányolják azt, hogy a „tartósan” vezényelt bajtárs aránylag rövid szolgálati ottartózkodása alatt, vezényeltetési pótdíját nem kap s így nem kívánják tőle, hogy a napibetéteket felemelten fizesse. A közgazdálkodások tagjainak nem szabad elfelejteniük, hogy mindenkit érhet ilyen „baleset.” Ha a közgazdálkodások nincsenek belátással a kincstár érdekeivel szemben, akkor egyszer a kincstár is meggondolhatja magát és ha pedig a díjaztat konyhát stb. felszámítaná, a gazdasági állományoknak pedig megálltaná, hogy fölöslegeiket a közgazdálkodásoknak átadják, — odaajándékozzák — akkor a közgazdálkodások nagyon rosszul járnának. A nőknek ugyan nincsenek ilyen problémáik, amilyenről fentebb írtunk, de nekik nincsenek olyan előnyeik sem, amilyeneket a nőtlenek élveznek. Mi szívesen megírjuk pontosan a „szabályokat”, de nem csinálunk titkot abból sem, hogy nem féljük a nőtlen legénységet az éhenhalástól és nem nézzük jó szemmel, ha a közgazdálkodások körül kicsinyeskedés folyik. A felvetett kérdésben minden azon fordul meg, hogy a szóban forgó törzsrőrmester valóban végleg, vagy — a tartós vezénylés dacára is — csak ideiglenesen van-e az őrsükre helyezve? Ha végleg oda van helyezve, akkor a régi őrsén feltétlenül el kell vele számolni, míg ha nem végleg van odahelyezve, hanem kiállítás van arra, hogy az anyaőrsére vissza fog térni, akkor még gavaléros dolog is az illető őrsparancsnoktól, hogy az új közgazdálkodás számára a törzsrőrmester vagyonszertől 100 pengőt segítségképpen átenged.

Pergőtűz. Megérdemelné egy szidási pergőtűzet! Hogy lehet ilyen dolgot nyílt lapon kérdezni s hozzá még nagyon is illetéktelenül? Nem tudjuk hirtelenében, rá lehetne-e olvasni valamelyik paragrafust a megmondhatatlanságára, azért megelégszünk annak a megállapításával, hogy bizonyos dolgokhoz nem sok érteke van. Szerencsére, hogy ebből minden levelet

titokban tartunk, még ilyen haldívek esetében is. Még felelős állásban levő tényczók is meggondolnák, hogy kíváncsiságból vagy magánérdekből ilyen kérdést firtassanak.

B. G. A. fogtechnikus, Miskolc, honvédkórház. 1. Levelét illetékes helyre juttattuk s ha atyja adatait a csendőrség örösi halottai között megtalálják, a kért igazolványt megkapja. 2. Erről mondjon le, teljesen kiállításban, kivétel nélkül. A magyar állam nem tehet arról, hogy Kassát a csehek megszállva tartják s emiatt önnek a nevelési járuléka nem volt folyósítható. Mikor pedig átjött, akkor már katonaköteles korban volt. A levélben említett címen a fél Felvidék, Er ély jöhetne ezzel az igényvel.

Mátra. Nem írta meg a véglegesítés napját, de azt is elegendő tudnia, hogy kétevi csendőri rendfokozatban töltött idő után lép be a magasabbik fizetési fokozatba. Az előléptetéssel bizony várnia kell. Sokáig. Másutt már évekkal ez előtt megkezdtek az emberek ezt a várakozást.

Kemecse. Szíves türelmet kérünk: legközelebb jön.

Szalmárnémeti. 1. Évszám szerint — mint ön gondolja — senki sem lehet 80 éves, csak a születés napja szerint. Ön tehát 1933 december 27-én lesz 30 éves, december 28-án beadhatja a nőülési kérvényét. 2. A volt férj halotti anyakönyvi kivonatát és a gyermek születési anyakönyvi kivonatát, egyébként a szokásos okmányokat. 3. A lezárkon-rovatban kap választ.

Kapossmérői, nemesaszlóki őrs. Nem tudjuk pótolni.

B. J. cs., Mocska. Mindent értékesítsen, illetve rendeljen vissza. Ezután majd mindenkinek többet kell várnia. Levelet nem írunk, a 30 filléres bélyeget bereteltük.

K. F. törm., Seregélyes. Az utasítás határozottan megmondja, hogy csak az „országhatáron és az országhatár mentén.” Levele pedig kifejezetten belterületet említ. Dehogy volna „jogos.”

Balassagyarmat. Igaz, de ott a hiba, hogy az utasítás szerint a pihenőt az őrsjában kell megtartani. A Szut. 288. pontja a laktanyában való pihenést csak mint kivételt engedi meg, „amikor valamely őrsjában pihenőhely egyáltalában nem áll rendelkezésre.” Ha tehát olyan őrsjában, amelyben pihenőhely rendelkezésre áll, a laktanyában tart valaki nagypihenőt, ez már utasításellenes. Eltekintve azonban attól, hogy kérdések elvi tisztázása során az alapot adó utasításról nem lehet megelégedezni, gyakorlatilag sem tartjuk helyesnek, hogy

Használjunk Schmol Pastát Magyar gyártmány

Anyaszorból 18 kispartostól álló prima halok, ebéditök, úriasszonyok BÚTORTERMELO ÉS ÉRTÉKESÍTŐ RT. Uohány-u. 27. és 31. olesó áron eladó

REFORM RUHÁZATI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST, VI., VILMOS CSÁSZAR-ÚT 5 SZÁM
TELEFON: Aut. 130-98 és 132-96.

Örömmel adjuk tudlara i. i. vevőinknek, hogy tavaszi beszerzéseinket befejeztük és rendkívül dús választékú árú készletünkben igen olcsó árak mellett áll módunkban a legkényesebb igényeket is kielégíteni.

Kelvezményes fizetési feltételeinket továbbra is érvényben tartjuk!

Mintákkal és megtekintési küldeményvel szívesen szolgálunk! — Postai megrendeléseket aznap elintézzük!

Hegedű, varangdó, harmónia,
RÁDIO, GRAMOFON
climacum, az összes hangszerek a
csendőrségi taglatoak részére is
Arlegyzekek ingyen álló a csendőrség
nek az év óta megfizethető szállítók
Mogyoróssy Gyula
világíró hangszermeister
Budapest, VIII., Rákóczi-út 71.

NE FELEJTSE EL ELOLVASNI A
BORÍTÓLAP HÁTSÓ OLDALÁN A

REMINGTON

írógép hirdetést!

az őrsparancsnok pihenő nélkül portyázza végig az őrzőjáratot csak azért, hogy így váratlanul előbb bevonulva, ellenőrizze az otthonlevőket. Elismernék, hogy néhány ilyen pihenőnélküli portyázás — különösen rövid őrzőjáratban — még nem tenné tönkre az őrsparancsnokot, de rendszernek ez mégsem megfelelő és beleütközik az utasításba is. Azonfelül még az, ha valaki néha ünszántából vállalja az ilyen végőrpörttyázást és megint más, ha erre szolgálati rendszer alapján kötelezve van. Az ajánlott ötödik mód — a kispihenők összegyűjtése a szolgálat végére, tehát a korábbi bevonulásra — azonos az előbbivel, mert lényegében ez is, az is pihenő. Sőt, a kispihenők fontossága talán még nagyobb, mint a nagypihenőké, mert a kispihenőknek már értekezési, tájékoztató, tehát a pihenésen kívül s olgálati céljai is vannak.

N. I. th., Zalacsány. Olvassa el lapunk mai számában „Ballassagyarnak” jeüjére küldött üzenetünket.

Bizonytalanság, Jogosan megtagadhatná a szeptemberi érkezési pénz befizetését, mert kislány az említett hónapban egyetlen napot sem töltött az intézetben a hozzá nem a saját hibájából vagy akaratából, hanem az intézet tanítási szünete miatt. Igyekezze azonban barátságos úton megegyezni, mert a huzavona tényleg nem kívánatos ebben az esetben. Az intézet vezetője bizonyosan arra az álláspontra helyezkedik, hogy a költségvetésében a szeptemberi étkezési pénzék már be voltak állítva s azok elvezetése az intézet egész évi anyagi számításait megzavarhatná. Valószínű tehát, hogy szigorúan jogi szempontból az intézet vezetője nem tartja jogosnak a követelését, hanem inkább arra az álláspontra helyezkedik: rajta sem mulott, hogy szeptemberben nem lehetett a tanítást megtartani. Ha pedig egy hallgatónak elengedi a szeptemberi díjakat, akkor a többiek is ezt követelnék. Valószínű, hogy ha ön a kétségtelenül jogos álláspontjához ragaszkodik, az intézet valami módon ellenrendszabályokkal fog élni. Ha tehát a leánykát feltétlenül ott akarja taníttatni, akkor ne erőszakolja a dolgot. Egyébként pedig: még azok a nyomorék gyermekek is korlátolt számban juthatnak ingyenes nevelőintézetbe — otthonba —, akiknek a szülei aig a kenyeret tudják megkeresni. Az általános elv ugyanis az, hogy a nyomorék gyermek felnevelésére és eltartására a szülők kötelesek.

Sídfok. Még nem készült el az igényjogult állások jegyzéke. Addig nem tudunk az olyan kérdésekre felvilágosítást adni, hogy mennyi szolgálati idő, illetve milyen fokozati igazolvány alapján melyik állásokra lehet pályázni.

Eger. Legjobb volna, ha személyesen tárgyalna a postamesternovel, de ha a válasz nélkül maradt írásbeli érdeklődésével kapcsolatban önértékkérdést csinál a dologból — ami érthető volna —, akkor forduljon kifogásaival a postamesternek felettes hatóságához, az illetékes postaigazgatósághoz. Ha ott sem intézik el az ügyet, akkor már csak a polgári peres út marad. A részletekről nem mondhatunk véleményt, mert nem ismerjük a szerződés részleteiben, annyit azonban leszögezhetünk, hogy a szerződést egyoldalúan egyik fél sem változtathatja meg. Valószínűnek tartjuk, hogy a postamesternő azért vontu le a lakbérből az említett százalékokat, mert az ő lakbérét is leszállították annyival, ez azonban — feltéve, hogy a szerződésben nem volt kifejezetten megneveve, illetve kikötve — jogtalan volt. Magánlevelet nem írunk, a 20 filléres bérleget lapunk javára bevételéztük.

1897. 1. Megilleti. Közvetlenül ahhoz a körületi parancsnoksághoz adja be a kérvényét, amelynek az állományában utoljára szolgált. 2. Ha nem ideiglenes, hanem állandó állású

alkalmazást kapna ezen az úton, akkor a csendőrségi nyugdíját nem kapná tovább, de amikor aztán az új állásából is nyugállományba menne, akkor a csendőrségi szolgálati idejét is beszámítónak s amellet választthatná azt a nyugdíjat, amelyik magasabb, vagyis: akár a csendőrségnél elért rendfokozata után, akár az új állásában elért helyzete alapján. A vasúti arekpes igazolvány minden állami állásban megilleti. 3. A „Nimród” c. vadászati folyóirat szerkesztőségének címe: Budapest, Egyetem-utca 4. sz. 4. Ha február 1-én az egy év letelik, akkor a mostani nyugdíjtörvény szerint a jövőben mindig a mostani lakbért kapja, bárhová költözik is azután. A nyugdíjtörvény azonban módosítás alatt áll s hogy a változásoknak milyen kihatása lesz a már nyugállományba helyezettke, azt még nem lehet tudni. 5. Nincs felvétel, ön idős is volna már ehhez. 6. Kérelmét legközelebb közzöljük. 7. A lapot megindítjuk címére. Egyévi előfizetés 6 P, félévre a fele.

Gádorosi úrs. A karácsonyi számunk mind elfogyott, a tartalomjegyzéket a folyó évi 2. számunkkal közben megkapták.

M. L. th., Szombathely. A kért számokból nincs tartalék-példányunk, január 15-től azonban újra küldjük. Az előfizetési határidőket pontosan betartjuk, legfeljebb két számmig várunk a megújításra, máskülönben nem tudunk rendet tartani.

Kőszegi úrs. A 2. számmal megkapták.

Budai törm., Debrecen. Már így jegyeztük elő, mikor a pénz beérkezett. Az 1. számot nem pótolhatjuk, a 2. számot elküldöttük.

T. S. — tavasz — Tisza. A mostani előléptetési rendszerben nincs szerepe a honvédségi szolgálati időnek, csak a csendőrségi szolgálati idő számít.

698. Megvan a nyugdíjhoz szükséges szolgálati ideje.

Szakoesz, Tattay István ny. c. tábornok: Budapest, II., Batthyányi-utca 26., Eigen Pál ny. százados: Budapest, IX., Üllő-út 1., Rathó Zoltán határőrszázados: Miskolc, Somló Jenő v. tart. zászlós: Budapest, VI., Király-utca 76., Orosz György v. tart. hadnagy: állami tanító Szolnokon, Mamusich Ferenc százados: Jászberény, gy. laktanya. A többiek címe ismeretlen.

N. L. Vlasic Róbert v. cs. és kir. őrnagy a magyar honvédségnek nem tagja, tartózkodási helye ismeretlen, a másik szintén ismeretlen.

Vizvár. Némethy Zoltán v. tart. főhadnagy címe: Hódmezővásárhely, posta 1231. A másik ismeretlen.

Á. th. Decleva Zoltán v. tart. ezredes címe: Budapest, IV., Veres Pálné-utca, Lobkovitz-laktanya, Kanizsai Imre v. tart. főhadnagy: Sövényháza, Csongrád megye. A volt m. kir. 40. honvéd-gyaloghadosztály iratai a m. kir. Hadilével-tárban vannak (Budapest, I., Bécsikapu-tér 4.).

2 gyermek. Talán félreértés lehet a dologban. A Szolgálati Utasítás pontosan előírja, hogy kinek hány s olgálati órát kell teljesítenie s azt is megmondja, hogy az utasítás n jelzett eseteken kívül senkit sem lehet órakedvezményben részesíteni. Nem világos tehát, hogy mi alapon kell Önnek napi három óra külszolgálatot teljesítenie. Másodszor: aki műhelyben van, az nem lehet egyúttal az őrsön is. Jelenkezzeék ügyével kihallgatásra; ha alaposabban megismer-

A ruhaszövef minősége bízalom dolga.

Egyedül csak a szövetet előállító posztógyárak képesek tényleges garanciát nyújtani arra, hogy valóban, nemes tisztagvajút használ fel; csak a szövetben belüli minőség értéke van. A tartós minőséget tekintve árakban is csak az előzőkből minden közvetítő áruháztól mentesen, a posztógyártól közvetlenül történő vásárlás nyújt igaz előnyöket. Posztógyárunk a tudó szerződésbe szállító a, mertekszabásúknak pedig a m. kir. csendőrség részéről — évek óta egyedülállóan — ismeretlen okirattal a ismerésben részesült állandó szerződéses leírású. Tekintse meg őrsére küldött miniatúráit. Kívánságra más miniatúrákat is díjmentesen küldünk és kedvező fizetési módokat ajánlunk.

TRUNKHAHN

Posztógyár és Ruhagyár Rt.
Budapest, I., Lenke-út 117.

Magyarország totális közben levő egyetlen posztógyára.
Üzemben 1922 óta 300 munkással.

Az egész világon
legjobbban bevált,
legelterjedtebb írógép a

REMINGTON

rik az Ön ügyét, okvetlenül segíteni fognak rajta. Persze nem tudjuk pl. azt sem, hogy mennyi elfoglaltságot ad Önnek naponta a műhelymunka, mert lehet viszont, hogy az meg túlkeves.

V. P. Szívesen.

D. Sz. J., Dombegytáz. Nem küldhetjük.

Érdeklődő 1. A legrosszabb jelige. Kérdéseim: 1. Az előfizetési díj rendszeren bevezetett. 2. Nem magyaros hangzású a neve, Erdélyben azonban Tordavilmai nemesi előnévvel is előfordul a név. Ennek a családnak egyik tagja Szo'nok-Doboka megyében igazolta a nemességét 1786-ban. Ha igazolni tudni, hogy ebből a családból származik, akkor még kérsérem sem változtatnák meg a névét. Ha viszont a nemességet nem tudja igazolni, magyarosnak a nevet elfogadni nem lehet, mert csak a nemesség tenné azzá. Ebben az esetben kérje a megváltoztatását.

Érdeklődő II. A legrosszabb jelige. Kérdésére: Nem kell megváltoztatnia, ilyen nevű család van nemes négy is, a leg-
régibb 1582-ben kapott birtokállományt.

Iván. Nem kell megváltoztatnia.

Sz. A. törm., Szá'ka. Szívesen közöltük ügyes nyomozá-át; a tiszteletdíjat is megérdemelte becsülettel.

Jáva. A Csendőrségi Lapoknál (és egyúttesen a csendőrségi emlékalapnál) levő két segédmunkási hely be van töltve, azokban a közjelzővöben nem áll be üresedés, kérelmeténát nem teljesíthető.

Pályázat járőrvezetők számára.

Minden csendőr előtt ismeretes, hogy a löfegyverek milyen fontos szerepet játszanak és játszhatnak mindenféle bűncselekmény elkövetésénél. A löfegyverek eme bűnügyi jelentősége következtében a csendőrség közbiztonsági feladatköréire, is egyik legfontosabb ágazata az engedély nélkül tartott löfegyverek felkutatása és őrizetbevétele. Amelyik őrs ezen a téren különös szorgalommal tevékenykedik, az helyesen fogja fel a megelőző szolgálatot s e téren elért eredményei pedig legalkalmasabbak arra, hogy az őrskörletben a közbiztonság állapotát szilárdítsák.

Az a járóvezető, aki a léggyverek felkutatása és őrizetvétele terén az egész testületnél a legszebb eredményt érte el, megérdemli, hogy nevét megismerjük és hogy az általa elért eredményt buzdításképpen a bajtársak elé tárjuk. Pályázatot birtukunk tehát a következő feltételekkel:

1. A tevékenységi napló alapján kimutatást kell összeállítani, hogy a pályázó az 1922 január 1-től 1932 december 31-ig terjedő időben, három év alatt hány golyós, illetve serétes puskát és hány pisztolyt vett őrizetbe.

2. A pályázó az 1922—1932. évek közül tetszése szerint, szabadon választhatja ki a három évet, amelynek eredményét kimutatásba foglalja; természetesen, hogy azokat az éveket kell választani, amelyek a pályázó mozgalmasabb örsökön töltött. Vegyis nyínes akadály a annak, hogy az egyik pályázó pl. az 1922., 1926. és 1931. éveket, a másik viszont pl. az 1924., 1926. és 1930. éveket stb. mutassa ki. A kimutatott éveket mindig január 1-től december 31-ig kell számítani.

3. A kimutatásba csak azokat a lőfegyvereket szabad felvenni, amelyeket a pályázó járőrzetöi minőségben és saját kezdeményezéséből, tehát nem felhívásra vagy megkeresésre vett őrizetbe.

4. A kimutatás adatainak valóságáért a pályázó erkölcsi-

leg felelős. A nyertes pályázatot egyébként az eredmény közlése előtt az nbban hivatkozott örsöknek az adatok ellenőrzése végett ki fogjuk adni.

5. A pályázatokat a következő kimutatás alakjában kell beküldeni:

Kimutatás

Nagy János tn. által az 1922., 1927. és 1928. években járőr-
vezetői minőségben őrizetbe vett lőfegyverek számáról.

Folyó- szám	Az őrlizetbe- vétel ide-je (év, hó, nap)	Ór	Ikt (ics) szám	Őrlizetbe vetelet			Meg- jegyzés
				golyós puska	vadász- puska	pisztoly	
Összesen:							

Kelt . . . stb.

Alcázar.

6. Beküldési határidő: február 28. Azt a pályázót, aki a legtöbb őrizetbe vett löfegyvert tudja kimutatni, Garay Akos festőművésznek egy igen értékes csendőr-tárgyi eredeti rajzával jutalmazzuk. Az eredményt a március 15-iki számunkban fogjuk közölni.

Megjegyzés.

Lapunk 1933. évi 1. számában közölt rejtjelezett szöveget tartalmazó pályázatunk megfejtése a következő:

„Rónainak és Fehérnek nem tudtuk bejuttatni a leveleket, mert Takácsok az utolsó pillanatban áthelyezték. Másik ember megnyerése folyamatban van. Siker esetén azonnal jelentést teszünk. Leveleket jövőben Molnár Endre Vác, postarestante címre kérjük. A röpiratokat hozó futár a Zöldhordó csapосánál érdeklődjön utánunk.”

Beérkezett összesen 58 megfajtás.

A rejtjelezett szöveget helyesen fejtették meg:

Balaton József tőrm. (Szeged), Budai András tőrm. (Debrecen), Cseh Gábor őrm. (Somoskőújfalu), Csorász András th. (Debrecen), Enyedi László tőrm. (Debrecen), Furkas János II. th. (Kaposvár), Gerzsenyi György tőrm. (Debrecen), Hamza Gábor tőrm. (Debrecen), Izsó Ambrus tőrm. (Szeged), Kemény Pál alhadj. (Szeghalom), Kertész József cs. (Csépa), Klunicza István cs. (Rakamaz), Kolozsári Gyula th. (Szombathely), Kozma Miklós th. (Debrecen), Kun Jenő th. (Debrecen), Lantos János tőrm. (Miskolc), Marton Mihály th. (Szombathely), Mátyás János th. (Miskolc), Menyhárt István th. (Szombathely), Molnár Bertalan tőrm. (Debrecen), Molnár János th. (Keszthely), Olajos Mihály th. (Nagyszénás), Pajor János g. th. (Budapest), Roma Gábor őrm. (Pestszenterzsébet) és Zombori István tőrm. (Szeged).

A jutalmul kitűzött képet a szerkesztőségben megejlett sorsolás során Lantos János tőrm. (Miskolc) nyerte.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN örnagy.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI.

Rózsa-u. 111. — Felelős üzemvezető: Győrv Aladár.

A csendőrség egyik legrégibb, legmegbízhatóbb bevásárlási helye. — Kedvező fizetési feltételek.

TRIBON

ruházati rt.

Budapest, VIII., Üllői-út 14. szám

Telefon: J. 392-85 és 312-57

Egyenruhaszövetek,
bélésáruk,
női és férfi fehérnemű,
selyem, kötött és szövött-
aiu,
kesztyűi, harisnya,
paplan, cipő.

Járórszolgálatba vigyen magával Weiss Manfréd konzervet!

A konzervfia, táskái, azok k árát és megrendelési nyomtatványokat lásd „Csendőrégi Lapok” melléklet márc. 1., márc. 15., máj. 1. és nov. 1. számokban, illetve azok mellékleteiben.

Weiss Manfréd Első Magy. Konzerv és Ércárugyár Rt. Bpest, IX., Mátyás-ut. 1.